

ČASOPIS

pro

KATOLICKÉ DUCHOVENSTVO.

W y d á w á n

p ř i s p j í w á n j m

mnoha duchowních a učených mužů

o d

Knížecí Arcibiskupské Pražské Konsistoře.

Druhý roční běh.

S w a z e k d r u h ý.

W P r a z e, 1829.

W Knížecí Arcibiskupské knihtiskárně.

Πάντα δοκιμάζετε· το καλόν κατέχετε.

Προς Θεσσαλ. Α. V. 21.

*Veritas est dulcis et amara; quando dulcis, pascit; quando
amara, curat.*

S. Augustinus.

Quid fortius desiderat anima, quam veritatem?

Leo XII.

I. POGEDNÁNĚ.

1. O očiŝtci.

Od Vinc. Zahradnjka,
faráře Zubruického.

Pohostinu gest člowěk na zemi. Přicházj na swět, by geg zase opustil. Smrt, i když wáhá a odkládá, nezapomjná setřjti wšecko, což se koli narodilo. Žiwot člowěka gest cesta k hrobu. Wšecko pod nebem gest negisté, gediná smrt gest gistá. Cokoli giž lidj bylo na zemi, wšickni giným i giným způsobem odsud se odebrali; a wšak žiwot, kterýž zde skončili, opět se gim začal w giných swěta kraginách. I my po smrti na giném swětě žiwi budeme. O tomto pak budaucjm žiwotu nás gak přirozený rozum, tak také božské zgewenj mnoho dobrého a spasite-
dlného učj, a zagisté welni mnoho na tom záležj, abychom si wšecko, což se koli budaucj-
ho žiwota našeho týče, dokonale na mysli swé předstawowali. Pročež i w sprostém pagednánj tomto o stawu člowěka, na onen swět přislého, mluwiti chci, a sice gednu toliko wěc, k budaucjmu žiwotu našemu patřjcej, krátkau řečj wyložjm. Gednati budu o tom, což o očiŝtci wú-
bec wjme a wěřjme.

I.

Za prawě držjme, že na onom swětě gest oči-
stee, a že těm, kteřjž tam přicházegj,
od nás na zemi přebýwagjcech wšeli-
gakým způsobem zpomáháno býti mů-
že. Dwogj wěc tuto mjstněgi wyswětlim.

1. Což člowěk zde na zemi sil, to na onom
swětě žne. Někteřj lidé beze wšj poškrwny duše
odsud odcházegj. Dosáhli zde dokonalosti, gakau
gen koli člowěk dosáhnauti může. Což od nich
koli dobrým právem a swědomjm žádáno býti
mohlo, wplně mjre při nich se shledalo. O těch
a takowých lidech, na wýsost mrawnj lidské
dobroty wznešených, pewně wěřjme, že po smrti
swé za přjčinau předešlého žiwota nic naprosto
netrpj, nýbrž že přicházegj k užjwánj newýslo-
wné, žádným pomyslenjm na prwotuj žiwot swüg
nezkalené radosti. Přeblažený způsob žiwota
gegich obecně nebe se nazjwá. — Odcházegj
wšak odtud i zlj, na neywyššjm stupni zpustlj a
zkaženj lidé, gesto zde ne podlé prawidel rozumu
a přjkazů božjch, nýbrž podlé žádostj swých žiwi
byli, a pro rozkoš swau a zisk swüg i splným a
swětłym wědomjm a s úmyslem dobře rozwá-
ženým, zle a neprávě gednali, ani giž při smrti
swé k Bohu a swatým přikázanjm geho se obrá-
titi chtjce. I ti knowému žiwotu po smrti swé
přicházegj, a wšak k žiwotu newýslovně trapné-
mu a nešťastnému. Žiwot, na zemi wedený, w
neuhasitedlný oheň, w hryzaucjho a nikdý neumj-

ragjejho čerwa, w nepřestáwagjej trud a žalost, a neskončené trápenj na onom swětě se jim proměňuje. Přesmutný způsob života gegich na wěčnosti peklem nazjwáme. — Ale však odcházegj odtud i lidé, gegjchžto život nebyl ani úplně dobrý, ani úplně zlý. Činili dobře za żywobyť swého, ale často také hřešili, neli s pluým wědomjm, tehdy aspoň z nepozoru, z překwapenj a lidské křehkosti, nebo tehdáž, když něgaká chtiwost náhle zapálená gako temným oblakem slunce rozumu gegich přikryla. Odcházegj odsud lidé, kterjž se sice poznali w hřjšjch a neprawostech swých, a však duše swé, nimi porušené a znečištěné, dokonale neobmyli a neuzdrowili. Smrt na ně přišla, prw než zvláštnjmi dobrými skutky náchylnost k zlému w duši swé udusiti mohli. Odcházegj odsud lidé s mnohými neduhy a křehkostmi, tak žeby geště w mnohé hřjchy uběhli, kdyby jim déle zde bylo přebýwati. Odcházegj odsud lidé neutworenj w dobrém, a bez wšelikých ctnostj, kterýmiž se owšem zde ozdobiti mohli. Ti a takowj lidé, přicházegjce na wěčnost, gak nebe tak též i peklo nalézagj zawřené. Majj sice sladkau naděgi, že přigati budou w sjdlo newýmľuwné, wěčné radosti, a však dijwe časných trestů gest jim trpěti. Sanžj a trudj gich wygasněné swědomj předešlého żywota, a každá nedokonalost, kterauž tam swětle poznáwagj, zvláštnj welikau bolest jim působj. Newjmľ sice, na gaké mjsto vlastně

přicházegj, a čjmby tam zaměstknáni byli : wšak ale tjm ugištění gsme, že ge tam Bůh na takowé cesty weđe, a takowé věci konati a zkaušeti necháwá, kteréž bolestné sice, ale prospěšné a spasitedlné gsau. Tam se gim teprw oči dokonale otwjrągj; tam se smnohým utrpenjm učj věcem, kterýchž se zde z pauhé nedbalosti znáti nenaučili; tam sauzkostj a trapným swjránjm zlé nawyklosti swé ssebe skládągj, a ctnostem přiwykągj, gimíž giž zde na zemi ušlechtění býti měli, Trápenj gegich kúplné náprawě a polepšenj gim slaužj, a owšem podobno gest ohni, w kterémž se zlato čistj a trusek pozbýwá. Protož způsob počátečnjho žiwota gegich na onom swětě očistec se gmenuge.

2. Druhé hlawnj učenj o očistci gest, že tčm, kteřjž w něm přebýwągj, my zde na zemi pomáhati můžeme. Trápenj gegich na wěčnosti lewněgšj gest, a dčjwe seskonáwá, gestli to, co oni zde zlého spáchali, s ochotnostj naprawugeme, gestli nám pozemský žiwot gegich k wýstraze slaužj, gestli dobré úmysly swé potwruzugeme, gestli gakékoli dobré a Bohu milé skutky konáme. Rowně bratřjm swým, w očistci přebýwągjcjm slaužjme, náprawu a umenšenj trápenj gegich srdečně žádągje, w nábožných modlitbách dobrotě a milosti božj ge poraučэгje, a ney-swětěgšj dar oltárnj, tělo a krew Páně, spohnutým, rozhorleným srdcem za ně obětugje.

II.

Což gsem nynj o očistei předložil, nenj wěc zdrawému rozumu odporná, nýbrž se wšjm tjm, čemu rozum učj; a což zagistau prawdu držjme, dokonale se srownáwá.

1. Čehož předně zdrawý rozum nawrhnauti může, an wěřjme, že mnozj lidé na prostřednjm stupni mrawnj dobroty a dokonalosti gsauce ze swěta wykročugj? Nenj-li to skutečná prawda, že wětšj djlidj s mnohými wadami a křehkostmi odsud se ubjrá, a že málo který při skonánj žiwota swého na wrchu ctnosti neb na wrchu neprawosti stogj? Pakli ale lidé prostřednj dobroty a dokonalosti na onen swět přicházegj: tedy z toho sauditi můžeme, že také prwnj způsob nowého žiwota gegich w prostřednjm jře stogj, a že neywyššj trápenj a neywyššj blahoslawenstwjk nim nepřipadá. — Pročby pak nebylo možná, by člowěk, co zde obmeškal a zanedbal, potom na wěčnosti wynahradil? Pročby k poznánj wšeliké prawdy, ku kteréž zde winau swau neprozřel, alespoň tam přigiti nemohl? Pročby nebylo možná, by se tam, we škole mnohotwárných bolestj a utrpenj, všemu dobrému nenaučil, a ctnosti na sebe newzal, kteréž giž zde dosjci mohl a měl? Gistá prawda gest, že přjštj žiwot náš w mnohých stránkách s přjtomným žiwotem našjm se srownáwá. Gestliže ale giž zde žiwot náš w těžkosti a trápenj naprawen a dokonalejšj učiněn býwá;

gestliže zde gednák všickni lidé očistec nalézagj, a wočistci tom až do smrti swé držáni býwagj: pročby něco tomu podobného i také na onom swětě býti nemohlo? — Žádný hřích člověka bez trestu zůstatí nemůže. Zdaž ale každý giž zde pro hřichy swé trestán býwá? Zdaliž mnohý neumjrá, prw než i neymenšj trest pocjtil za hřichy swé? Nenj-li ale na onom swětě žádný očistec: tehdy potřebj gest, by člověku, w malých a všednjeh hřjsjch a bez dokonalého pokánj odtud se wyhostiwšjmu buď každý trest odpuštěn byl, neb aby k věčně trwagjcejm mukám byl odsauzen. A však ani to, ani tamto k wjře nenj podobné. — Žeby se na onom swětě nalézali trestowé, žádného konce nemagjej, proti tomu držý, všetečný rozum některých přemudřelých ledacos giž nawrhl. Žeby ale na onom swětě časné trestánj se nalézalo, o tom geště žádný mudrc nepochybowal. Přirozený, i trochu vzdělaný rozum beze všeho rozpáčenj tomu mjsto dává, a očistec owšem za wěc držj moudře ustawenau, nad kteraú nie podobněgšjho a lepšjho pomyšleno býti nemůže.

2. Tak nápodobně i druhá částka toho, což o očistci wěřjme, w ničem proti rozumu nečelj. Gestliže dobré gest, za žiwé se modlití: pročby mělo býti zlé, za mrtwé k trůnu božjmu pobožné přjmluwy posjlati? Gestliže každý dobrý skutek žiwým slaužj: pročby neměl slaužiti i těm, kterjž na onom swětě trpj, a pomoci potřebujj? Každý člověk, na onen swět přestaupiw, prá-

wě tu počnáj, kde zde přestal. Wšak ale málo který při odchodu swém od nás tak dobrý a dokonalý gest, bychom se nadíti mohli, že cestu swau na věčnosti beze wšj těžké a bolestné práce, bez trudného úsilj a trapného namáhánj konati bude. Pročby tedy bylo marné a zbytečné, gestliže my, na zemi wčasnosti pozůstali, pobožnými přjmluwami, postem, almužnau a gimýmý dobrými skutky gim přispěti se snažíme?

III.

Co křesťané katoličtj o očistci věřj, také proto se zdawým rozumem výborně se srownáwá, poněwadž se skrze to překrásné swětlo na božské vlastnosti rozléwá.

1. Wěřjme-li, že Bůh gest půwod očistce: tedy o všemohaucnosti geho lépe smeyšljme, než kdybychom věřili, že toliko nebe a peklo učinil. — Nebylo-liby očistce: zdalibychom věřiti mohli, že Bůh gest swrehowaně sprawedliwý? Kdyby Bůh toho, který swšednjmi hřjchy odsud odcházj, neb za poznané giž a oplakané smrtedlné hřjchy geště trestán býti má, do nebe přigal, — do blahoslawené společnosti těch, genž gakážto swatj a naprosto čistj odsud odešli: zdalížby se řjci mohlo, že práwě saudj a odplacuge podle zásluhy? Kdyby ale naproti tomu přicházegjcná open swět pro skrowné hřjchy a malé pokljsky do pekla odsuzowal: tedyby nápodobně nebyl Buh sprawedliwý. Nebyl-by zagisté ani tak

sprawedliwý, gakož gsau obyčejnj saudcowé naši, na skrowná přestaupenj zákonů skrowné také tresty ukládajcý. — W očistec wěřce, také práwě a slušně o maudrosti božské smýšljme. Maudřj lidé k tomu zřenj magj, aby každému w skutku bylo spomoženo, komuž se pomoci může; maudřj lidé oto pečnj, aby zde žádný netrpěl, nenj-li toho potřebj, a aby každý měl přjležitost k naprawenj žiwota swého. Zdaž ale sauditi bychom mohli, že Bůh na onom swětě nečinj, což giž zde maudřj lidé činj a ustanowuj? Nepřestaly by Bohem býti, neskončeně maudřým, kdyby se i gedn toliko člověk na onom swětě polepšiti, očistiti a k požjwánj nebeské radosti uzpůsobiti mohl; on mu ale žádné k tomu přjležitosti neposkytl? W prawé prawdě, nenj-li očistec na onom swětě, tedy Bůh alespoň na gedno dobré zřjzenj w swětě swém zapomenul, a aspoň při gedné věci nedokázal nesmjrného rozumu, a maudrosti neobmezené. — Posléze také nikoli wěřiti nemohu, že Bůh gest swrchowaná láska a dobrota, gestliže lidé, na onen swět přicházegj, k zhoštěnj se wad a neduhů swých a k úplnému očištěnj a zdokonalenj swému žádné přjležitosti, žádných zwláštnjch ustanowenj nenalezaj. Wětšj djl lidj, ubjragj, se z těchto stánek pozemských, k dosaženj nebe nenj dosti dokonalý. Kdyby tedy nebylo očistce, a Bůh ge buď zničil, neb do pekla uwrhl: nikolibychom wěřiti nemohli, že gest miłosrdný, a že se w podstatě geho vše-

možná dobrotiwost nalézá. Gestliže někteřj moudrowé wěčné tresty s nesmjrnau dobrotau božj srownati nemohli, a aby jim Bůh wěchnau a swrchowananau láskau býti nepřestal, raděgi wšech wěčně trwagjcjch trápenj zawrhli, a peklu mjsto dáti se zpěčowali: tjm ochotněgi a pewněgi wěřiti můžeme a máme, že we swětě Boha neydobrotiwějšjho očistec, čili řád a ústaw k trpěnj časnjch trestů se nalézá.

2. Týmž způsobem se s mocj, maudrostj a dobrotau božskau přepěkně srownáwá druhá částka toho, což o očistci za prawé držíme. Bůh welj, aby zde na zemi gedni druhým wšemi způsoby pomáhali. Milowánj bližnjho gest prwnj a hlawnj přikázanj, od něho samého nám dané. Zdaž nám ale Bůh žiwých toliko milowati poručil a ne také zemřelých? Zdaž nám oznámil, že na dobré žiwých toliko mysliti máme, ne ale také na dobré těch, genž na onen swět se odebrali? Prawé, srdečné milowánj mezej netrpj, nýbrž přes hroby sahá, a až na onen swět proniká. Protož také Bůh wšemohaucj, Bůh plný maudrosti a dobroty, w skutku neobmezil lásky našj, nýbrž wolně gi hořeti necháwá, a i na onen swět, i ktěm, genž nás zde opustili, průchodu gj propůgčuje. — Kdyby nám nebylo možné, těmto milým našjm pomáhati a wděčnost a lásku dokazowati, genž na onen swět překročili: welice by nás bolelo srdce, a nedaloby se spokojiti; nýbrž ustawičněby Boha žádalo, aby nám pro-

pûgěil, i zemřelým dobře činiti. Protož každé citedlné, dobré srdce přerádo wěřj, že gest očištěe, a gakož o tom nic nepochybuge, že my zde žiwj trpjcm w očistci spomáhati můžeme, tak také wzřizenj tomto obzwláštnej maudrost a dobrotu božj gako w čistém něgakém zrcadle spaťuge.

IV.

A wšak to, což o časném trestánj a o stawu očisťugjcjm čłowěka na wěčnosti wěřjme, netoliko nám moc, sprawedlnost, maudrost a dobrotu božj w čistěgšjm a gasněgšjm swětěle ukazuge, nýbrž i ginák w elmi utěšitedlné a prospěšné gest.

1. Kdyby nebylo očistee, nýbrž nebe toliko a peklo : každý by se zagisté náramně bál umřjti. Neb poněwadž téměř žádný dost dobrý a dokonalý nenj, nemohlby přigjti do nebe ; a kdyby časných nebylo trestů, peklu by se vyhnutí nemohl. Kdyby na onom swětě bylo nebe toliko a peklo : tedybychom skrze celé žiwobyty swé na zemi w trapné negistolě a gako w něgakém koloťánj trwali. Budbychom se domnjwali, že negsme tak zlj, bychom pekla zasluhowali, nýbrž že kdosaženj nebe giž dosti dobroty máme, anebo bychom myslili, že negsme dost dobřj, bychom do nebe přjstupu měli, a protožby se ustawně srdce naše trápilo a lekało. Mnohý čłowěk by dokonce žádné klidné a pokogné chwjlé neměl, anobřž w zaufalstwj by upadl, kdyby nic o očistci newěděl, a o tom, že i také na wěčnosti uměnj,

citů a dokonalostj, k požjwánj nebeského blahoslavenstwj potřebných, nabýti může. — Welice se rmautjme, ano nám někdo z přátel a milých našjch umjrá. Gak weliký by ale zármutek náš byl, kdyby nám při gegich smrti na mysl wstau-pilo, že nebyli naprosto swatj a čistj, že až do poslednjho okamženj žiwobyť swého chybowali a se zapomjnali, a že nápadně do nebe přigjti nemohše, do pekelného trápenj se dostali. Wjme-li však, že gest očistec: dobré srdce naše neli hned do nebe, aspoň do očistce wstupowati ge necháwá, a tjm umenšuge swůg zármutek. — Wjme-li, že gest na onom swětě očistec, to gest, trápenj, kterýmž čłowěk k lepšjm vědomostem přicházj, dokonalejšj citedlnosti nabýwá, neporádných žádostj se zbawuge, zlé obyčege skládá, wůli swau k dobrému sjlj, a všeliké neduhy a poškwrnny gako trusky s duše swé smjtá: tuť lépe poznáwáme, že také wezdegšj těžkostj a trápenj naše gako něgaký očistec gsau, a k poučenj, výstraže a k zlepšenj našemu slaužitj magj. Lépe také na to pamatugeme, že kdykoli zde někoho bolest něgakau trpěti necháwáme, bolest ta prospěšná a duši geho spasitedlná býti má, tak aby se ani okamženj déle netrápil, nežli gest potřebj, a aby žádné naprosto trápenj geho marné a zbytečné nebylo. — Gsme-li gisti, že gsau na onom swětě časnj trestowé, a sice tjm bolestnějšj, čjm wětšj zrůst citliwá moc duše našj tam béře; wjme-li též, na koho tam tyto časné pokuty čekagj:

gisté na gakéž takéž šlechetnosti žiwota nepřestáváme, nýbrž na neyvyšší stupeň mrawnj dobroty wznésti se snažíme. Na očistec [mysl]je, těm připrawený, kteříž i nepatrných hříchů a skrowných neduhů duše na onen swět přinásegj, tjm giž na myšlenj, cily, žádosti, úmysly a skutky swé lepší pozor máme, s wětšjm snaženstwjm i malých pokljsek se warugeme, a k tomu obracjme celé zřenj swé, abychom ani z newědomosti, z nedopatřenj, z mlloby a křehkosti lidské zákonnům a prawidlům rozumu negednali na odpor. Na očistec wzpomjnjagje, w kterémž se každý tjm déle trápj, čím méně zde dobrými skutky setřel winu swau, a sprawedlnost božj spokojil, také dokonalegšj pokánj zde činjme a s wětšj ochotau dobré skutky konáme, negen přikázané, nýbrž i raděné.

2. I to gest welmi spasitedlné a utěšené, že těm, kteříž držáni gsau w očistci, pobožnými přjmluwami, mešnj obětj, almužnau a každým giným dobrým skutkem napomocni býti můžeme. Dobrému srdci i pauhé modlenj za ty, kteréž mu smrt odgala, on pak nerad ztratil, pramenem gest sladké utěchy. Wjme-li, že modlitba, mše swatá, půst, almužna a wšecky giné milosrdné a dobré skutky netoliko nám samým, ale také giným, ano i zemřelým slaužj: wjce chuti též k modlenj nabýwáme, k nábožnému slyšenj mše swaté, k udělowánj chudým a ke všemu ginému dobrému. Nynj žádný řjci nesmj, že láska srdce geho

wen wypukati, a gak se gj ľbj, působiti nemůze. Nynj má každý přiležitost těm, gimž ublžil, ale žádné náhrady dáti nemohl, prokázati powinnost swau. Nynj každý i k zemřelým dobrodincům swým wděčné a uznalé srdce ukazowati může. Nynj lze každému těm, kterýmž dal pohoršenj, a kteřjž na věčnosti i geho winau trpj, platnau pomoc činiti. Konečně i to mlčenjm pominauti nemohu, že dobrým činům, gimž zemřelým slaužjme, neyčistšj aumysl stogj za základ, poněwadž ge beze všeho zřenj na vlastnj zisk swůg a časnau odměnu konáme.

V.

Wjmeť z letopisů, že giž pohané něgakau toho powědomost měli, což my katoličtj křesťané o očistei za prawé držjme. Pakli však giž dlawná zpohanilost poněkud toho známost měla, že se člowěk po smrti swé w časném trápenj odwad swých, gako zlato wohni, čistj, a že lidé na zemi pozůstalj, utrpenj geho ulewiti neb ukrátiti mohau: můžeme z toho uzavřjti, že i přirozený rozum, staw zemřelých pilně skaumage, na to, že gest očistec, přicházj. Čeho pak rozum, sám sobě zůstawený, o prostřednjm stawu lidj na věčnosti poznává a čemu učj, to i Bůh w zgewenj swém potwrdil.

Božská prawda a maudrost mluwila usty Ježjše Krista. Čemu pak Ježjš učil, a což apoštolowé geho hlásali, tomu nynj učj cjrkew od

něho štipená a rozprostřená po všech kragjch země. Ta všeobecná, duchem neomylnosti zpráwowaná cirkew pak učj, že w skutku gest očistec, a že těm, gesto w něm trpj, my w žiwotě zdegšjm zústáwagjcj, prospěšni býti můžeme.

Učenj toto we všech naprosto starých a nových knihách katolických se nalézá, we všech školách a ze všech kazatelnic se vyswětluge, při každé mši swaté, zvláště we mši za mrtvé věřjcjm se na mysl uwodj, a tak znamé gest, že netoliko učitelowé, kněžj, biskupowé a učenj dokonala u zpráwu o něm dáwagj, nýbrž i gedenkaždý sprostý katoljk dobře geho gest powědom. W pěkném wyznánj wjry katolické, kteréž od sněmu Tridentského až do našjch časů se užívá, i tato slowa gsau obsažena: „Pewně na tom stojm, že gest očistec, a že dušjm, w něm se zdržugjcjm pobožným přispěnjm věřjcjch se pomáhá.“

Bůh tedy sám zgewiti ráčil to, což o očistci věřjme, poněwadž tomu celá cirkew zřegmé swědectwj dáwá; slovo cirkwe ale božj slovo gest. Než tuto zvláštň stránku wjry našj Bůh gestě také giným způsobem gakožto vlastň učenj swé potwrdil.

Kde se nalézá učenj, rozumu přjgemné, potěšitelné a kctnému žiwotu přjhodné, a kde se na učenj takowé neobyčegné věci wztahugj; věci, maudrého konce nemagjcj, negsau-li k ztwrzenj a oswědčenj onoho učenj od Boha způsobeny a zřjzeny: tu se nalézá prawda Bohem zgewená.

Žeby giž to, což o očistci za prawé držjme, rozumu přiměřené, dobré a spasitedlné bylo, na-
hoře gest ukázáno. Pročež mně nynj geště neo-
byčegnau přjpadnost, s tjmto pěkným učenjm
auzce spogenau, přiwésti gest.

W biblij swaté, té přewzácné knize, kteráž
sama w sobě weliký zázrak gest, několik mjst se
nalézá, kteráž se na nic giného tak swětle a ne-
nuceně wztáhnauti nedagj, gako na očistec a po-
moc zemřelým činěna. W druhé knize Macha-
begské čteme, že statečný Jůda dwanácte tisj-
drachem střjbra, gakožto obět za hřjchy zemř-
lých, a nápadně w očistci přebýwagjejch, gest
poslal do Jerusalema. Při čemž výslowně po-
poznamenáno gest: Gestit swatá a spasitedlná
wěc, modlili se za mrtwé, aby jim hřjchowé od-
puštění byli. (12, 42 — 46.) — W dwanácté pak
kapitole Matauše tato slowa, wyslá z ust Ježjše
Krista, poznamenaná čteme: Kdo proti synu člo-
wěka hřešj, odpuštěno mu bude, kdo ale proti
Duchu swatému hřešj, tomu ani na tom ani na
onom swětě odpuštěno nebude. (12, 32.) Gsau-
li hřjchowé, gešto ani zde ani na wěčnosti se ne-
odpauštěgj: tedy tjm samým gsau i hřjchowé, kte-
řjž gak na tom tak na onom swětě obmyti a se-
třjni býti nemohau, leč gediné wočistci. — Apo-
štol Petr w prwnjm listu swém něco podobného
napsal w slowjch těchto: Kristus se odebral k
duchům w žaláři, a hlásal jim (3, 19.) Pakli
Ježš k zemřelým přišel, k zemřelým w teskném

žalári přebýwagjcjm; a sice proto, aby gim swaté učenj swé zwěstował: následowně zemiřelj, časným utrpenjm sključeni, a k poznánj prawdy a k náprawě přiwedeni býti mohau.

Nemohly-li ty a takowé věci, na očistec zřegmě narážegjcj, wbiblj swaté zamlčeny býti? Proč to ale Bůh dopustil a opatřil, že do pjsma přišly, ano gest mnoho set a tisje giných věcj, o nichž se tam naprosto žádná zmjuka nečinj? Chceť nám tudy na rozum podati, že on sám tomu welj, bychom věřili, že gest očistec, a že on sám tu naši wjru schwaluge a potwzuge.

Nekatoličtj křesťané očistci našemu sice od-bog činj, žeby ale smysl gegich byl prawý, toho žádnými důwody neprokazugj. Neywjce k politowánj gest, že mnozj z nich tomuto članku wjry našj nic nerozuměgj, a očistec za něco básni-wého pokládagjc, s námi gako s powěrečnými lidmi mluwj. Pjsmo swaté sice o očistci zegména nemluwj, ale předce o něm, gak gsem výše ukázal, dostatečnau zmjuku činj. Že w skutku gest očistec, pauhým rozumem poznáno býti může. Což ale rozum gistau prawdau býti uznáwá, k tomu každý přistaupiti má, třebas o tom w pjsmě swatém ani slowa k nalezenj nebylo. Gestliže biblj o věcech, tak w rozumu wkořeněných a gistých, gakož gest očistec, naprosto mlčj, neb alespoň weyslowně a tak, aby žádná rozepře zniknauti nemohla, o nich negedná: tehdy z toho patrně uzawřjti můžeme, že biblj nenj dostatečný

pramen náboženstwj, a že k plnému poznánj wjry křesťanské naprosto giné prawidlo slaužj, nežli gest to, kteréhož se obecně protestantštj při-
držugj.

2. Gaký gest smysl slow I. Kor. XV. 29. 30 ?

Od Frant. Kostky.

Επει τὶ ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ νεκρῶν, εἰ ὁλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; τὶ καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν; τὶ καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν.

Obečné přeloženj čili Vulgata iná: Alioquin quid facient, qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt? ut quid et baptizantur pro illis? ut quid et nos periclitamur omni hora?

Tato slowa se wůbec počjtagj mezi neytěžšj wpjsmjch swatých, a proto nenj diwu, že od rozličných exegetů se také rozličně překládagj a wykládagj. Tak, abych některých wykladů podotknul, August. Calmet Coment. liter. k tomu-
to mjestu ge wykládá následowně: „Pakli mrtwj newstanau z mrtwých, aniž nám nezbywá náděge po tomto žiwotě, k čemu křest za zemřelé přigatý, aneb k čemu očišťowánj, kterým se kdo po pohřbu omýwá?“ Srozumjwá tedy slowem *βαπτίζεσθαι* gakési očišťowánj z lásky a k užitku zemřelým předsewzaté; a w swém zwláštnjm poge-
dnánj o těchto slowjch srozumjwá skutečný křest za zemřelé přigatý. Tak též Schnappinger

tato slova wykládá. Michaelis, a ginj srozumj-
 wagj těmi slowy nápodobně křest skutečný za
 zemřelé wykonaný a přigatý, za zemřelé totiž,
 kteřj křtu sw. aučastni nebyli, odwoláwagjce se
 zvlášť na Tertuliána de resurrect. carnis c. 48.,
 genž dle Kalmeta wyprawuge, že byl za času sw.
 Pawla obyčeg, křest sw. za zemřelé nekřtěné
 přigjmati. Nösselt překládá βαπτίζεσθαι: uwrhnauti
 se w nebezpečenstwj. Tomu přeloženj gest na-
 kloněn i Dr. J. Giřj Rosenmüller, tak že chce mji
 smysl: Co chtěj, kteřj w neywětšj žiwota ne-
 bezpečenstwj se wydáwagj, aby zemřeli? Gind.
 Aug. Schott Nov. Test. græce et latine Lipsiæ
 1809. překládá: Coby wymohli ti, kteřj pro za-
 chowánj stálé smrti podrobených se do nebez-
 pečenstwj žiwota gako pohřžiti nechagj. Alt-
 mann wykládá ὑπὲρ τῶν νεκρῶν o oněch pohanjch
 Korintských, kteřj křesťanů za žiwa spokogenost,
 w smrti naděgi a stálost obdiwowawše, tjm samým,
 totiž náklonnostj k takowým zemřelým wábeni a
 pohnuti byli k přigmutj křtu swatého, aby byli
 podobné radosti a potěšenj aučastni. S njm
 stegně smeyšlj Brentáno. Někteřj wykládagj slova
 ὑ.π.ν. pro Mesiáše zemřelého. Döderlein překlá-
 dá: Co činj, kteřj se křtj na mjesto zemřelých
 t. g. kteřj postupugj na mjesto wěrně zemřelých?
 Ta a těm podobná přeloženj a wýklady slow
 nadgmenowaných nacházegj se krom giných u
 Doktora J. Giřjho Rosenmüllera in Scholiis ad
 Nov. Test. obzvlášť u Kalmeta in Dissert. ad

hunc locum, který 24 rozličných výkladů uvádí, mezi kterýmiž všickni nadgmenowanj se také nacházejí.

Prvé nežli přednesu, který smysl mně se zdá býti neypodařilejší, a gakby se slova nadgmenowaná přeložiti mohla, žádám laskavých pánu čtenářů rozvážiti si následující poznamenánj.

Pochybowati se nedá, že Cerinthus a Marcion s swými učenci učili, že křest za zemřelé nekřtěné přigatý zemřelým těm prospívá, ano, že i sami za ně se křtiti dávali; neboť o tom svědčej Epiph. hær. 28. Tertul. contra Marcion. lib. 5. c. 10. Iræneus a jiní.

Ale tady musíme pozorowati, že Marcionité i sám Karpokrates, od něhož s ostatními Gnostiky počátek swůg wzali do druhého křesťanského věku patřj. Ano sám Basilides, byl-li původem tohoto bludu, gakož měl býti dle svědectwí sw. Jeronima jinšjch bludů gnostických původem, až na konec prwnjho stoletj se vůbec kladl.

Cerinthus w Asii narozen přigal dle Epifania hær. 18. wjru křesťanskau w stegný čas, w kterém Kornelius setnj se dal pokřtj od sw. Petra, tedy gisté giž okolo roku 42 neb 43. po narozenj Krista Pána. Ale znamenitějšjm počat býti s swými učenci, dle téhož sw. Epifania za panowánj Domiciána Cjsaře, kteréž počalo rokem 81njm. Gak welice byl Cerinthus nakloněn zákonu Mogžjšowu, gest widěti z učenj geho: že i po

zwěstowaném Ewangelium zákon Mogžjšůw se má zachowáwati, gakož i z opowrženj listu sw. Pawla, poněwadž tento w nich zbytečnost obřjzky wygewuge. Wiz. Natal. Alex. II. E. P. I. — Z toho se dá sauditi: 1) že Cerinthus pozděgi než byl list swatého Pawla Korinským psán, geště byl žiw, a bludné swé učenj rozšjrowal. 2) Že se to za času sw. Pawla, gak swěděj Tertulian, státi mohlo; neboť byl sw. Pawel, gsa sít léta 66 po Kristowu narozenj, po odeslánj prwnjho listu ke Korinským, geště 10 let žiw. Deyme tomu, žeby Cerinthus byl geště dřjwe, než sw. Pawel list swůg ke Korinským psal, bludně smeyšlel, žeby i bludy swé byl počal roztrušowati, co z toho pocházj? Tolik, že bludy takowé mohly se w Asii, zvláště w Efezu a to málo kde, a tedy málo powědomé nacházeti. Nemage geště žádného znamenitěgšjho gměna, gen zdlauha ge rozšjrowati mohl. Nedá se tedy ani lehce mysliti, aby giž tehďáž blud ten o křtu za mrtwé se do Korintu, třinácte dnj cesty od Efezu vzdáleného města, dostati mohl. A kdoby w Korintu měl býti bludem tjm nakažen? Křesťané? K těm gest list poslán sw. Pawla; ale medle! kdo pak newj, že sw. Pawel přišed léta 54 do Korinta snad doce-la žádného křesťana nenalezl aneb aspoň gen některého napadnul! Kdo newj, že tam sám osobně w roce 54 a 55 osmnáct měsíců učenj Ježjše Krista zwěstowal, a tak cjrkew Kristowu založil? wiz Dr. Joh. Leonhard Huy Einleitung in

die Schriften des N. B. Stuttgart r. 1821. Žeby tedy učenj bludné o křtu za mrtvé w Korintu bylo panowalo, a to zvláště w článku wjry, w kterém musili býti všickni poučeni, který se musil při tak mnohých křtěncjch také mnohokráte z rozličných stran přednáseti a wyswětlowati, zdá se býti zcela nemožné; a to tjm wjce, poněwadž by byl sw. Pawel, kdyby blud ten mezi geho milými Korintským skutečně se nacházel, zmjnége se o něm, gistě neopomenul, ten samý za blud weřegně prohlásiti, geg wywrátiti a tak swé milé od něho odwesti. Unum faceret, alterumque non omitteret. — Můžemeť se směle domeyšleti, že Tertulian, který roku 185 se dal pokřtiti, a 192ho byl mezi duchowenstwo. Kartaginenské přigat (w. Schmalfuss II. K. Tom. II.) wěda, že za času sw. Pawla a pozděgi Cerinthus swým bludům w Asii učil, těmito našemi slowy byl přiweden na tu myšlénku, že i w Korintu tento blud giž před prwnjm listem od sw. Pawla ke Korintským psáným se nacházel — což mu tjm spjše mohlo připadnauti, když w listu tom widěl swatého Pawla wywracowati blud o z mrtvých wstánj, kterému byl Cerinthus nápodobně oddán. Nemagjce tedy pro ten čas, w kterém byl list I. sw. Pawla ke Korintským psán, žádných důkazů bezpečných, žeby blud o křtu za mrtvé w Korintu se byl nacházel, ano z wnitřnjch přjčin pozorugjce takměř nemožnost geho: můžeme směle při výkladu slow našjch následowati smyslu a přeloženj

pravidlům výkladným (hermeneutickým) přiměřeného.

Pozorugmež tedy slova naše, gichž prawý smysl nalezti chceme.

Nenj třeba připomenauti, že βαπτίζω znamená namáčeti, omýwati; ale nesmjm opomenauti, že i w duchownjm smyslu se užjwá wyznamenáwagjc pohřžiti se zwláště we zlé. W tomto smyslu potřebuge sám Pán Ježíš slowo βαπτισμα u sw. Marka X. 38. a u sw. Luk. XII, 50; nač se také P. Rosenmüller in Scholiis, k tomuto mjstu odwoláwá. Zde musjm poznamenati, že udáwá omylem snad tisku Mat. XV, 22. mjsto Mat. XX, 22.; zde ale και τό βάπτισμα κ. τ. λ. II. A. Schott, překládage dle Griessbachowa wydánj, gakožto ze sw. Marka sem neprávě wstrčená, wyhodil. Wýznam tento se ale lehce dá poznati z přísazených propowědj, gako u sw. Marka ze slow: p jti kalich, a sw. Luk. ze slow: kterak gsem s sauzen, dokuď se newykonná — ostatně se nenacházj w celém pjsmě sw. slowo βαπτισμα a t. d., kdeby wyznamenáwalo dobrowolně, samochtě wrhnauti se do nebezpečenstwj neb w sauzenj. — Pozorugmež dále —

Sw. Pawel užjwá slova βαπτισμα i βαπτίζεν a t. d. gistě w tom smyslu, w kterémž ustanowil Pán Ježíš křtjti wšecky národy, a w kterémž potřebowali křest sw. Apoštolé. Tož patrno z téhož listu I. Kor. I, 14. kde prawj: *Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ ὅτι ἔδεναι ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Χριστοῦ καὶ Γὰλον κ. τ. λ.*

Děkugi Bohu, že gsem žádného z wás nekřtil, než Krispa a Gaia. Uchyluge se swatý Pawel od tohoto, tedy prwnějšiho wýznamu slova βαπτίζειν, musil by dokonale na srozuměnu dáti, co po druhé slowem tjm srozumjwá, chtěge aby se mu bezpečně rozumělo. Poněwadž to neučinil, musjme zůstati při prwnjmu wýznamu. Ba ani spogenj řeči neukazuje potřebu, aby se slowo βαπτίζεσθαι překládalo stegně slowem κινδυνεύειν. Neboť sw. Pawel, dle swé učenosti a maudrosti newyhledáwal gediné božskau prawdu w učenj swém, newyhledáwal gen důkladnost w důkazjch učenj swého, učenosti wěku swého přiměřených; ale vyhledáwal a šetřil a to zwlášť w listech k wzdělaným obywatelům Korintským a Řjmským také sloh řeči dokonalý. Dle toho poznamenánj bylby, opakuge dwakráte slowo βαπτίζεσθαι i po třetj neopominul geho použití mjsto κινδυνεύειν; neboť k čemu giného slova, kde stegný wýznam? kde ljběznost z opakowánj pocházegjej se nacházej? K tomu snad, aby lépe rozuměli řeči? Kdyby dost malau obljžnost w srozuměnj slow těch byl pozorował sw. Pawel, bylby raděgi wynechal βαπτίζεσθαι zcela, a použil slova κινδυνεύειν po každé, aneb by byl přidal k slowu βαπτίζεσθαι poněwadž gen wůbec mluwj, slowjčko κακοῖς, dle tehdejšiho způsobu mluwenj, a takby byl mohl každý slowům těm lehce rozuměti. Poněwadž ničehož takowého neučinil a předce dwau slow potřebuge, gest patrno, že také s nimi dvě roz-

dílné věci říci chtěl. Musíme tedy vzíti slovo βαπτίζεσθαι w smyslu cirkewnjm, w kterém křtíti znamená, a w kterém geg díjwe sw. Pawel užjwal. Co pak ale znamenagj slova ὑπὲρ τῶν νεκρῶν? Co se dotýče slowjčka ὑπὲρ každý lehce wj, neb se dozwj, že s Genitiwem znamená naše na neb nad, přes neb za, o, pro (německé wegen); u p. ὑπὲρ τῶν μελλόντων. pro budaucnost neb z ohledu na budaucnost, Xen. Mem. IV, 3. 12. také a b y — u p. ὑπὲρ τῆ τυχεῖν δοξῆς, aby sláwy dosáhl. νεκροὶ znamená mrtvé.

O slowjch τῶν νεκρῶν pozorugmež, že magj gakausi podobu s slowy w listu tohož samého sw. Pawla k Židům IX, 17. kde stogj : διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, kteréž místo Vulgata překládá: Testamentum enim in mortuis confirmatum est. Tato slova gistě neznamenagj, žeby kšaft mezi mrtwými lidmi platnost swau měl. A co tedy znamenagj? Znamenagj, že každý kšaft obdržj swau platnost tehďáž, když kšaftugjcj skutečně umřel; ukazugj tedy staw kšaftugjcjho, ne ale ginšj zemřelé; a protož se zde dle Zieglera Theol. Abhandlungen djl II. str. 94 dobře a lehce srozumjwá slovo εἶναι neb γινεσθαι, gakoby se řeklo: ἐπὶ τῇ γινεσθαι νεκρον. A gako se srozumjwá w listu k Židům slovo γινεσθαι neb εἶναι, tak i w místě našem může se lehce srozumjwati; gako w onom listu nenj řeč o mrtwých, ale o stawu mrtvého, čili o smrti, ač se užjwá slovo νεκροί; tak i w našem místě nemusj býti vlastně řeč o

mrtvých, ale může býti o s t a w u po skončeném wezdegšjm žiwobyťj, nenj-li žádného z mrtvých wstánj.

Nynj powstává otázka: Který pak z těch dwau významů totiž mrtwj lidé aneb staw smrti stalé srozumjwá se slowy *ὅτι οἱ νεκροὶ*?

Abychom to ustanowiti mohli, pozorugmež nynj obsah a spogenj řeči w této částce.

Sw. Pawel mluwj w listu tomto ke křesťanům, kteřj přigali Ewangelium XV, 2. mezi těmi byli někteřj, genž prawili, že z mrtvých wstánj žádného nenj, w. 12. Bludné učenj takowých chtěge wywrátiti, dokazuge neyprwe bezpečné z mrtvých wstánj Krista Pána; z čehož následuge, že musj býti z mrtvých wstánj aspoň někoho, sic by Pán Ježš také nemohl z mrtvých wstáti. Newstal-li, že ani oni negsagisti, že dosáhli odpušťenj hřjchů swých. (Wyučowali totiž bludařowé ti, že z mrtvých wstánj záležj w dosaženj odpušťenj hřjchů skrze křest swatý); že tedy negsagisti ani o swém duchownjm z mrtvých wstánj. Pak dokládá, že Pán Ježš i nad smrtj zwjtězil. Nynj se wracj zase k odporugjcj propowědi: nenj žádného z mrtvých wstánj, a ukazuge swým křesťanům, gacj zlj následkowé z ohledu wezdegšjho žiwobyťj vyplýwati mohau z tohoto učenj; uwádj, žeby všickni dobřj skutkowé křesťanů, ano i sám křest sw. marný byl, i wšeecko ostatnj wynasnaženj a sauženj i těžkosti z ohledu nábožen-

stwj Kristowa podniknuté; dokládá, žeby pak nebylo lépe, gako starati se, ne o budoucnost, ale o přítomnost, hledati šťastné a veselé wezdegšj žiwobyťj, pjti a gjsti a giných tělesných rozkošj užjwati, w. 32. nebo prý giž zeytra umřeme — a pak bude všemu konec. Gest gen pořád řeč o z mrtwých wstánj a o tomu odporné stálé smrti; protož poněwadž slowa *ὕπαιρ των νεκρῶν* také znamenagj aneb znamenati mohau, gak gsme weyš ukázali, staw smrti, gest neylehčj a neybezpečněgšj gich w tom smyslu se přidržeti, a to tjm gistéšj, poněwadž křesťané z ohledu z mrtwých wstánj w pjsmech swatých gsauce mrtwj obyčejněgi se gmenugj *κοιμῶμενοι* dormientes, zesnulj, wiz I. Thess. IV, 9. Mat. IX, 24. Jan XI, 11. aneb zemřelj w Kristu a t. d. W tom smyslu se s námi srownáwá P. Rosenmüller překládage: ut moriantur? aby zemřeli?

Dle tohoto, ohledem na potřebu, dosti krátkého wyswětlenj a poznamenánj zdá se mi býti smysl slow nadgmenowaných ten, kterého se držel Wetstenius následuge dle udánj P. Rosenmüllera, sw. Jana Zlatoustého, totiž: Proč waši učitelowé, zapjragjce z mrtwých wstánj, křtěgj? a proč gegich učenci od nich se křtjti dáwagj? a gak musegj swůg žiwot zřjditj, kteřj tak gsau křtěni? My křtjme k z mrtwých wstánj, kteréž čekanci křtu swatého, že wěřj, wyznáwagj; ale pak-li že gest prawé učenj učitelů wašjch, nenj-li pø tomto žiwotě co očekáwati, pakliže zemřeli, tak

zemřeli, že na věky zůstanau mrtwj, proč křest u wás se uděluje a přijímá? Či vyplýwá něgaký užitek pro pokřtěné w tomto žiwotě? či w žiwotě budoucjm? a t. d. Neb kratčegi: Gaké pak skutky magj činiti křesťané, aby byli šťastni, magjce býti věčně mrtwj, nenj-li žádně naděje pro ně, že umrauce zase z mrtwých wstanau? Nač magj hleděti, na budoucj časy po smrti aneb na nynějšj za žiwobyťj wezdegšjho? Gistě že každý řekne, že musj w takowé příjpadnosti hleděti na wezdegšj žiwobyťj. Ano proč se dáwagj křtjti lidé, z gakého ohledu, k gakému užtku, když zemrauce mrtwj zůstanau, a tedy křest ten gim nic nespomůže? Proč pak gá i ostatnj apoštolé práwě z toho ohledu do nebezpečenstw žiwota každodenně, každé chwjle se pauštjme, abychom mnohé, tak mnohé, gak možná, k wjře Kristowě přiwedli, když ani gim křest, ani nám nebezpečenstw a wynasnaženj naše po smrti nic nebude platno? a t. d. Dle nadgmenowaného smyslu by se as následugjcjm způsobem slowa na počátku tohoto pagednánj psaná přeložiti mohla: Sice gaké skutky magj činiti pokřtěni k smrti, gestliže zcela žádnj mrtwj newstanau z mrtwých? Ano proč se knj (k smrti) křtjti dáwagj? proč i my w nebezpečenstw se pauštjme každé chwjle?

Tak se zdá býti přeloženj toto neypatrnějšj, neylehčj, a způsobu psanj sw. Pawla i učenj, kteréž w této částce přednášj i spogenj řeči neypřiměrenějšj.

3. Případy z cirkewnjho práwa.

Od Josefa Helferta, Dokt. práv, c. k. weřegněho profess. práwa římského, městského a cirkewnjho, arcibisk. konsistorijnho raddy.

Dle rozwrhu tohoto časopisu magj i případy z cirkewnjho práwa předmětem geho hlawnj částky býti. Wynasnažjm se čas po čase některé z nich zasjlati. Gich zá-
měr budiž mysliteli látku k myšlenj, konateli však nawrženj podati, gakby se w podobných případnostech zachowati měl. Zdali ze skutečného swěta wzaty, neb w pokogiku wymyšleny gsau, nenj potřebj se tázati, gelikož při gedněch i při druhých prawě užjwánj zákona hlawnj gest věcj. Proto také budau roz-
djlného rozsahu, a gak se samo rozumj, bez všeho spogenj mezi sebau w gednotných pogednánjch.

I.

Manželka, gegjž muž pro podwod na dvě léta do wězenj odsauzen gest, přicházj k duchownjmu pastýři, řkauc: že se stydj mjti zločince za manžela, a snjm déle žjti w manželské společnosti, a prosjc duchownjho, aby rozwedenj započal, a dřjwe w skutek přiwedl, nežby gegj muž z wězenj propuštěn byl, aby geg nemusela wjce do swěho obydlj přigjmati, a před sebe pauštěti. Nadarmo gi duchownj tjm odbýwá, že gegj manžel po wystálém trestu do všech městských swazků opět westaupj, že se předešlé wáźnosti mrawným žiwotem zase zaučastnj, a že pro přetrpený trest, gak dlauho poctiwě gednati bude, mu bez těžkého se přečiněnj proti weřegnému pořádku žádný ani manželka weyčitku činiti nesmj. Manželka na tom pewně stogj, aby auředně gednage

rozwedenj započal, prawjc, že wšecky tyto ohledy sama giž uwážiwši proti swému muži nicméně neskrotitedlné opowrzenj cjtj. Může aneb musj snad dokonce duchownj pastýř w této případnosti něčeho začjti, a gak sobě má počjnati?

Nenj pochybnosti, že manželka práwo má dotčenau žádost učiniti, neb dle §. 109. knihy zákonů městských, gest to k rozwedenj od stolu a lože sprawedliwá příčina, když gedna strana za zločinnau prohlášena gest. Odsauzenj pro zločin uděluje práwo rozwod žádati bez dálšjho dotazu, zdali winnjk na krátký neb na dlauhý čas, k lehkému neb tuhému neb neytužšjmu wězenj odsauzen byl. Nemůže také to žádně pochybnosti podrobena býti, že duchownj pastýř na takowé požádánj auředně gednati může a musj, pakli geho duchownj napomenutj marná zůstala. Obtjžnost toliko w tom, gak w této obzwláštnj případnosti má pokračowati?

Dle §. 107. zák. měst. magj, pakli který z manželů z podstatných příčin, na rozwedenj nalehati má, dobrotiwá napomenutj farářowa dřjwe, nežli se záležitost rozvodu před práwo zanese, tak předcházeti, gako kdyby obá manželé k rozwedenj srozuměni byli. — Gak se mohau ale tato dobrotiwá k smjru napomenutj od faráře státi, když trestné obydlj od obydlj farářowa a žalujcjc manželky vzdáleno gest? Má farář trestance k sobě obeslati? §. 107. zák. měst. nařjzuce to

sice, a trestanec by zagisté rád přišel, aby swému wězenj ušel; ale práwo a řizenj trestného domu nemůže k tomu při výslowné zákona zápowědi přiwołiti, aniž kdy přiwołeno bude. Má tehdy farář manželce wyswědčenj udělit, že wiuného manžela sice obeslal, ten však že se na obeslánj nedostawil, neb k dostawenj se že powolenj nedostal? To opět negde, protožeby osobnj práwo, k němuž dle §. 107. zák. měst. rozwodné gednánj náležj, takowé wyswědčenj muselo napořád zawrhnutí, gešto tolik gako žádné platnosti nemá, poněwadž se obeslaný pro práwnj překážku dostawiti nemůže, a gak dlauho ta trwá, farář geg tak, gako těžce nemocného, o němž wj, že w posteli neb w pokogi wázne, práwně obsjlati nemůže. Má tehdy duchownj se žalobnicj do mjsta trestnjho se wydati, a sice, gak §. 104. zák. měst. nařjzue, třikráte rozljlým časem? Tobý byla při domácj duchownj správě těžká žádost, a přitom, na čj autraty mělaby cesta konána býti, zwláště w tom pádu, když manželé chudobnj gsau? Wúbec by také tato cesta, kdyby i wykonána byla, k žádanému cjli newedla; neboť wěznům se buď žádná rozmluwa nepowoluge slidmi, k gegich zawězenj nenáležegjcjm, neb aspoň žádná bez přjtomnosti wěznjkowy; *) farář však a manželka gsau gen powinni naučenj a napomenutj saukromně bez přjtomnosti nemi-

*) Kniha zákon. trestnjch I část. §. §. 12 — 14.

lých cizinců činiti a poslauchati. Totéž gest i příčina, že farář, kdyby i vězenj w geho osadě leželo, nařizená napomenutj k oběma manželům učiniti nemůže. — Bude tehdy powinen farář žalugcjm manželce wysvědčenj toho obsahu udělit, že, poněwadž winný manžel u vězenj gest, z něhož se k splněnj auřednj powinnosti, k wyslechnutj totiž nařizených napomenutj na čas ne- propustj, těchto napomenutj učiniti nemohl; aneb se odebeře manželka bez wysvědčenj (protože tolik gako žádné platnosti nemá, neobsahugjc ani že napomenutj učiněna byla, ani žeby se byl winný manžel k dostawenj zpauzel, kterážto toliko dwogitost dle §. 107. zák. měst. we farářowě wysvědčenj státi se může, aby soudce gednánj předsewzjtj mohl) ku práwu, a bude o započeti rozwodného saudu žádati, dokládajc, že z nadřečené příčiny farářowa napomenutj nemohau mjsta mjti? — Ale to také negde, neboť §. 107. zák. měst. gako §. 104. klade k přiřetj rozvodné žaloby farářowa napomenutj za newyhnutedlnau, pročez za podstatnau weymjnu. — Odbude tedy duchownj žalobníci tjm, že nynj nic nemůže předsewzato, a musj čekáno býti, až trestnj čas pomine, a muž se wrátj, an potom farářowa napomenutj mohau mjsta mjti? Ale giž swrchu praweno bylo, že ona nemá tolik trpěliwosti, a že žádá, aby s njm wjce do gakeho gednánj, neb do předešlého manželského poměru nepřicházela, nýbrž aby se wěc do toho času zcela wygednala. — Pozůstáwá nad

tato mnohonásobná nawrženj geště něgaky wychod? Owšem, a sice ten gedíný dowolený a zcela prawý.

Nenj toho hrdelnjho práwa a trestnjho domu, w kterémby se o nábožné a mrawné polepšenj trestanců nepečowalo. Ge wede vlastnj, při trestnjm domě nawždy ustanowený, aneb kde pro malý počet trestanců takowého stálého ustanowenjenj potřebj, geděn z mjstných duchownjch. Ten gest duchownj pastýř trestanců w čas trestnj, a nazjwá se obyčegně, pakli w trestnjm domě nawždy ustanowen gest, farář domu toho. Wedle toho má odsauzený manžel w čas trestu vlastnjho duchownjho pastýře, a sice w tom způsobu, že snjm w témdni gednau neb wjcekrát obcuge. K tomu se tehdy žalugjcj manželka může obrátiti, a ten může také napomenutj pro oba manžely bez průtahu a dālšj překážky i w tom pádu učiniti, když manžel k tuhému a neytužšjmu wězenj odsauzen gest, protože duchownj tento pastýř tolikráte a tak dlauho s trestancem rozmluwu wěsti může, gak za dobré uznáwá, a protože on nápodobně osoba k zawězenj trestance náležegjcj gest, a w geho přjtomnosti též i třetj s njm býti může. Tato stezka, ta gediná, po njžby žalugjcj manželka k cjlj přišla, může snad právě také ta prawá býti, po njžby k tomu přiwedena byla, aby swé předsewzetj změnila, swému osudu se oddala, k swému manželj opěť se přiwětila, a geg i na budaucj časy wychwátla. Obljžná cesta do

trestního místa, a potřeba wstoupiti na místo, poctivým lidem w ošklivosti gsaucj, může gi w ggmj předsewzetj snadno zwiklati, a stalo-li se toto, následuge také tak snadno, za nemožnostj předsewzetj w čas trestný wykonati, auplné geho zrušenj. Ale i w skutečném dostawenj se k duchownjmu pastýři domu trestního s wygádřenjm aumyslu swého nenj smjřenj nemožné. Neboť poněwadž on s lidskau křehkostj wjce než každý giný duchownjseznámen gest, a prostředky, njmžby se gj wstřjc gji mělo, bezpečně wywoliti umj; může se od něho wjce, než od každého giného daufati, že swá napomenutj s takowau důtkliwostj udělj, aby se žádaného aučinku nechybily. K tomuby mohlo i pohnutj nemálo přispěti, které opuštěnostj, twrdostj a bjda w žalugcj manželce spůsobeno býti musj, gjmžto, co sprawedliwým následkům spáchaného prowiněnj manžel, druhdy neyautlegi milowaný, s njmž i protiwenstwj snášeti slawně sljbeno bylo, se podrobiti musj.

II.

Manžel se vzdálil, neobstaraw w neymenšjm ani wedenj domácnosti, ani žiwobyťj zústawené manželky, a gest nynj, newj se kde. Opuštěná manželka žaluge toto bezprávj duchownjmu pastýři, prosjc o auřednj pokračowánj k rozvodu.

Poněwadž zlowolné opuštěnj gednoho z manželů dle §. 109. zák. měst. před právem dostatečná přjčina pro zústaweného gest, rozwedenj od stolu a lože žádati : gest žádost manželčina

sprawedliwá, a duchownj k nj swoliti musj; aniž na tom co záležj, z gaké přjčiny se opuštěnj stalo; zdali totiž tato se při něm pohledáwati musj, gelikož snad prostopášný, neporádný a lehký člověk gest, aneb na nj se shledáwá, protože Xantippa gsauc, se kněmu giž přjliš trpce měla. Gest však otázka, gak má farář pokračowati, aby žádaného cjele dosáhla?

Že o obeslánj k trogimu napomenutj w obyčejné cestě učitelem neb kostelníkem, neb onau osobau, njž farář osadnjky obesjlá, žádná řeč býti nemůže, nenj zapotřebj powjdati. Obeslánj dopisem mohloby se státi, kdyby přebýwánj nepřjtomného powědomo bylo. Wšak toby gen tehdaž bylo platné, kdyby nepřjtomný po obdrženj gehu se nedostawil, nebo se sice dostawiw k manželce se newrátíl. Wrátíl-liby se a zaučastnil se s manželkau předešlých záwazkůw, byla-liby přjčina k stěžowánj si, a práwo k rozwodné žalobě zničeno, gelikož gehu se wrácenjm do manželského obydlj zlowolné opuštěnj pomijj; protože ne čin zlowolného opuštěnj, nýbrž twrdošigné w něm setrwánj pokutau rozvodu stjženo gest. Obeslánj ediktem u weřejných nowinách byloby platněgšj, magjc we všech těch přjpadnostech mjsto, když se na nepřjtomném obydlj nepowědomého powinnosti pohledáwagj, neb nepřjtomný za gistých práw zbawena wyhlášen býti má. Než kdo má tento edikt způsobiti a oznámiti?

Duchownj? — Ten wede auřad gen w duchownjch a w těch swětských gednánjch, která mu, gako wedenj matrik, přigetj manželských smlauw &c. od obce swěřena gsau, kamž ediktálnj obsjlánj nowinami nenáležj. Samo práwo? — Ale to nemůže w rozvodných záležitostech nikdy auřednj začátek učiniti, aniž zános ode strany neb od duchownjho přigjtj, pakli wyswědčenj toho to opatřen nenj, že trogj napomenutj buď učiněno neb zničeno bylo, kteréžto wyswědčenj předložiti nelze, protože sám zános k předsewzettj onoho napomenutj wěsti má. Naposledy tedy zástupce? — Ale zástupce nemůže gen tehďáž ustanowen býti, když toho zákonowé nařjzugj. Podlé nich se však zástupcowé nepřjtomných gen w těch přípaďnostech ustanowugj, když práwa nepřjtomného obmeškánjm w nebezpečenstwj gsau, aneb práwa giného we swém průchodu se zastawugj *), tehdy pro ochranu práv peněz a magetnosti; pro ochranu osobujch práv manželů nemá ustanowenj zástupce mjsta, gen w tom pádu, když se o rozvodu úmrtnjm prohlášenjm gedná. **)

Pro takowýto obzwláštnj pád nepozústává k platnosti giného nic, než aby duchownj pastýř zústawenému manželj dle zákona napomenutj učinil, a když neprospělo, pořádného wyswědčenj udělil s tjm doloženjm, že druhý manžel nalez en a k napomenutjm obeslán a potažen býti nemohl. Wtělenjm takowého wyswědčenj duchowaj

*) §. 276 zák. měst. **) §. 143. tanže.

swé auřednj gednánj skončil, a práwo se mŕže tŕm méně zdráhati, k žádosti njm opatřené o wyrčenj rozvodu pokračowati, čjm méně za gedno k nemožnosti žádná powinnost nepozůstává, za druhé powoleným rozvodem se bez toho gen skutkem giž učiněné zrušenj společného hospodařenj a oddělenj obau manželů saudně wyrčuge, samo pak manželstwj, a z něho vyplýwagjej práwa nikoliw, tŕm méně gako při rozvodu nawždy se nerušj.

4. Čj wěc gest cjrkewnj wyslanstwj čili missionárstwj?

Od Jana Zimmermanna.

Zbawenj gednoty a sobě téměř odpornj wěšjjej cjrkwj odpadlých, gako: Anglické, Lutheran-ské, Kalwinské, Morawské, Methodistské, Puritanské, Nowokřtěnské a t. d. též audowé společnosti biblické, osobugjce sobě něco práwa a moci na rozhlašowánj náboženstwj křesťanského w tomto dalekém širokém oboru swěta, posjlagj swé wyslance neb missionáře do dalekých končin, aby dle apoštolského auřadu národům, kterých-to knihy pjsma swatého až dosawád nedošly, Ewangelium hlásali, a hlásagjce ge wzdlélawali a blážili.

Prátelé i nepřátelé cjrkwě katolické, kterýmž se za dobré widělo něco o wyslanstwj cjrkewnjm psáti, zwláště tito, hledjce toliko na wznešené

missionárstwj prospěchy, w tom se gednotj, že katolické cjrkwí n prostřed té práce něgaká přednost přislušj. *) W tento smysl pjše Missionář Anglický: **) „Missionář“ dj on, „má wšj powěry „prázden a prawé katolické myslí býti. Nikoli „Kalwinské ani Armenské, alebrž křesťanské „náboženstwj mu kázati náležj. Auřadu geho „neslušj Anglickau hierarchii, neb prawidla ne- „sworného protestanstwa rozhlašowati, ale geho „konec gest wšeobecné ***) cjrkwí slaužiti.“ Podobně wýtečný Leibnic ozjwage se wzdychá: ****) „Eyhle ! Chyna Jesuitům otewřena, papež tam „mnoho posjlá wyslanců. My wšak gednoty zba- „wenj o to se pokusiti nemůžem, abychom ně- kterých na wjru obrátili.“ A Klaudius Buchan- uan mistr cjrkwě Anglické o náboženstwj w Indii wyprawuge takto: *****) „Dwadcet Anglických „pluků nemá ani kazatele. Wogsko žige a mře „bez náboženstwj..... Mnohý Angličan přes

*) Chateaubriand *Genie du Christianisme*. Lyon 1809. 8. Millar (R.) *History of the propagation of Christianity* . . London. 1726. 8. Bayeri (T. S.) *Hist. congregationis Cardinalium de propaganda fide*. Regini. 1721 4. *Nachrichten von der Ausbreitung des Reiches Jesu*. Elber. 1806. 8. Abych pak se tjn citowánjm uczanášel, poukazugi čtenáře na: Fabricii (J. A.) *Salutaris lux Evangelii* . . . Hamb. 1702. 4. a Nösselt (J. A.) *Anweisung zur Kenntniss der besten Bücher* . . . der Theologie. Leipz. 1779. 8.

) *Letters on missions adressed to the protestant ministers of the Britisch churches* . . . Brist, 1794. *) *Wscobecné, český ; Katolické, řecky*. ****) *Pensées de Leibnitz*. Tom. I. Pag. 275. *****) Buchanan (R. C.) *Christian resar- ches in Asia* . . . London. 1812.

„dwadcet let w kostele nebyl. Mnoho prote-
 „stantů wracj se k modloslužebnosti Když ale
 „(spisowatel) o neobmezené moci cjrkwe katolické
 „a mdlém aučinku wyslanců Anglických přemey-
 „šlj; mnj, žeby protestanti lépe učinili, kdyby se
 „do Syrie obrátili, která všjm oplýwá, čehož
 „k spogenj se s čistau cjrkwj potřebj gest, když to-
 „tiž biblické učenj wyznáwagj, a papeže zawrhu-
 „gj.“ Ano i nad mjru wtipný a zdárný Voltaire *)
 usmjwage se namjtá: „Neydůležitějšj překážka
 „prospěchu náboženstwj w Indii gest neswornost
 „učenj, w kterémž missionáři toliko rot hledj.
 „Katoljk hádá se s Angličanem, tento s Luthera-
 „nem, skterýmž opět Kalwinista se potýká. Tak
 „gsau všickni proti všem, a když tento prawdu
 „zwěstowati se dj, a onoho we lži stjhati mnj,
 „wzbuzugj u prostřed pokogného a sprostého ná-
 „rodu podiwenj, an widj, kterak z neyzaduějšjho
 „kauta od západu lidé horaucj spěchagj horliwostj
 „sobě na břehách řeky Ganges wespolek zloře-
 „čiti.“ Zanecheymež Voltaira, auda zboru mu-
 „dreckého neygasnějšjho, cjrkwe ale neybjdněg-
 „šjho, kterýž psal gak se mu ljbilo, níkoli ale
 kterak se byly věci přihodily, neb přednost u
 wyslanstwj katolickém oswjcenj swěta národové
 uznali a uznawše za důwod stogj. Ano i oby-
 watelé daleké Asie, kteříž milosti náboženstwjm
 křestanským oswjcenu býti, až dosawád aučastni
 nebyli, výborně wědj, výborněgi snad, než se

*) Voltaire, Essai sur les mœurs. Tom. I.

nadjti lze, komu přednost přislušj. Neb když Anglický lord Macartenej, co swětský vyslanec do Chyny se bral, požádal král Welkobritanský papeže Římského o několik žáků z ústawu, genž propaganda slowe, pro cwičenj w Chynezské řeči, w čemž Geho Swattost welkomocnému králi bez okolků zadost učinil. Kardinál Borgia na ten čas toho ústawu zprávce, použiw té příležitosti, Anglického wyslance poprosil, aby příležitostě katolické missionáře cjsaři Chynezskému poručeny činiti ráčil. Wyslanec, genuž we swětě nic nemožného býti se widělo, slibem se k tomu zawázaw, tak učinil. Nicméně bylo mu to welikým podiwenjm, an na gehu žádost přednj dwořan cjsaře Chynezského mu za odpověď dal: „K terak se tomu cjsař welmi diwj, že Angličané w komoře Asie náboženstwjedrugj, kteréž gegich otcowé w Ewropě zawrhli a odpřjsahali.“

Welmi mdlé swědectwj tedy na práwo u wyslanstwjcirkewnjm wěřejm cirkwj odpadlých za důwod stogj, a odkud ho sobě nápadně wywozugj katoljkům prawdomluwně wědomo nenj. Wědjť owšem katoljci, ano wyborně wědj, že Kristas z mrtwých wstaw, a s Apoštoly se lauče, řeč kním wtato slowa učinil: *) „Dána gest mi wšeliká moc na nebi i na zemi. Protož gdauce učte wšecky národy učte ge zachowáwati

*) Sw. Mat. 28, 18 — 20.

wšecko, což gsem koli přikázal wám.“ Gakož ale neswornj odpadlých cjrkwj wyznáwači wšecko nezachowáwagj, než některé články wjry, gak se gim ljbj, z okrauhlosti systematicky wywrhugjce upjragj; neomylně se práwa do wyslanstwj cjrkewnjho zbawugj, neb pauhý rozum, a abych se snad školnj řeči přidržel, logika nás k tomu wede, že kdo gedem článek wjry upjrá, práwo propadl druhému učiti. W tentýž smysl poněkud Apoštol Páně sw. Jakub w psanj swém zaznamenal, 2, 10. „Kdoby pak koli celý zákon zachowal, přestaupilby pak w gedném, učiněn gest všemi winen.“

Přes to pak katoljci výborně wědj, že každý missionář, genž se na wyslanstwj béře, od zřizené mocnosti neb wrchnosti wyslán býti musj. Gakž ale politická moc do wyslanstwj cjrkewnjho žádného nápadného práwa nemá a mji nemůže, a gestliže se w to násilně wmjta; tedy každý takowý wyslanec musj wyznati, že gest missionář newyslaný. Protož kamkoli takowý newyslaný missionář přigde, může se ho každý směle tázati: Kdo gste? gak se gmenugete? odkud přicházjte? za koho se wydáváte? Gá odwece on, přicházjm we gménu cjrkwě. Gaké? Anglické, Lutheranské, Kalwinské a t. d.? Žádnau cjrkw proti obecné cjrkwí slyšeti nelze, — a wy gste bezpráwi, poněwadž gste sám. Gá mluwjm, dj on, we gménu všech cjrkwj, kteréž gste gmenowali. Když tomu tak, okažte wěřj-

cjch listů. Gsau-li však wěřcjc listowé zwláštncj, gsto opět bezpráwi, an negste od wšech wyslán. Mnjte-li ale mluwiti we gménu wšech, tedy okaźte plnomocenstwjc gednoty? Gestli ne, gste práwa zbowen, a my wám wěřiti nemůžem, poněwadź sami sobě nerozumjte. Pokládáte se za stawenj, a gste toliko rozwalené kamenjc. W tento smysl stěžuge sobě časopis Anglický. *) My newěřjme, že missionárstwjc „gest wěc božská poněwadź „proukázati nelze, žeby Bůh takowých roztržků „půwodem býti měl, a žeby náboženstwjc křesťan- „ské pohanům zwěstowáno mělo býti od lidjc, kte- „řjc negenom bez wyslání se na missionárstwjc „wydávajc, ale i mezi sebau, a swým učenjc ná- „ramně nesworní a rozdljní gsau..... Přitom ale „předce wěřjme, že gest powinnost cirkwe newě- „řjcjc Ewangelium hlásati.“ Katoljcjc wšjc magjcce sobě těch roztržků gsau wšjc winny prázdni, a mohau směle řjc: „Běda wám, kterjc gsteraucho beze šwu na kusy potrhali a ge porušili, bez to- ho roztrhání by byl celý swět katolický.“ Tak tehdy rozumem uznáwáme, že missionář nemůže býti newyslaný, a gestliže wyslán, od zřjzené mocno- sti wyslán býti musjc, tak gakž se to w katolické cirkwi, kteráž toliko w gednotě aučinkuge, usta- wičně dělo a děge, wedlé slow Kristowých. **) „Gakož mne poslal Otec, i gá posjlám wás.“

*) Monthly political and literary Censor... March. 1803.

**) Sw. Jan. 20, 21.

Obzvlášť pak katoljci wědj, že missionár-
stwj gest auřadu kněžského. Neb každý národ
diwý nazjwá se, dle Osiáše Proroka *) „לא עמי
ne národ můg“ a dokawád i wycwičen, swá-
tostj udělowánjm a neyswětěgšj obětj auřadu
kněžskému swěřenau, nenj na milost přigat, a
nezaslechl slova: „עמי אחד, národ můg ty“;
také nelze zwolati: „אלהי, Bůh můg.“ Komu
ale swěřeno gest swátostmi a obětj nowého zá-
kona diwé národy a nekřestany i wyewičené na
milost přigjmati? Snad z negednoty wyslaným
missionářům, kteří raucho beze šwu na kusy po-
trhawše, obět, a wjce swátostj zawrhli, nežli se
jim podržeti zaljúbilo a tak se widitedlného zna-
menj, newiditedlné milosti božské, bez kteréž u
prostřed čłowěčenstwj nenj ničehož, zbawili?
Na wjru obrácenj gest skutek wykaupenj náležej-
cj, gediné kněžstwu zřjzenému swěřen, kteréž o-
bráceným swátostmi posluhujc w oběti, kterauž
Kristus vykonal pokračuge, a tak lid diwý u wj-
ře na milost přigjmá we gménu toho, který s ne-
be sešel mezi námi obcowal, pln milosti a praw-
dy. — Ať tedy měštěnj Genewský na pohořj
Šweyearsském, genž diwoký lid za půwodnj staw
pokolenj lidského uznáwage wydává, pjše co chce,
wjry nedogde, dokawáďz dle oswjceného nábo-
ženstwj rozumu psáti nebude. Neboť wjme, že
čłowěk diwý, neybjdněgšj stwořenj na swětě, w
kterémž lidská podstata, tako řka, sotwa se bley-

ská a giskřj, tak z rukau Páně a stwořitele swého newyšel, an čtauce gisti gsme: „Že člowěk k obrazu božjmu stwořen gest, ... a že wše dobře bylo.“ *) ale skrze přehrozně neprawosti proti wznešenosti a djlu rukau božjch spáchané, (kterýchž se dopjditi hledmež, ale toliko z pokuty a kletby, na něm tak patrné, přečiněnj neslýchané uzawjragjce, sudmež); do té neyhlibšj hlubokosti bjdy lidské se skácel, a w nj wěze, takořka zhowadil. — Přečiněnj pak a hřjchů odpauštěnj gedině auřadu kněžskému swěřeno gest; tedy missionárstwj kněžstwu náležj, a to kněžstwu swatým slibem k tomu zawázanému, že nechce, wznešenému Apoštolskému auřadu za dosti činjc vyhledáwati ani pohodlj, ani zlata, ani stříbra, ani drahých klenotů, a že se nehrozj ani dalekého putowánj, ani nebezpečnstwj, ani pronásledowánj, ani násilné smrti a krwe wylitj. — Odpadlých cjrkwj ale lidštj a nekněžštj wyslanci na missionárstwj smanželkami a djtkami se wydáwagjce, kam přigdau, pohodlj vyhledáwagj, w neykrasšjch domech pod praporcem swého dwora se umjstj, a wěd (což owšem chwály hodno) mjstopisných a přjrodnjch hledjce, kdy se gim zljbj kubobému w podnožj uweđenému národu, w mjstech děly a nástrogi wálečnými obkljčených, filosofické řeči (a toť gest ta ragská blaženost) činj a o wě-

*) Genes. I.

cech mluwj, o kterých kwjljcy poslauchači ani zdánj nemagj. Ale co by prawému Apoštolskému auřadu slušelo, tuť gegich pohodlné namáhánj marné a všeho prospěšenstwj prázdne gest a bude, dokawádž nebudau z gednoty cjr-kewnj od zřjzené mocnosti wyslanj kněžj!!

Co se dotýče společnosti biblické w Anglii, která každoročně literně wyzvánj koliko které wydánj a w gakém gazyku předsewzawši na swětlo dala, ale mnoho-li diwého lidu na wjru křesťanskau za ten celý čas obrátila, odmlčjc se řjci neumj; — katolickau cjrkew tagno nenj, že tato společnost gest ústaw protestantský, který netoliko ge, ale i mnoho Socinianů, málomocných theistů, studených indiferentistů, ano i auhlawnjch nepřátel netoliko cjrkwe katolické, ale i weškerého křesťanstwa w sobě chowá, kterj se na rozhlášenj náboženstwj křesťanského pjsemně wydawagj. — A když cjrkew domácj čili Anglická tauto společnostj tolikrát přeplašená a podešlá na odpor rádaby se postawila, ale newj gak; protože kněžská stolice ze sněmowny čili parlamentu se může wystrčiti kdykoliw, tak že brzo žádný ani nezwj kdy kde stála: gakby tedy cjrkew katolická se na pozoru mji a pamětiwa slow býti neměla: „Budte opatrní gako hadowé a sprostnj gako holubice *), an trawný záměr téhož ústawu

*) Mat. 10, 16.

tak stkwostným rauchem totiž rozšjřenjm náboženstwj křesťanského, chytře přiodjn a zamračen gest, — kteráž auřadu Apoštolského pilna na rozhlášenj náboženstwj katolického nikdy se pjsemně, alebrž wždy hlasitě vydávala a vydává, podobna w tom holubici, genž neyprw zrněčko u woleti obměkčuge a zážiwné činj, a teprw mezi holaubátka rozdávagjc dělj. — Nerozumjm však tjm, žeby w Českém králowstwj neb ginde obecnému lidu w bibljch čjsti powoleno nebylo, gakž ti, genž nás neznagj, obecně pjsj a howořj, w čemž wýmluwy mji nemohau, neb i obecně wědomo gest, koliknásobné wydánj swatého pjsma Čechowé magj. Gá pjsce znám šestmecnjma wydánj weškerého pjsma, a čtyřidcateré šesteré nowého zákona. Pro koho, prosjm, tolikateré wydánj, nežli pro lid obecný a sprostý, který w pjsmě swatém, kde se mu ljbj čte, ale ne gak muj, ge sobě wýkládá. Geště pak z ohledu toho ústawu znamenati slušj, že proti swému nadánj snad činj čeho newj. Neb gako před narozenjm Syna Božjho král Egyptský Ptolomeus pjsmo starého zákona z Hebrejského do Řeckého gazyka sobě proměnití dal, a tjm wšecky téměř národy na to slawné narozenj pozorny učiniw, Apoštoly a gegich náměstky mnohé práce zbawil; tak také nynj něco podobného se děge, o čemž nás teprw budaucnost poučj. —

Čj tedy wěc gest cirkewnj wyslan-
stwj čili missionárstwj? Swaté řjm-
ské katolické cirkwe.

Sotwa cirkew swatá okusiwši wšech ukrut-
nosti nástrogů Řjmského wladařstwj, kteréž lze
gen wymysliti bylo, ljbého pokoge a na rozwa-
linách pohanských wjtězného umjstěnj došla;
hned rozšjřenj katolické wjry, a obecného dobrě-
ho pilna, a bázňj božj zawlažena gsau, swé slu-
žebnjky do vzdálených končin a kragin weške-
rého swěta čas po čase wyprawowati nedlela. Giž
w stoletj pátém bral se sw. Sewerin do Norikum
a ginj duchem Apoštolským nadechnutj mužowé
kázali w Špaňheljch a tamnjch končinách, gakož
psanj Inocence prwnjho Decenciowski swědčj-
nám za důwod stogj. W šestém wyprawil sw.
Řehoř weliký auředně sw. Augustina do Anglie.
W sedmém hlásal sw. Kilian králowstwj božj
Frankům, Koritanům a newzdělaným rotám na
břehách Dunage. W osmém Eluw z Werden byl
wyprawen do Sas, sw. Wilbrord a Swibert do Fris-
landu, a sw. Bonifac srdnatau apoštolsky zwele-
bil Tewtonii. W dewátém sw. Sigfrid kázal Ewan-
gelium Šwédům a Wandalům, a swatj bratřj Cr-
ha a Strachota nesmjrnému národu weškerého Slo-
wanstwa — a t. d. Když pozděgi Kolumbus
swět, tak řka, zdwogil, neplauli tam brzo na to
Jesuité u wlnobitj mořském, bažjce po lidech,
tak gako hltawost swětská tam bažila po perlách
a drahém kamenj? — Zdali gsau nebyli prawj

hromosvodowé lidských neprawostj, neřestj a hrozných přečiněnj? A přede našeho oswjceného wěku knihy a časopisy přeplněny gsau téhož řádu hanami. — Toť gsau časem nastrogené zněgjej trauby, a wše co časem wzešlo, časem zapadá, ale z ohledu téhož řádu, budiž dosti na tom praweno: „In memoria æterna erit justus: ab auditione mala non timebit.“ *)

Nuže tedy, když swatá cjrkew katolická po wšecky wěky tento auřad zastáwala, a i nynj u prostřed přehrozného zawedenj a na roty křesťanstwa rozdělownj zastáwá; nenj pochybenj žádného, žeby ona všeho práwa, moci, cti a sláwy u wyslanstwj cjrkewnjm čili missionárstwj nápadnicj nebyla, kteráž tjnto auřadem wyhledáwá toliko cti a sláwy božj a toho, kteréhož Bůh wywýšil, a dal mu gméno, kteréž gest nad všeliké gméno. Aby we gménu geho každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelných, a každý gazyk aby wyznal, že Pán Ježš Kristus w sláwě gest Boha Otce.

5. Pogednánj o mrawném citu.

Od Jos. Libosl. Zieglera, doktora pjsma sw. a děkana w Chrudjmi.

Est in ipsa ratione nostra vis quædam insita, qua non modo honestum ab inhonesto — bonum a malo — dijudicamus, sed qua etiam ad probandum illud, eli-

*) Žalm III, 6.

gendumve adigimur, uti ad hoc improbandum fugiendumve urgemur. Atque hæc ipsa naturæ nostræ rationalis indoles stimulus honestatis dicitur. *)

Pocházj-li mrawný cit z obzvláštnjho wnitřnjho nebo zewnitřnjho smyslu člowěku přirozeného, čili gest citedlnost složená?

Gestost mrawného citu.

Swým samocitem neboli wnitřnjm smyslem, (njmž poznáváme swau bytost a wšecky případy) wjme, že se nám mrawné powahy, smeyšlenj a gednánj giných lidj ljbj neb neljbj, a šice: my si negsme wždy powědomi přjčin, z nichž skutky buď chwáljme nebo hanjme.

Ten cit má každý, gak wzdělaný, tak i ne-wzdělaný člowěk, gakkoli w rozličných způsobách a stupnjch dle rozličnosti lidj samých. A netoliko prawdiwé činy a mjuňnj, ale i wymyšlené a básniwé, buďto gakožto prawé, ctnostné a šlechtné schwalugeme, aneb gakožto neprawé, hanebné a zlosynné w ošklivost a nenáwist bereme; gest tedy mrawný cit.

Co gest mrawný cit? — Gest mohůtnost, dobré i zlé, práwo i bezprávj, to gest: mrawnost w vlastnjch a cizjch smeyšlenjch a skutejch

*) Institutiones Ethicæ Christianæ seu Theologiæ moralis ab Antonio Reyberger. Viennæ 1813. Tom. I. § 1. pag. 4. cf. Mauri Schenkli Ethica Christiana, Augustæ Vindelico-rum 1804. Tom. I. pag. 75. 76.

nepostředečně znamenati a schwáliti, neboli opomjtati.

Co ale nenj mravný cit? — Nenj smyslná chuť, nebo nechuť, nýbrž vlastně vážnost ku mravnému zákonu, a ke všemu, co se s ním srownává, a zawrženj všeho, co mravnému zákonu odporuge; nenj tedy nic giného, než temné wyznánj rozumu, potřebnost mravnosti neboli mrawozákona uznáwagjcjho. We hbitosti pak tohoto wyznánj záležj ten zákon, a gestli se mravný cit vlastnjmi činy neb aumysly zanášj, slowe s w ě d o m j.

Může sice odpor kladen býti: „že gsau lidé, na nichž mravný cit welmi slabě gest znáti, anebo že tak nečitedlnj lidé byli, kteříž na sobě té neymenšj mravné citliwosti neprogewili.“ —

Wýmjnky však, kteréž se z letopisů uwodj, negsau důkazem proti gestosti mravného citu; sicebychom musili také lidem rozum odpjрати proto, že se někteřj našli, kteříž na sobě žádného rozumu znáti nedali, u př. na horách salcburských a w Piemontu. O gestosti tedy mravného citu se nepochybuge; ale w tom gsau učitelé mravnosti odporné myslí: zdali tento cit gest vlastnj, půwodnj, přirozený počátek, a od giného nezáwisný, wnitřnj smysl, kterýž mrawopěkné a dobré, mrzké a neprawé nepostředečně práwě tak, a sebau samým rozeznáwá, gako oko barwy? anebo zkrátka, geli skutečný smysl,

aneb odwedená čitedlnost. Zastawatelé přirozeného, mravného, wnitřnjho smyslu takto saudj: *)

1.) Znamenj mravného citu cele se podobajgj ostatnjm smyslům, zwláště wnitřnjmu wědomj, poněwadž nám mravný cit také tak wyřkne, zdali skutek prawý, nebo neprawý, šlechetný nebo zlotřilý gest, gakož cjtjme, zdaž něco bolest gest, čili nenj?

2.) Mravný cit dá se časně znáti, giž w pacholetstwj, dřjw než se rozum rozwine. Ge-
ho znamenj gsau obecněgšj, nežli rozumu, a gest ranněgšj, nežli rozsuzowánj; tuž vlastnost magj smyslowé. Clowěk hned wj, zdali barwa, nebo zwuk pěkné gsau, dřjwe než přjčiny uwede, w čem pěknost záležj?

Krozhodnutj té pře děljm otázku na dvě:

Předně: „čemu nás učj zkušenost gistotně o mravném citu?“

Za druhé: „zdali ge vlastnj, ode všech giných neodwislý smysl, gako u př. oko nezáwisj od ucha; anebo dá-li se z giných známých základných mohútnostj duše, čili lidské přirozenosti wywoditi a dokonale pochopiti? geli snad gako každá giná citedlnost obsaženj wjce widek (idearum), množstwj w sebe tekaucjch poněťj, obsahem temných představ, gichž toliko nemůžeme rozeznati?“

A.

I. Prwnj zkušenost, gjž o mravném citu na-

*) Joh. Feder's Lehrbuch der praktischen Philosophie. Frankfurt und Leipzig 1789. S. 65.

býwáme, gest: w onom věku, w němž člověk poprvé rozumu svého užívá, znamenáme w sobě tu schopnost, nž smyšlenj a gednánj lidské, a své vlastnj buď za slušné nebo neslušné, dobré nebo zlé pokládáme. Aumysl a pravidla činů, nikoli ale hmotnost gich, nikoli čin sám w sobě, nikoli materiálnj dobrota, nýbrž formálnj powaha činu, vlastně pramen, z něhož skutkové vyplýwaj, dosahuge našj pochwały neb lžany.

Forma činu gest způsob, njmž ho rozumná vůle chce, následowně gest aumysl, pohnůtk a pravidlo, z kteréhož skutek pocházej. Hmotnost činu gest obsah činu anebo předmět, gegž rozum w skutek uwésti chce, pročez gest čin sám w sobě; u. př. almužna, kterauž boháč chudému dá, ge hmotnost činu. Nynj musjm zkaumati pohnůtku neb pravidlo, z kterého bohatý chudému almužnu udělil? Gestli gí dal proto, aby chudému ulehčil; proto, že to zákonodárný rozum welj: tedy gest čin hmotně (materiálně) a formálně dobrý. Gestli byl ale boháč pohnut žádostj cti, aby se zdál býti auctpným, aby došel veřejné chwály; gestli newzal ohledu na zákon mravnosti; tedy gest si ce čin hmotně (čili materiálně) dobrý, ale formálně špatný. Prawá cena činu gest závisná od dobroty formálnj, nikoli materiálnj skutku. Můžte tedy čin býti materiálně zlý, a předce formálně dobrý. Mravný cit dobře gednagjcjmu pochwały neodepře. Aumyslowé skutků gsau předmětem přičtenj neb imputacj.

II. Zkušenosť. Mrawný cit se wztahuje tak do-
bře na vlastnj, gako na cizj smeyšlenj a gednánj;

III. ne gen na prawdiwé, nýbrž i wymyšlené;

IV. wygewuge se bez patrného a powědomé-
ho ohledu na známé zákony a důwody;

V. bez wýslovného ohledu na škodné nebo
užitečné následky činů; pročez gest pochwalau
neb hanau cele bezzištnau;

VI. progewuge se rychle bez dlaubého rozgi-
mánj a bez wědomj gistých rozumných důwodů.

VII. Mrawná citliwost gest u některých lidj
silněgšj, u některých slabšj z následugjcjch příčin:

Čjm wzdělaněgšj gest rozum, čjm si lépe ce-
nu a následky činu předstawuge, čjm schopněg-
šj ge člověk pro předměty weliké, wznešené a
šlechtné, pro gednoswornost, pořádek, powin-
nost a gednočitedlnost, čjm wjce se w prawidlech
swého gednánj ustawil, a čjm hbitěgi nimi se řj-
dj, tjm silněgšj býwá mrawná citliwost.

VIII. Mrawný cit prudkými wášněmi, náruži-
wostmi, tělesnostj a nawyklostj, zwláštne přjlišným
soběctwjm a zištnostj ochábne nebo se potlačj,
u př. poddanj, náružiwostj silněgšj gsauce zawe-
deni, často předstaweného lásku ku pořádku a
přjsnost za zatwzrelost srdce wykládagj. Gest-
li koho nenáwidjme, wšeccko zlé na něm shle-
dáme; na zamilowané osobě ale widjme wšeccko
krásné, wšeccko wznešené.

Amatorem (prawj Horác. Sat. III. 38.) amicae
Turpia decipiunt caecum vitia, aut etiam ipsa haec

Delectant, veluti Balbinum polypus Hagnæ. t. g. Zaslepený milenec sebe hnusnějšj newidj wady milenčiny, kteráž mu geště i radost působj, galkauž Balbinowi wřed na nose Hágínu.

I oklamaná naděge mravný cit změnj. Ge-li však mysl pokogná, mravná citliwost dobře wždy saudj, u př. Karel IX., král francouzský, dal z nenáwisti proti Hugonotům, w noci na sw. Bartoloměge roku 1572. protestanty zabjgeti, gichž w Paříži a w kragjch 100000 o žiwobyťj přišlo. Před swau smrtj se přiznal, gaké muky zkaušj ty wraždy si připomjuage. — Negešitný a chlipný smyslau radost giného schwalage, řka: po smrti rozkoše nenj, *post mortem nulla voluptas*. Wilný neprawost giného wymlauwá, mravná geho citliwost temněgi se ozjwá, gsau tělesnostj nebo zwykem neprawosti potlačena neb osláblá. Smilný pak, gehož mravná citliwost se geště neudusila, nýbrž aučimlirá gest, newymlauwá neprawosti giného, ale býwá tjm horliwějšjm kazatelem kagienosti, chtě, aby ho ginj za přjčinau mravnosti, gjž w sobě necjtj, aspoň powrchně ctili a si wážili. —

Nawykllost může konečně mravnau citliwost potlačiti, nikoli však zničiti; přjkladem gsau ejsař Nero, Domician, Tiberius, kteříž se ctnosti geště wysmjwali, nebo laupežnjci, wrahowé a zanedbanj lidé. Wážnost pak pro ctnost giných lidj nemůže sám neyhoršj zlosyn w sobě zničiti, nelze-li mu ctnostný skutek zapřjti, nebo

geg sobětnosti a cti žádosti připočjsti. Tak nezistný gest hlas mrawného citu! „Habet hoc virtus, ut species ejus et pulchritudo etiam in hoste posita delectet. — Quodsi virtus oculis cerneretur, mirabiles amores excitaret sapienti.“

Cicero.

IX. Mrawný cit dáwagj na gewo všickni mrawnj národowé, ano i u diwochů, gakž nám popisowatelé cest swědčj, lze stopy mrawného citu nagjti. Wšeliký, gakkoli drsnatý národ, má kolikos widek neboli poněťj o práwu nebo bezpráwj; kdež pak takowá poněťj gsau, tamť gest i mrawný cit. — Mohlby kdos učiniti zázvěrek:

„Tedy mrawný cit gest wrozený smysl neb pud.“ — Kdybychom tolik z toho wywoditi chtěli, přjliš mnoho bychom uzavjrali; neb bychom i nápodobně z toho, že všickni lidé některé skumné zásady (theoretica principia) a widky magj, musili uzavřjti, že gsau přirozeny; gsme však přeswědčeni, že nenj wrozených widek neb poněťj, (non dantur ideæ innatæ).

X. Mrawný cit se progewuge rychle a náhle. Tato pak geho hbitost a hotowost pocházj z častějšjho opakowánj.

B.

Geli tedy mrawný cit obzwláštnjm smyslem aneb wýplynkem (resultatem) giných mohútnostj w čłowěku?

Odpowjdam: Mrawný cit nenj přirozeným, wnitřnjm smyslem, nýbrž následkem giných w

lidské přirozenosti ležících původních příčin. Důvodové této propovědi gsau následující :

1) Mravný cit se neprogewuge tak určité, vymezene a gednotwárně (pari modo,) gako cite-dlnosti wnitřních nebo zewnitřních smyslů. Co gest žluté, nebo zelené, bílé nebo černé, sladké nebo hořké, trpké nebo kyselé aneb slané, cjtj všickni lidé s zdrawyimi smysly stegně; ne-cjtj ale stegným způsobem mravnosti skutku.

2) Předmět smyslu musj býti cosi prostého a gednotného: barwa, chuť, welikost věci. Ale mravnost skutku mnoho obsahuge, a gest vše-obecná; pročez nenj předmětem smysla.

3) Mravný cit záležj na většj nebo menšj wzdělanosti rozumu, pročez nemůže smyslem býti (dle zkušenosti VII.); bludy rozumu, předsudky, předpogatýnni důmjkami, tělesnými žádostmi a plachými náruživostmi býwá zkažen, porušen, zhanoben a oslaben, dle zkušenosti VIII. Wšecky tyto příjpadnosti znamenagj giný geho počátek. Mravný cit gest tedy následkem aneb wýplynkem giných všeobecných, w lidské přirozenosti ležících základních příčin a mohútnostj.

Které gsau pak tyto půwodnj mohútnosti, z nichžto mravný cit pocházj?

Počátek mravného citu zdá se ležeti w mravné náloze neb přirozenosti člověka, to gest: w geho mravném rozumu, w swobodné wůli, a wědomj mravného zákona. Neodbytný hlas, mé swědomj, prawj mně zřegně, že mám powinnosť

sti plniti, aneb že mám ctnostně gednati. To wjm tak gistotně, gakož wjm, že gsem, a že mysljm. Také můg rozum w konawém čili praktickém ohledu uznáwá potřebnost powinnosti a wšecobecnost mravného zákona, genž gest i zákonem božjm, poněwadž geg stwořitel k dosaženj swého mravného aumyslu dal, a w lidskau přjrodu wštjpil. Má wůle však gest swobodná, a na zewnitřnjch zákonech, nebo násilj přirozenosti nezáwisj. Příkladem gest nám Markus Attilius Regulus, řjmský konsul a wjtěz w prwnj punické wogně, kterýž nedbage na prosby přátel a na mstu Karthagenských, z Řjma podlé slibu swého k swým nepřátelům do wčzenj se wrátil. — Gestli pak, mage na wůli zákonu mravnosti zachowati, nebo přestaupiti, předce tak gednám, že mogi skutkové s mravným zákonem se srownáwagj, tedy gsau mravně dobřj, wedau mne k mravné dokonalosti, a působj, že nad nimi zaljbenj, gakož nad skutky mravně zlými te-sknost a neljbost aneb omrzenj samého sebe mjwám. Též zaljbenj nebo neljbost i nad činy giných lidj cjtjm; a tento cit gest prawý základ mravné citliwosti. Poznánj, že gednánj nebo smeyšlenj mravnému zákonu čili aumyslu božjmu odporuge, nebo se snjm srownáwá, gest úkonem (funkcj) rozumu, gest rozsudkem, genž se na rozumném záwěrku zakládá, a předcházj wždy cit ljbesti neb neljbosti, wážnosti neb zawrženosti činu. Mysli wzdělanostj, mnohau

zkušenostj a vyučováním rozsudek ten se vždy opravuge, a bývá nám tjm snadnějšj. Že se pak častěgi opakuge, a zkušenostj potvrzuge, pocházj zněho obratnost, čilost a snadnost mravné mohútlosti rozsuzugiené, kteráž dobré činy a myšlénky lidské od zlých rychle rozeznává.

Tauto čilostj a snadnostj se děge, že si pozděgi takowého rozsudku buď dokonce negsme powědomi, a nebo že geg toliko tmavě znamáme, a že gen citem ljbosti neb neljbosti, w rozsudku tom se zakládajejm, pogati býwáme, kterýžto gest cit mravný.

Wšecky zkušenosti, při prwnj otázce podotknuté, dosvědčugj prawdu této dedukcj, zwláště zkušenost prwnj, pátá, osmá a dewátá. Závěrek tedy gest patrný, že mravný cit nenj nepostředečným, nýbrž reflektowaným citem, majejm rozsudek za základ, že se však předce w přirozenosti a mravné náloze člověka zakládá, následowně že nenj faktickým, toliko zvyklostj, wychováním nebo předsudky způsobeným, z wenku w mysl člověka wstjpeným citem, gakýmž gest strach před lidmi, a že může poprawen, zdokonalen, změněn, zkažen, i potlačen, nikoli však ccle wykořeněn a zničen býti.

6. Obrana některých památek w katolické cirkwi.

Od Jos. Černého.

„Gak to hned znáti, když se do katolické země přigde! Wšudy samé kříže, kapličky, sochy a obrazy! Wšudy patrné důkazy obmezeného smyslu a duchownj chudoby! Wšudy gewj se powěrčiwost.“

Tento neb podobný saud giž mnohý z cestujcjh nad námi wynesl, a přitom snad samolibě u sebe doložil: Děkuji Tobě ó Bože, že negsem jako tito!

Než zpytugme gen maličko usudek takowý a tudjž shledáme, gak welmi powrehnj gest a neprawý.

Stogj owšem w zemjeh katolických obrazy ukřížowaného Spasitele na wršjch, na cestách a we všech téměř wesnicjch. I gest také obyčeg, že okolo gdaucj katoljk Tomu, genž na kříži pro nás umřel, zewnitřnjm znamenjm neb poklonau uctiwost a djky wzdlává. — Tu giž se tážeme, slušj-li to powěrčiwostj neb obmezenostj ducha nazjwati? — Bohomyslnj otcowé radugjce se z wjtezstwj kříže Kristowa newěděli nábožnau radost tu lépe na gewo dáti, nežli wystawenjm nástroje smrti geho na mjstech weřegných, a cjtjce, že gest moc božj všem, genž w něho wěřj, za hodné uznávali geg všudy před oči stawěti, aby tjm rozčilenj smyslowé zewnitřnj smyslu

wnitřnjmu napomocni byli. Když rozgjmali dobrodinj, že skrze smrt Páně wykaupeni gsau, a s gasnau a weselau myslj w žiwotě i w smrti k nebesům patřjwali: což bylo přirozenějšjho, než že wděčnau radost a lásku ku Kristu Ježši wespolek wyprawowali, a cizjm i domácjm na gewo dáwali, k radostnému saucitu ge powzbuzgje? Což tedy diwu, že znamenj blahoslawené naděge swé na všech mjstech gsau wystawili? — W prawdě, když tak wraucj láska k Wykupiteli swému w srdcích gegich plápolala, kterak měli uctěnj křjže sw. opomjnati? — Nelze-li tedy ot cům našjm odepřjti tohoto nábožného a wěřjcjho smyslu, na nás gen, — gelikož w nás wjra a láska tato utuchla, — ležj wina, že nynj bez smyslu se držjme toho obyčege, genž půwodně ze žiwé nábožnosti pocházel.

Než, ačkoliw i při těchto památkách neskončených dobrodinj božjch a gehu za nás se obětgjcj lásky za našjch časů newšjmawost a lhostegnost panuge, proto se nikoli nemůže řjci, žeby tito obrazové zhola neplatni byli, a žeby nebyli nic, než suché dřjwj, kteréž nikdý giž kwětu a owoce newydá. Kdož wyprawj, gak mnozj sprostj a na poljch pracugjcj lidé popatřenjm na sw. křjž k spasitedlnému přemyšlowánj byli powzbuzeni?

Zdaliž gsme i my sami giž nebyli pohnuti, když se nám po cestě z daleka toto swaté znamenj na hoře gewilo? Zdaliž nepodgal nás ně-

gaký slawný cit, když za saumraku, an tmy audolj pokrýwati počaly, na wrchu sw. kříž gasnostj wečernj záře oswjcený gsme uzřeli? — A byt geg některý necitedlně opominul, byl snad giný tjm wjce rozčilen; a gestliže diwadlo to dnes w nás nepůsobilo a knábožnosti newzbudilo, nastanau nám snad dosti brzy dnowé, kdež tjm mocněgi důwěru a lásku wnás roznjtj, neb w strasti a w zármutku nás potěšj. Mimo to možná-li pak, že toto swaté znamenj přjgemné gest tomu, kdož zlé skutky zamejšlege na obraz Spasitele patřj? Nižádný-li neljbý cit neb káragjci hlas w swědomj geho neozwe se, po cestě kdopuštěnj se zlého skutku, kamkoli kráčj? Nesměgme se ze sprostého lidu, prawj-li, že ďábel před křížem utjká. Průpowěď tato gest hlubokého, na ducha působjciho významu. —

Měgme tedy w uctiwosti starobylé tyto swaté památky, byt ge mnozj za neužitečné pokládali. Kdo patřj do všech srdecj lidských? Gak mnohé věci, kterých si mnohý hrubě ani newšjmá, pohnau giným? Lidu tělesně smeyšlegjcmu nemůžeme ani dosti nábožných památek w cestu nastawěti, bychom geg ze zemských myšlének wytrhli a ducha k božským nadsmyslým věcem pozdwichli. —

Wšak mnozj neneuwražj ani tak na kříže, gako na kaple, sochy a obrazy. — Spisowatel těchto řádečků widěl množstwj kaplj na mjstech takowých, že welmi prawdě podobno, ga-

koby zakladatel wystawenj těchto památek ob-
čerstwenj, ochranu, pohodlj neb obweselenj tu
giž dělnjkům na poli, tu pautnjům na cestě, po-
skytnauti byl měl w úmyslu.

Takowé památky vzdělala nábožná láska k
bližnjmu brzy u občerstwugjcj studénky; brzy na
wřchu rozkošný výhled poskytugjcjm, na příkré
skalnaté hoře, neb na rowině domů a stromů
prázdné. Chtěl-li tedy přítel lidský takowau ka-
plickau poznamenati mjstečko, kde studénka se
nacházj, neb nj od bauře překwapeného cizince
ochrániti; ušlému pautnjčkowi stjnu a ochrany
propůgčiti, neb na wýsost geg wyzwati, kde o-
ko a mysl gehu se občerstwj, hoden-liž za to po-
haněnj? — Ale čemuž romantickau chýši, a neb
něgaký řecký chrám tam newystawěl? Wšak wěz,
tito zakladatelé nebyli klassičtj pohané, nýbrž
křesťané, a gako nábožnost gegich všemu za-
městknánj se přidružowala, tak i wstawenjch ge-
gich gest patrna. Umysl gegich byl: Kdo ze
studénky žjzeň uhasjš, buď pamětliw i toho, kte-
rýž žádagjcjm geg pramen wody žiwé uděluge;
unawený pautnj ať pomnj na věčné odpočinu-
tj a budaucj vlast swau; bauřj zastížený ať na
hoře hledá ochrany a pomoci. Předkowé naši
se domnjwali, žeby romantickými geskyněmi,
řeckými chrámy a milohrady gen polowičně po-
slaužili swým bratřjm, a protož chtjce skutek
swůg dokonati o tělo i o duši pečowali.

Gsau-li některé památky, geštoby se k tomu-
to aučelu nezdály přijhodny, pomněme, že zača-
sté i znamenitj přjbehové na mjestě tom zběhlj a
nynj k zapomenutj přišlj, přjčinu k takowému
stawenj dali, a tehďáž zcela giný význam mjwa-
li. — Ostatně wida takowé památky rád pro-
dléwám myslj w oněch blažených časech, kde
měšťanu tolik zbýwalo, by w stawu byl zde neb
onde něgaké nábožné stawenjčko postawiti. Onť
nemjnil, — což se také nikoliw dokázati nemů-
že — aby chudj přitom obmeškáni byli. Mo-
hau-li se za našjch dnů bezewšeho wýčitku stawěti
nákladné kratochwilné hrádky, krásné sady, be-
sjdky, altány: pročbychom právě zakladatele
něgaké kapličky tak přjsně posuzowali? Pakli to-
to zbytečné, neméně i ono.

Konečně připomenauti slušj i to, že mnohé
kaple půwod swůg wzaly z nábožné wážnosti k
farnjm kostelům, gakož i z toho přeswědčenj, že
člowěk, mysl swau od swětských roztržitostj a
starostj odtrhnauti chtěge, zwlášť osamělých míst
k tomu vyhledáwá. Kde něgaká osada w ne-
děli neb w swátek odpolednj hodinku společné
pobožnosti wěnowati žádala a pro vzdálenost
farnjho chrámu k tomu užjti nemohla, naskytla
se sama od sebe ta myšlénka malau modlitebničku
si wystawěti. Kdo smj podniknutj takowé za-
wrhuauti? A nenj-li wědomo, že mnoho set
chrámů počátek wzalo od těchto kapliček? Ty
a těm podobné ohledy zakladatelů nesmjme ni-

kdý s očj spauštěti, chťje o památkách otců našich saud wynášeti. Politugme tedy těch, genž nowau zemi a nowé nebe stwořiti se domnjwagj, několik-li kapliček zbořj, a památky, prawdy křesťanského náboženstwj snad newhod gim připomjnjagjcj, s očj sklidj.

Než, snad anityto památky mnohým tak na urážku negsau, gako sochy a obrazy na cestách wystawené. Na těchto neywjce se horšj, za věci zbytečné a malicherné ge pokládagjc.

Owšem, zapřjti se nedá, že můžeme bez nich býti, gelikož k wěcem přjpadným náležegj; proto ale předce negsau docela ničemnė, a aspoň něčjm k nábožnému záměru přispjwati mohau, a i skutečně přispjwagj. Někdy předstawugj takowé obrazy něgaký celek, u př. žiwot neb umučenj Páně. Wyobrazenj takowé prospjwá zwlášť lidu sprostému a mdlému, předkládagjc smyslům i srdci gehu neypohnutedlněgšj děge ze žiwota neb umučenj Kristowa. Když lid w prázdne hodince w neděli a we swátek tyto tak řečené štace (stánky) nawštěwuge, a přjběhy ty si rozgjmá; mělibychom mu w tom brániti? Zwlášť pokud geště mnoho lidu bylo, kteřj čjsti neu-měli. Kdož by se byl neměl z toho těšiti, že lidé tito na obrazjch widj, co učeněgšj bratřj doma w biblj čjtagj? Ano, kdyby to konečně u některých nic giného nebylo, nežli pauhá procházka; co z toho? Gest to gistě slušněgšj a

prospěšněgšj, nikomu k pohoršenj negsauc, než umohá kratochwjlná progjždka.

Co se pak obrazů Swatých dotýče, tuť neywjce přigde na to, gak wzácno gest w očjch našjch swět a žádosti swé přemáhati, a pro Boha žiwota se opowážiti! — Pokládá-li kdo opravdowau welikost w tom, když někdo bičem wálky zmrská národy, nepřátele w prach pošlape a u nohau swých pokořj; ten wzdělawey sochy rekům wálečným. Kdo však má za to, že mnohem nesnadněgi gest nad sebau než nad swětem wjtězstwj dobyti, tomu dowoleno bud wjtězi nad sebau památku ustawěti, a w uctiwosti mjtí. Zásluhám čest! —

Gest to zagisté neneznamenitá chwála něgakého národu, když se o něm swědectwj muže wydati, že schopen gest uwažowati mrawnj cenu zemřelých šlechetných osob, a že se snažj prokazowati gim nestrannau sprawedlnost. Sudme newáznauce wpředpogatosti, zdaliž by nás to krásliło, kdybychom my, gešto tak rádi zahrady a winice sochami pohanských bůžků ozdobugem, giným w tom překaziti chtěli, genž ozdobugj weřegná mjsta sochami osob swatých a bohabogných? Oni-li se na nás nehoršj, tedy ani my gim toho za zlé nepokládeyme. —

Ale, prawj snad mnohý: my bychom obrazy strpěli, kdyby aspoň uměle byly wytwořeny: těch však pořjdku se nacházj; z wětšj částky gsau nesličné a neozdobné.

Gest owšem zaslužno, aby co gest swatého a wznešeného, také důstojně předstaweno bylo. Krásné umění slaužiti má náboženstw; způsoba tedy všech věcj, kteréž pozdwihaui magj mysl naši k Bohu, pronášeg něgakau zewnitřnj dokonalost a krásu. Toho by měli šetřiti všickni duchownj pastýřowé, a protož netrpěti nesličných neb pohoršliwých obrazů.

Nic však méně, ačkoli mistrně malowaný obraz k nábožnosti powzbudj člověka, zapřjti se nedá, že i obrazowé méně dokonalj a beze všeho vkusu (gustus) zhotowenj u lidu sprostého bez prospěšného účinku nebýwagj; ať lidu sprostému gest obraz toliko wzbuzugcj znamenj geho od ginud založené nábožné wjry. Gemu nenj potřebj, aby obraz tkliwau moc krásy do sebe měl; nýbrž aby myšlénky w člověku gsau-cj powzbudil, a city geho rozujtil; napotom geho giž roznjcený cit, geho wjra sama sebau účinky wydává.

Duše sprostá a nábožná koná začasť u nesličného obrazu neysrdečnějšj pobožnost, aniž pak spozoruge, že přjtomný obraz zcela nepodoben a nesličen gest. Neb ono rozčilenj neb rozgjmánj nepřicházj gj od obrazu, nýbrž ze srdce, w němž wjra a láska wládne, a gj přiházjwá se práwě gako matce, kteráž nesličnost djtěte swého ani neznamená, poněwadž gegj w něm zaljbenj nepocházj zewnitř, t. g. od djtěte, nýbrž ze wnitřnosti srdce, gehožto city na djtko přenášj.

Proč bys tedy říkal této matce: Dítě twé ošklivé gest! Proč bys méně gj wážil si než ginau matku, která snad sama w sobě lásky gsauc prázdna gen proto w nemluwnátku swém se kochá, a se zaljbenjm naň patřj, poněwadž w zanjmawé kráse a spanilosti w lůně gegjm odpočjwá? Neslušjť tedy nezpůsobnost a nesličnost obrazů zhola za důwod bráti, aby zawrženy byly; nýbrž na to patřiti náležj, kterak u lidu, pro něgž zwláště určeny gsau, působj.

Wzdáleno buď ode mne, tjm wselikých nestwůr se ugjmati; gá toliko dowozugi, že i méně dokonalé obrazy předce beze wšeho užitku negsau, a protož prominanti nemohu, wždy-li gen gednu stranu a ne také druhau někdo uwažuge.

Mimo to se mi také zdá, že se u sprostého katolického lidu ani neužjwá obrazů gako obrazů, sic by možná nebylo, aby mnohý člowěk nedostatky a chyby do očj bigjcj na mnohém obrazu nepozorowal. A wšak toto nepozorowánj geho zdá mi se býti důkazem, že srdce rozčilené a roznjcené wjrau něco od obrazu zcela rozdjlného pogalo a že zde obraz gen hyeroglifem gest.

Konečně powážiti slušj, že se chuť lidu sprostého nikdy kuklassičnosti newznese, a necháwagjce wůbec we wěcech chuti se týkagjcjch každého při swé ljbosti, slušno, abychom i gemu toho dopřáli, co se mu w tomto ohledu ljbj, negsmě-li s to mu něco lepšjho podati.

„Ale to předce nesnesitedlná powěra,“ prawj giný, „že katoljci obrazum počtu činj, ge wěnci a kwětinami krášlj, obiljm ge obdarugj, daleko nad to, co gsau a býti magj, ge powyšugjce!“ —

Gen malé strpenj, přjtelj, gegž tato wěc kdy pohoršiti mohla. — Ty i gá bychom owšem toho wšeho pominuli. Ale pakli tuto wěc bedliwěgi uwážjme, pochybugi, coby lepšjho bylo. Dowoliž děwčeti, aby z růžj neb z lilij wěnec uwilo a geg Marii Panně na hlau wstawilo. Newyznáwá-li tjm důstognost panenstwj? Zdaž wjš, eo cjtla a myslila wěnec tento wigjc a obětugjc? Nezbraňug winari neb zahradnjku, by prwnj zralý hrozen Ježjškowi wruce wložil. Gakěz w tom pohoršenj, když obyčegem tjm smyslně ge-wj wděčnost swau k Stwořiteli za udělené počehnanj? Nehorši se, že mnozj krucifix kwětinami neb kláskami ozdobugj! Co medle mohau laskawému Spasiteli na znamenj wděčnosti dáti? A předce gest žádost tato tak přirozená člowěku, a tjm wjce křesťanu. Co nalezáš w tom hanliwěho, obraz-li gehu lidé w dětinské sprostnosti krášlj aneb dařj? — Přeg giným této radosti, gestliže ty toho s tak dětinnau sprostotau nemůžeš dowesti; radug se aspoň s těmi, kteřj to činjwagj. Smysl wznešený — dj gistý slowůtný básnjř — i dětské často hry do sebe mjwagj.

Ostatně má každá wěc swůg ljc i rub, a předložiwše w přjtomném předmětu zwláště ljenj

stranu, známeť i onu rubnj; domýšľjme se však, že sličnost oné škaredosti této ďaleko přewýšuge, a že ti welmi stranně saudj, genž wždycky genom na slabšj stranu okazugj.

Že se wužjwánj nábožných památek někte-
ré přewrácené obyčege a powěrné nepořádky
wlaudily, netřeba cirkwi wytýkati; ona gich ne-
schwaluge, nýbrž raděgi přjsně přikazuje, aby
duchownj pastýřowé lid swůg w prawém užjwá-
nj těchto nábožných památek wyučowali, a geg
od powěr wystřjhati všemožně se snažili. Zna-
menité gest w tom ohledu nařjzenj sněmu Tri-
dentského sess. XXV. kdež se následugjcj pro-
spěšné naučenj duchowenstwu dáwá: *Illud vero
diligenter doceant Episcopi, per historias myste-
riorum nostræ redemptionis, picturis vel aliis si-
militudinibus expressas, erudiri et confirmari po-
pulum in articulis fidei commemorandis et assi-
due recolendis; tum vero et omnibus sacris ima-
ginibus magnum fructum percipi, non solum quia
admonetur populus beneficiorum et munerum,
quæ a Christo sibi collata sunt; sed etiam quia
Dei per sanctos miracula, et salutaria exempla
oculis fidelium subjiciuntur, ut pro iis Deo gra-
tias agant ad sanctorumque imitationem vitam
moresque suos componant, excitenturque ad ado-
randum et diligendum Deum, et ad pietatem co-
lendam. Si quis autem his decretis contraria do-
cuerit, aut senserit: anathema sit. In has autem
sanctas et salutare observationes si qui abu-*

sus irrepserint, eos prorsus, aboleri sancta Synodus vehementer cupit, ita ut nullæ falsi dogmatis imagines, et rudibus periculosi erroris occasionem præbentes statuuntur. Quodsi aliquando historias et narrationes sacræ scripturæ, cum id indoctæ plebi expediret, exprimi et figurari contigerit, doceatur populus, non propterea divinitatem figurari, quasi corporeis oculis conspici, vel coloribus aut figuris exprimi possit. Omnis porro superstitio in Sanctorum invocatione, Reliquiarum veneratione, et imaginum sacro usu tollatur; omnis turpis questus eliminetur; omnis denique lascivia vitetur ita, ut procaci venustate imagines non pingantur, nec ornentur; et Sanctorum celebratione, ac Reliquiarum visitatione homines ad comessationes atque ebrietates non abutantur; quasi festi dies in honorem Sanctorum per luxum ac lasciviam agantur. Postremo tanta circa hæc diligentia et cura ab Episcopis adhibeantur, ut nihil inordinatum aut præpostere et tumultuarie accommodatum, nihil profanum, nihilque inhonestum appareat; cum domum Dei deceat sanctitudo. Hæc ut fidelius observentur, statuit s. Synodus, nemini licere ullo in loco, vel Ecclesia etiam quomolibet exempta, ullam insolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit; nulla etiam admittenda esse nova miracula, nec novas Reliquias recipiendas, nisi eodem recognoscente et approbante Episcopo

qui simul atque de iis aliquid compertum habuerit, adhibitis in consilium Theologis et aliis piis viris, ea faciat, quæ veritati et pietati consentanea judicaverit. — Kdyby toto nařzenj sw. sněmu oddělenj bratřj naši čtauce uwážili, gištěby mjrněgi o nás smeyšleli, a mnohé věci, které se od sprostého lidu prowodj, laskawěgi posuzowali.

Ostatně pak, kdo bohomyslný gest, pozná nábožný smysl we všech formách a twárnostech, byt i nebyly po gehu pochothnosti. Člowěk welkodušný widj všudy, což welkého gest, malému a při tom hrdému zas duchu zdá se všecko malé. —

Měloby tedy katoljkům k sláwě slaužiti, že památky nábožných otců swých w uctiwosti magjce se snažj gegich prostonábožný smysl i potomstwu dochowati. Starobylý wěk měl owšem zwláštnj swau vzdělanost a vlastnj způsob w předstawowánj myšlenj swých; ale blaze potomkům, kteřj, negsauce přjliš rozmařilj a přewzdělanj, pozůstatků ěpraotcowské nábožnosti sobě wážiti uwykli.

7. Památné starobylosti kostelů w králow- stwj českém.

Od Kašpara Valentina Weiningera, faráře Kladenského.

(Dálšj pokračovánj.)

Arciděkanstwo pražské.

Plebanie děkanstwa Říčanského, roku 1384.

	ko- py.	gro- se.		ko- py.	gro- se.
Březa		15	Cunie q		8
Adamowie a . .		9	Kralowic r . . .		15
Modřan b . . .		12	Řyčany s		30
Ottic c		20	Hostiwař t . . .		18
Uhřinawes d . .		9	Jerčany u		12
Zlatnik e . . .		30	Jazlowic		6
Cunratic f . . .		6	Wršowic v		7
Dubec g		15	Kolowrat x . . .		9
Pruhonic h . . .		18	Zabiehlic y . . .		15
Theow i		18	Sestlic z		24
Hrnčič k		12	Popowičko aa . .		9
Lypany l		6	Wrany bb		9
Lybis m		12	Kostelec cc . . .		15
Elaw n		45	Kamenic dd . . .		12
Popowic o . . .		18	Slusčic		30
Oleska p		25	Petrowic		12

a) Nenjt toho gména wesnice ani kostela wjce.

b) Roku 1409 kostel Modřanský od gakéhos práwnjka s $\frac{1}{2}$ kopau auroku obdařen byl. Lib. Erect. VIII. H. 8.

c) Wotice. Roku 1396 rozmnožili zádušnj přjgmy téhož kostela Jan Staršj pán z Otice s bratrem swým Mráčkem z Gaworu. Tiž bratřj založili r. 1405 oltář sw. Bartoloměje s obyčegný-

mi auroky 8 kop praž. gr. k wychování kaplana, kterýmž aurokum r. 1408. giných 5 kop na lampu přidali. lib. Erect. V. G. 2. VII. B. 6. IX. B. 1.

d) Auřinowes, Zuřnawes. Kostel r. 1068. od Gebharda biskupa pražského posvěcený; templářové až do wyzdvižení svého rytířského řádu r. 1312 geg pod zprávau měli. Po nich Páni z Rensbergu, a pozděgi Smiřičtj panstwjm Auřjnoweským, Škworeckým a Černokostelským vládlí; nakwašení gsauce prw husowými a pak lutherowými bludy, na swých obšjrných statech všem katolickým kněžjm wylhost dali. Po bělohorské bitvě gako odbognj cjsaři a králi Ferdinandowi II. mimo nadřečené panstwj Albert Jan Smiřický Náchod, Rýsenburg a Třebechowice w králowé hradeckém kragi, Dymokury w bydžowském, Skalsko w boleslawském, a Hořice, Žlunice a Chotělice w králowé hradeckém kragi w oběť dáti musil.

e) Tjmtó statkem Arnošt I. Arcibiskup pražský školu při býwalém kolegiálnjm kostelu swat. Gilg w Praze pro žáky duchownj k obžiwě učitelu založil. W čas Husitských wybjenj statků duchownjch, w ruce nepravých držitelů padl, až opět za času cjsaře Ferdinanda II. k témuž kostelu sw. Gilg pod zprávau dominikánů se nalezagjcjm připadl; nepochybně za náhradu postaupeného Jezuitům kláštera a kostela sw. Kljmenta w starém městě pražském. Roku 1381. panoš z Ilodkowic kostelu zlatnickému půl lánů

polj darował. Desátky dle uznánj a rozsauzenj Probošta swatogilského pana Witka a Probošta Litoměřického Wlachynka z celé osady wykázány a určeny byly r. 1377 a 1397. lib. Erect. II. F. 1. XII. F. 1. a J. 12. Roku 1589. byl farrářem kněz pod obogj, gménem Martin, který žádal s půlj desátků we wsi Čbeřanech (Břežany) na statku neyvyššjho purkhrabjho posluhowati, z čehož však mu konsistoř geho přjsně domlawá. Acta consist. sub utraque in bibliotheca Archiepisc. servata Pag. 80.

f) Kundratice. Býwalý zámek krále Wáclawa IV. wněmž r. 1419. 16. srpna mrtwicj gsa poražen zemřel, a kterýž potom Husité roku 1421 w zřjceniny obrátili. R. 1388. z rozsudku Gindřicha Swařince ze Swognowa panoš Hanuš Pancjř ze Zákupu k aurokům 2 kop pr. gr. ke kostelu Kundratickému odsauzen byl. lib. Erect. XII. B. 11.

g) Nynj Dubeček. Giž za času Arcibiskupa Arnošta r. 1357. kostel ten nadán byl založenjm kaplana k oltáři sw. Wawřince od Frydlinka měšťana pražského, a r. 1407. obdarowan 15 pr. gr. auroků od Gindřicha Třebola z Kowářowa lib. Erect V. U. 2. XIII. P. 10. Že tento kostel w 16 stoletj pod zpráwau nekatolického kněze stál, hrobowý nápis 1582. dokazuje: „W pátek den pamětnj mistra Jana Husy umřela urozená panj Salomena dcera uroz. Adama z Chapu, pána na Dubci &c.“

h) Kostel Průhonický giž r. 1336 obdarován byl od pana Rudolfa z Průhonie auroky 3 sel-
ských statků. Gistina téhož teprw r. 1419. wtě-
lená se nacházj. lib. Erect. X. L. 9.

i) Welký Tehow. R. 1395 založila gednu
ročnj mši panj Bětka owdowělá Konráda pano-
še z Tehowa, 1 kop. auroku, pogištěnau u pod-
daného Tehowského s usnešenjm poručnjka si-
rotkůw Wiljma panoše z Blaníc. R. 1408. obda-
rowal rytjř, spolu arcibiskupský panoš Ottjk z
Kýge kostel Tehowský s 1 kop. auroku. lib. E-
rect. XIII. F. 1. a VIII. D. 1.

k) Býwalý statek Benediktinů sw. Mikuláše
w starém městě pražském.

l) Lipen, Lipan. Ta wes r. 1383. patřjwala
řadu německých rytjřů, z nichž Mikuláš Pren-
er tehdláž tam přebýwal. R. 1384. panoš Bonco
ze Wtechowic obdarowal kostel s 1 kop. pr. gr.
auroku, kteréžto skládánj wzal na sebe panoš
Zdenko z Hlinic. lib. Erect. II. C. 4. XIII. A. 6.

m) Libeř. R. 1381. zawazuge se Heřman
z Liboře k odvodu desátku a bratřj geho Pešjk
a Michal 1 kop. auroku témuž kostelu r. 1388.
R. 1392. obdržel kostel lauku darem, a r. 1398.
farář s powolenjm konsistoře patřjcj lán polj s
ginými přeměnil. lib. Erect. XII. E. 20. B. 9.
D. 17. K. 12.

n) Gjlowé (Eule). Nelze pochybowati, že to-
to hornj městě, genž giž za času Boleslawu I.
hawjřů a giných obywatelů k dobýwánj hogné

zlaté rudy u welkém počtu čtalo, při rozšjřenj křesťanstwa kostelem zaopatřeno bylo. Rozmáhánjm řeholj klášter Minoritů obdrželo, který od Žizky rozbořen, pak opět roku 1626 wysta-
wěn byl nákladem Štěpána Benika, však tak skrowně nadán, že z geho přjgmů gen 3 duchow-
wnjm skrowně obžiwenj dopřáno bylo, kterýž r. 1785 zcela wyzdwižen byl. Farnj kostel dráhně nadán, dle hornjch práw z hogně dobýwaných kowů před časy nemalých požitků táhl. W knihách nadánj kostelů se toliko nacházj na r. 1378 wyrčenj arcibiskupského Officiála mistra Mikuláše Puchnjka, by farář bez odporu každodenně rannj mši ke cti a chwěle panny Marie obětowal, proto že na týž úmysl mu dopřány gsau auroky z gednoho mjsta 21 kop. z druhého 72, a třetjho 40 pr. gr. libr. Erect. XII. A. 10.

o) Welké Popowice. Někdy statek patřjcej k seminári sw. Norberta, pak ke klášteru sw. Mikuláše w starém městě pražském. R. 1406 nacházj se rozhodnutj pře mezi farářem a statečným rytjřem spolu panošem Wogslawem z Popowic, njmžto k straně Wogslawowě Zbinko Arcibiskup práwo přiřknul. lib. Erect. VII. H. 8. R. 1408. Heřman z Hrádku s 3 kop. auroků založil wyročnj mši za zemřelého Ottka, Milotu a Alžbětu z Popowic. lib. Erect. VIII. E. 6.

p) Woleška na statku Stjřjnském.

q) Kaunnice. Kronika Sedlecká 1182 klášter geptišek od pána Wiljma z Duroholců tam

založený uwádj, z čehož uzawřiti lze, že i farnj kostel téhož času stál, který za pánů Trčků náboženstwj katolickému nepřjzniwých až do r. 1620 s nekatolickými zpráwci duchownjmi obsazen byl, pak ale zcela osiřel, až do roku 1762, kdež gako filiálnj obstál. R. 1416. postaupil Bohunko z Winowic tomu kostelu kus lesa a pole, čjmž založil každoročnj mši za sebe a swau zemřelau choti Žofku. lib. Erect. X. J. 5.

r) Dle popsánj pamětných starobylostj w Čechách od pana Karla rytjře z Bienenbergu kostel w Králowicjch na památku šťastného porodu Gitky krále Wáclawa II. manželky r. 1296 ze zámku, w němžto princeznu Markýtu porodila, powstal, k němuž wěž přistawěti rozkázala.

s) Známo gest z letopisů vlastenských, že wladykové z Řičan nátiskům Drahomjry proti vzniku a rozšjřenj křesťanstwa co horliwj křesťané mocně odporowali, z čehož uzawřiti lze, že křesťanstwo w dědinách těch pánů muselo brzce vzniknauti, a následowně že i kostel w Řičanech k neystaršjm připočten býti může. Potomkové však pánů z Řičan nastaupiwše šlepege odpadlců od cjrkwě katolické, prawému kněžstwu přjstupu bránili, a když po wjtězstwj bělohorském Ferdinand II. kacířstwo mocně z Čech wypudil, zůstal kostel Řičanský bez vlastnjho duchownjho zpráwce až do r. 1707. Byliť pak dědiny těch pánů z Řičan, Čerwená Řečice a Rychnow, Kletečno w Čáslawském, a Zachotjn w Tá-

borském kragi, Hořowice a Komárow, Wosek, Kosowá Hora, Wogkow a Beztachow.

W 15 stoletj wedli zpráwu kanownjci lateranenštj řádu sw. Augustina, gacj w Praze na Karlowě býwali, nad kostelem Řičanským, gichž-to r. 1430 w počtu 8 kněžj mimo děkana Žizka onen zahubil. Wiz Beckowského na listu 143 a Dobnera z Pulkawy knihu 5. Památka někdy nábožných ctitelů a dobrodinců chrámu Páně z rodu pánů z Řičan pozůstává dosawáde w knize 6 a 8 nadánj kostelů. W prwnj pod lit. S. 4. založenj oltáře ke cti 10,000 sw. mučedlnjků, k němuž kaplan s obyčegnými auroky 8 kop pr.gr. nadán byl od Imrama a Diwiše z Řičan r. 1400. K tomuž nadánj r. 1408 přidal Habart z Řičan spolu panoš arcibiskupský $\frac{1}{2}$ kop. pr. gr. k nábožné památce a každodennj oběti mše za swé nábožné předky. lib. Erect. VIII. A. 5.

t) Tauto wsj obdarowala manželka mocného wladyky Hroznaty klášter Sázawský, w němž-to r. 1132 pohřbena byla. O býwalé staré twrzi s onau w Hostini r. 1067 w letopisjch českých zmjнка se činj. R. 1404 farář Hostiwařský kostelu dobročinným se prokázal, kaupi w od Opatá Sázawského gménem Petra lán polj. libr. Erect. XIII. N. 1.

R. 1577. Wiljm z Rosenbergu koupil a připogil Hostiwař k statkům purghrabským. R. 1589 byl tam farářem Jakub Teplický kněz pod obo-

g), genž se z Kamenice tam dostal, gakž to psaný konsistoře pod obogj na panj Johanu Berkowau z Dubé, Lipého a z Kamenice oswědčuje. Acta consist. sub utraque lib. Archiepis. F. 43.

u) Dolnj Girčany na panstwj Dolno-Břežanském někdy panům ze Sebušjna patřicj, gimžto pro zpauru od cjsaře Ferdinanda II. odgaty a panu hraběti z Michny prodány byly. Posléze se kaupj za času Arcibiskupa Ferdinanda z Künburgu k arcibiskupstwj pražskému dostaly. Nápis nad welkým oltářem poukazuje Adama z Chocnowa před Sebušjnskými býwalého pána a patrona Girčanského kostela. Musjwali za časů 14 stoletj farářowé Girčanštj dle založenj pána Křištofa Sezimy probošta kolegialnjho kostela w Teyně Horšowě gisté auroky odváděti, kteréž z usnešenj probošta Neustupy z rodu Šwambergů r. 1415 uskrowněny byly. lib. Erect. XIII. W. 11. R. 1391 něgaký dobrodinec w Gesenici zagistil témuž kostelu $\frac{1}{2}$ kop. pr. gr. auroků lib. Erect. XII. D. 2.

w) Dle Hammeršmida stogj kostel na mjestě býwalé kaple sw. Mářj Magdaleny od wéwody Soběslawa w 12. stoletj wystawené a dráhně nadané.

x) Spolu sjdelnj zámek statečného rodu pánu z Kolowrat.

y) Giž r. 1350 a opět r. 1396 se o desátku farářů Záběhlickému patřicjm gednalo, však wygednání takowé pozděgi, totiž r. 1414 se

ztvrdilo, a do kněh nadánj kostelnjch wtáhlo. lib. Erect. X. C. 3. R. 1396. Jeniš panoš z Myslikowic u přjtomnosti Wáclawa panoše z DERNY se přiznává k powinnowanému auroku 3 kop. pr. gr. též i Jan staršj z Auštj (Alt-Tabor) na dwoře Borku blž Chusnjku na 3 kop. auroku roku 1398. lib. Erect. XII. J. 9. a K. 12.

z) Česlice, Čestlice. Náписы hrobowých kamenů na někdegšj patrony téhož kostela w 16. stoletj poukazugj, genž byli pan Zděnek z Piskořic a panj Masaunowá z Waldowa. W 14. stoletj Řičanowé zde panowali, z nichžto Jimram panoš r. 1370 práwo swé patronátnj gednomu měšťanu pražskému popustil; list na to wyhotowený, od swědků pána Přjsnaka z Ledec, a Mikuláše z Otradonic, podepsán se nacházj. lib. Erect. XII. A. 2. R. 1391. Gindřich z Dobřenic na wyžiwenau druhého kaplana 6 kop auroků založil, a giných 6 kop r. 1408 pan Mikuláš ze Seslic na swých streycjch Mikulášowi a Prokopowi ze Seslic wykazuge. lib. Erect. XII. F. 12. a VIII. D. 5. R. 1397 se faráři powoluge, chalupu ke kostelu patřjcej za půl kopy auroku zaprodati. lib. Erect. XII. K. 1.

aa) Patřjwalo někdy purghrabským statkům, pozděgi k Auřinowski odprodáno.

bb) Na Zbraslawském panstwj. Mjwal tento sw. Girský kostel vlastnj ostrow na Wltawě, za něgž r. 1380 powoljno bylo pole kaupiti. libr. Erect. II. H. 2.

cc) Kostelec na Křížkách, an má swé gméno od božjch muk, na nichž dwogatý špaňhelský kříž blíž wsi na wršku stogj. Gestí to mjesto nelibé paměti, na kterémž totiž r. 1419 roz-
wzteklenj mstitelowé spáleného Jana Husy s kněž-
mi Husitskými Wáclawem Korandau býwalým
kazatelem plzenským, gakožto wůdcem, pak z
Prahy s knězem Jakubem z Betlema, s knězem pří-
gmjm Kardinálem Mataušem z Točnjka u welikém
počtu se shromáždili, tam z třech od piwa wy-
prázdňených sudů oltář způsobjce, obět konali,
poswátný chléb a wjno swatokrádežně nehodným
podávali a přigjmali. R. 1394 stalo se mezi fa-
rářem Kosteleckým a Jimrámem z Řičan poro-
wnánj skrze desátky. libr. Erect. XII. G. 12.

dd) R. 1409 panoš Markward z Nechanic
obdarowal kostel Kamenický 45 ģr. pr. auroků.
b. Erect. VIII. H. 1.

Plebanie děkanstwa Ořeského 1384.

	ko- py.	gro še.		ko- py.	gro še.
Slaps a - - - -		24	Swarow m - - -		9
Kuchel b - - - -		9	Liboc n - - - -		12
Hostiwie c - - -		18	Zelezna o - - -		7
Tuchoměřie d - -		15	Bachowie - - - -		7
Třebochow e - -		9	Ecclesia S. Kiliani		
Taklowie f - - -		21	in Insula p - -		0
S. Gallus penes au-			Černowie q - - -		9
lam Regiam g -		24	Zlichow r - - -		6
Hořelie h - - - -		24	Mikropeš s - - -		12
Hostun i - - - -		30	Středokluk t - -		8
Arnešie - - - -		9	Dobřichowie u -	1	
Stodolek k - - -		24	Radotin - - - -		30
Kopanina l - - -		9	Ořech v - - - -		12

	ko- py.	gro- še.		ko- py.	gro- še.
Unchost w - - -		45	turæ Ostrovien. aa		0
Repory x - - -		10	Sliwenec bb - -		15
Krečna - - - -		15	Lesnic cc - - -		4
Lodenice y - - -		6	Gilowišć - - - -		2
Uchonic z - - - -		18	Trnowa dd - - -		2
Spelunca Præposi-					

a) Slapy. Před r. 1785 k Zbraslawskému klášteru patřící kostel sw. apoštolů, ku kterému ovdovělá Doborka z Korkyně manželka Martina rytíře z Trnowa s usnešením bratra Odolena pannoše z Korkyně r. 1393 založila kaplaustw j a kaplana pod správu Opata Zbraslawského dala. Týž kaplan na znamení své poddanosti každoročně k swátkům wánočnjm dwa kapry každého 3 gr. ceny obětowati musjwal. lib. Erect. IV. L. 4. Nadgmenowaný Odolen, ginák panoš z Pjšel giž r. 1390. na 2 výročnj mše swaté půl kopy, a panj wdowa na wyžiwenj dwau kaplanů r. 1411. 4 kop. 8 gr. a opět r. 1414 — 4 kop. pr. gr. auroků wykázala. libr. Erect. VIII. N. 1. — XI. O. 6. — XII. F. 8.

b) Kuchle giž w 12 stoletj biskupům pražským, kdež letnj zámek wystawěli, patřila, nepochybně giž tehďáz i chrám farnj založen byl.

c) Hágek založenj zámku prwotnjho, knjžeti Hostiwitowi otci wéwody Bořiwoge w 9 stoletj připisuge. Farnj kostel gest gen geden z oněch 300 kostelů, které cjsař Karel IV. založil, gakž o tom Beneš z Weitmjle, kanownjk a králowský historik obšjrněgi zaznamenal. R. 1589 byl Jan

Wirtenberský farářem w Hostiwicjch, gehož sobě Slánštj za děkana žádali; však poněwadž Konsistoři pod obogj znám byl, že lutherstwjm zapáchá, neb giž w Praze proti katolictwu hanliwě sobě počjnal, nechtěla k tomu svoliti. Acta cons. sub utraque Fol. 1 et 50. Po wjtězstwj Bělohorském zůstal kostel osiřelý, nad njmžto i nad celau osadau, djlem farář Kladenský a djlem Tachlowský spráwu wedl až do r. 1737.

d) R. 1524 zbor české bratrské gednoty, genž wjckráte z Čech wypowiedzen byl, za podporau Hawla Čahery faráře Teynského, a administratora ze strany Kališnjků, kterýžto Lutherowy bludy weřegně schwalowati se neosteychal, uplatiw kráľowského mjstodržjcejho Karla wéwodu z Minstrbergu syna krále Giřjho z Poděbrad, zde swau školu měl, a potagmu služby božj dle swého vlastnjho řádu konal.

e) Třebotow. R. 1395. rozsauzenjm konsistoře pražské se uzavřelo, že Mareš panoš Ořeský powinen gest k témuž kostelu desátek odváděti, a r. 1408 darem obdržel půl kop. pr. ěr. auroků. libr. Erect. XIII. E. 9. et VIII. D. 10.

f) Tachlowice. Gak se s tjmto kostelem, který r. 1417. geště zbožného dobrodince nalezl, gešto geg s 30 ěr. auroků obmyslil, pozděgi dalo, když po třech letech Taborité chrámy bořiti a kněžstwo hubiti počali, a sám pán nad Tachlowicemi Oldwa z Hudowic krutým Taboritau byl,

lehce každý uzavřítí může. Však přemožen gsa tento r. 1434 od Jana z Šwambergu pevný swůg hrad, w zříceninách spatřiti musil. libr. Erect. X. K. 1. Chron. Bartoschii in. Dobner monument. Tom. 1. pag. 186.

g) Ten, až dosawáde nad Zbraslawj na welkém wrchu stogjej, nynj hřbitownj kostel sw. Hawla, za času pozůstawagjejho kláštera, ba giž před geho založenjm a do něho uwedenjm řeholnjků cisterciáků, farnjm chrámem byl; nebo teprw r. 1400 od papeže Bonifácia IX. pod spráwu a patronát Opata téhož kláštera přišel, gemužto téhož roku Christiána Soběslawa za faráře ustanowil. libr. Erect. III. X. 5. Když pak r. 1785 tento klášter wyzdwizen byl, stal se kostel klášternj farnjm, a onen hřbitownjm.

Král Wáclaw II. r. 1292 na mjstě, kdež král Ottokar II. r. 1268 pevný zámek wystawěl, řeholnjky Cistercienské uwedl, gichžto hogně nadal, a wesnice Kuchle, Komořan, Radojtna, Kčerničie, Lipan, Lipnice, Nowéwsi, Slapů a Přestawlk w Beraunsku, též i nad Stradauny Džbanowými w Chrudjmsku pak bljž Polici nad Banymsem, gakož i nad městy Wildenšwert, Landskronem, Jablonau, Zásawem, Eigensusem, Stradowem a Spanowem, pány učinil. Král Wáclaw druhý sobě gak klášter tak řeholi tuto obljbil, že královske žezlo složiti, a w řeholi této wěk žiwota swého stráwiti ustanowil; a když se mu toho zbraňowalo, alespoň mrtwý tam odpočjwati žádal. Wy-

stawělt za žiwa pohřebnj mjsto, w němž on roku 1305 prwnj odpočjwá, k němuž položena gest dcera Juditha r. 1304 a Markéta r. 1322. Do též krypty se kladli r. 1330 Alěběta manželka krále Jana Luksenburského, syn geho Wáclaw III. a Přemysl, owdowělá wéwodkyně z Babor Markéta a Alžběta, dcery Jana krále, pak r. 1386 Johanna, manželka krále Wáclawa IV. K tomuž kostelu přistawěla králowna Alžběta matka Karla IV. 7 kaplj.

I rozmáhal se klášter tento za času panowánj Karla IV. we wýnosnosti statkůw swých, že 300 řeholnjků w něm žilo. Wšak hned po vypuklých Husitských bauřjch bylť on geden z neyprwnějšjch, který kořistj zůřiwé wzteklosti nepřátel prawé cjrkwě se stal. R. 1570 Opat Antonjn Flamink opět tento klášter ze swých zřjcenin pozdwihl, do něhož kněžstwo té řehole uwedl, tau naděgj se koge, že geg k předešlé sláwě opět pozdwihne; ale autok nepřátelský Sasů a Šwédů wšecku geho naděgi wywrátil, a šwedský wůdce Banner w nowě wystawěný klášter ohněm zahubil. Nebyloť naděge k geho opět zwelebenj, až po skončené 30. leté wogně, když po nawrácenj některých, k tomu klášteru patřj-cjch statků s přispěnjm dobrodinců poznowu wystawen a zweleben byl, a tak až do swého wyzdwiženj r. 1785 obstál.

Dle kroniky Zbraslawské Petra Opata, býwalého dworského kaplana Karla IV. Zbraslaw

s celým obšjrným okoljm w 12. stoletj klášteru Benediktinskému w Kladrubech patřjwala, která se biskupu pražskému Janowi za postaupené giné statky dostala, až opět král Ottokar II. to okolj sobě zaljbiw, za Zbraslaw biskupu giné statky wykázal. Wiz Dobner monumenta, Tom. IV. a Steinbacha diplomatické zbjrky o Zbraslawi.

h) Roku 1397 k témuž kostelu některé roboty připsané byly. libr. Erect. XII. J. 20. Že w 16. stoletj až do Bělohorského wjtězstwj kostel pod správau kněze pod obogj stál, z patrona Jana Straky staršjho uzavřjti lze, který králi swému Ferdinandowi tak gako cirkwi gsa newěren, polowici swého statku propadl.

i) Bylať Hostaun w počátku 15. stoletj vlastní statek pána Ráčka z Hostauně, genž r. 1404 w tamnějšjm kostele oltář Panny Marie založil, k němužto kaplana s 8 kop. pr. gr. auroků nadal. libr. Erect. VI. T. 8. Probošt na hradě pražském Gindřich z Kolowrat statek Hostaunský pro dobré swých nástupnjků ku probošstwj koupil. R. 1589 bylť farářem pod obogj způsobau Oldřich Koljnský, gegžto konsistoř k zaplacenj dluhu 188 zl. dohánj vyhrožugjc, že geg u pražského probošta chce žalowati. Acta cons. sub utraque.

k) Roku 1590 byl farářem w Stodůlkách kněz pod obogj, gménem Jakub, gemuž konsistoř geho osobně se stawiti přikazuge. Acta cons.

l) Malá Kopanina. Tuto wes Cjsař Maximilian r. 1572 Jesuitům darowal.

m) Giž roku 1249 nacházj se w knihách pamětných kláštera Břewnowského, že s powolenjm krále Wáclawa II. Opat Klement wes Swárow panu Kuncowi za wes Churomrtwy dal, z čehož poněkud na starobylost kostela Swárowského se zázvěrek dá činiti. Dobner monum. Tom. VI. Pag. 20.

n) Hlyboč (Hluboč). Wražda, gjžto se Hradbog Wršowec pán na Hluboči a Ruzjni dopustil, zabiw ctihodného a pro rozšjřenj křestanstwa horliwého kněze Prostiwože, dala přjležiťtost, že Hradbog rozkazem knjžete Boleslawu II. přjgmjm pobožného, na mjstě zpáchané vraždy kostel wystawěl, a obogj statky Hluboč a Ruzju s lesem, gehožto djl nynějšj Hwězda gest, klášteru Břewnowskému darowal. Dobner anal. IV. pag. 36. Roku 1368 kostel některými auroky obdarowal, a r. 1392 lauka z úsudku pražské konsistoře gemu přiwlastněna byla. lib. Erect. I. B. 5. et XII. — D. 17.

o) Roku 1396 bylať rozhodnuta pře mezi farářem Železenským a panem Giřjm z Roztok práwa farnjho chrámu Železenského, gakož i filiálnjho w Chyňawech se týkagjej. libr. Erect. XIII. F. 9.

p) Roku 999 Boleslaw II. při kostele sw. Kiliana klášter řehole sw. Benedikta založil na ostrowě, (neb ostrowec nazwán), k němužto wykázal wesnice : Wodochod, Blažjn, Sázawu, Mechnici, Drážowice, Střebaň a Tahowice. Knjže

Břetislaw mezi jinými přispěvky k rozmnožení duchodů téhož kláštera, daroval jim r. 1033 kapli sw. Jana pod Skálau, od knížete Bořiwoge založenau. K této swato-Janské kapli wystawěl Opat ostrowský proboštwj téhož řádu, w poslušnosti stogjcy klášteru ostrowskému. Když pak ale w 15. stoletj Husité gak klášter ostrowský, tak i proboštwj u sw. Jana pod skálau w zříceniny obrátili, zůstali podnes klášter ostrowský zříceninau, a w nastawagjcech pokogných časech z býwalého proboštwj s přispěnjm pána z Hásenburgu, klášter zwelebowati se počjnal, a na památku býwalého kláštera ostrowského gménem Ostrow se nazjwal. Dobner monument. Tom. V.

q) Wrcho-Černowice. R. 1371 založil panoš Rosenberský Fridrich ze Lhoty na smrtném loži oltář swaté Kateřiny, k němužto kaplana obyčejnými auroky nadal. libr. Erect. I. K. 6.

r) Zlihow, neb Sljehow. Tuto wes s bývalým farním kostelem sw. Filipa Jakuba král Ottokar H. r. 1250 wyšehradské kapitole daroval. Roku 1386. páni té wsi nacházegj se w knihách pamětnjch, Kartuziáni na Smjchowě. Wíz Bergbauerowu a Hammeršmiedowu historii wyšehradskau.

s) Mokropes. W 14 stoletj ta wes kapitole na hradě pražském patřjcy, w 17 stoletj Albertu Brunnerowi co odpůrci z trestu odňata a k Zbraslawi přiwtělena byla.

t) Též za starodáwna ku kapitole sw. Wjta patřicj, r. 1623. Ladislawowi Bezdružickému z Kolowrat za trest odňata, a pánu Sewerinowi z Horšteinu prodána byla. Pozděgi připadla k semináři sw. Wáclawa pod správau Jesuitů. Hist. societ. Jesu.

u) Statek Dobřichowice již 1253 křižownjci s čerwenau hwězdau od kláštera ostrowského koupili. Beckowský.

v) Wořech. Dle starobylých nadánj kostela Haštalského w Praze nacházj se na rok 1401. pán wesnice Ořecha, Petr Přimda, karlšteinský purghrabj, který ten statek od swého tehána, arcibiskupského panoše Bočkauna z Wršec zdědil. libr. Erect. VI. M. 5.

w) Aunošt. Kostel téhož swobodného města mezi ginými od krále Ottokara křižownjkům pod spráwu a patronát danými. R. 1397 gistý pán Mařjk tomu kostelu půl kopy pr. gr. auroků vykázal. libr. Erect. IV. — G. 8.

x) Roku 1393 přiznává se pán Bartjk z Řepory k powinnowanému desátku k tomu kostelu. libr. Erect. XII. E. 7.

y) Tato wes již w letopisech na r. 1179 od velké bitwy mezi knížetem Soběslawem a Fridrichem známa gest. Dobner monum. Tom. 1. Pag. 91. R. 1389 pán Mikuláš z Chrustenic přiznává se k powinnowanému desátku. libr. erect. XII. C. 4.

z) Auhonice.

aa) Wiz swrchu kostel sw. Kiliana na o-
strowě.

bb) Spráwu wedaucj nad tjm kostelem gsau
křižownjci s čerwenau hwězdau od r. 1257.
R. 1389. Anna owdowělá Zlochowa obdarowa-
la kostel Sliwenecký některými poli, a r. 1392
w přítomnosti pana mistra Wilka, kanownjka u
wšech swatých, a kanownjka Pěšjka, přísauzen
byl panu Matěgowi Kapljřowi odwod desátku, a
r. 1416 z powolenj faráře polnj desátek w Sli-
wenci z polj pana rytjře z Lukowic na giná pole
přenešen byl. libr. Erect. XII. B. 20, D. 14. a lib.
X. H. 8.

cc) Lišnice.

dd) Pan Oldřich Hasenburg z Waldeku, za-
kladatel kláštera Augustianského sw. Benigny, gi-
nák sw. Dobrotiwé w 13 stoletj, statkem Tr-
nowem klášter tento nadal, za něgžto řeholnjci
Praskolesy a Sedlec dostali. W 15tém stoletj
statek Trnow býwalému kolegiálnjmu kostelu
sw. Gilgj w Praze patrjwal. Hammeršmied. R.
1411 přiznává se gakýsi měšťan, že z toho ko-
stela 30 kop pr. gr. auroků držj, z nichžto 3 ko-
py auroků platiti se zawazuge. *) libr. Erect. XIII.
T. 11.

*) Takové auroky, totiž 10 ze sta od dáwna až do 16ho sto-
letj obstály, gichžto snjženj na 6 a konečně na 4 ze sta,
gakož i čas po čase přimjšenj mědi a tudy zhoršenj stříj-
brných peněz nemalau důchodům kostelujm a přjgmům
duchowenstwa působilo záhubu; když totiž z gedné hřj-
wuy stříjbra, z nježto Wáclaw II. r. 1300 gen 60. Karel

Plebanie děkanstwa Podbrdského. *) 1384.

	ko- py.	gro še.		ko- py.	gro še.
Neumiettel a. - - -		30	Počapl o - - - -		12
Verona al. Beraun b	2		Prazkoles p - - -		35
Lochowic c - - -		12	Jinec - - - -		12
Pečina. Cruciferi d		0	Hořewic q - - -		24
Sacer campus e -		18	Mrtnj k r - - - -		18
Mendicus alias Že-			Lychen s - - - -		18
brak f - - - -		24	Wšeradic - - - -		12
Bezdiec g - - -		33	Borek t - - - -		8
Crhonic h - - -		24	Tetin u - - - -		36
Uzdie sive alba Ec-			Zbyroh v - - - -		24
clesia i - - - -		36	Tman x - - - -		18
Řebřjk k - - - -		2	Weliz Præposit. y		28
Knin l - - - -		32	Monachus alias		
Skřipel m - - - -		17	Mnischek z - - -		6
Rewnic n - - - -		15			

a) Pod wrchem Hausinau ležejc wes na němž Hořimjrowa býwala twrz za času Křezomysla knjzete českého okolo roku 846.

b) Cjsař Karel IV. sobě to město tak obljbil, že ge negen právem králofských měst nadal, ale i swau českau Veronu nazjwal, k čemuž

IV. s přjsadau mědi gíz 70, a syn geho Wáclaw IV. 80 pražsk. gr. bjti dal. Za času pak krále Giřjho z Poděbrad tak nazwaný černý penjz ani třetinu swé slušné ceny neměl. Wiz o tom Stránského: De re monetar. K zamezenj rozličné wnitřnj ceny stříbrných peněz, gíz r. 1690 mocnárstwj Rakauské s Saským Brunšwickým a Braněborským dworem se usneslo gedné hřjwně stříbra stegnat wáhu mědi přimjsiti, a z nj ne wjce než 30 zl. reynsk. bjti. To usnešenj bylo pozděgi wšeobecně po celé německé řjži přigato.

*) Tak nazjwal se onen djl beraunského krage za Wltawau ležejc. Balbin lib. III. Cap. 3. §. 7.

nepochybně geho zamilovaný nábožný wycho-
wanec Wiljm Zagje z Waldeku a Hasenburgu, bý-
walý pán na Berauně ginák w Slawosowě, mocně
přispěl. Giž r. 1353 Jarušková měštka beraun-
ská k chrámu páně založila 1 kopu pr. gr. auro-
ků, výroční památku swé smrti, což teprw r. 1391
stwrzeno a do kněh nadánj kostelnjch wtěleno
bylo. libr. Erect. XII. D. 7.

R. 1421. 1ho dubna Žižka pomocj pražanů
autok na Beraun s swým wogskem učinil, kostel
farnj s klášterem minoritským zapálil a rozbořil,
děkana s 30 duchownjmi a s 3 katolickými u-
čenci z ústawu pražského a některými wladykami
zahubil. Nemoha toho dowesti, by měšťané 4rem
člámkům pražským se podepsali a s husitskými
se spojili, ani autěkem život swůg zachrániti,
do lázenského domu zawřjti ge rozkázal, dage gim
24 hodin na rozmyšlenau. Když pak raděgi smrt
nežli zapřenj wjry swé sobě wolili, w plamenu
život swůg skončiti museli. Balbin w swých
smjšeninách w knize 4.

Nezůstali však potomkové těchto hrdin tak
stálj we wjře. Dle příkladu giných měst klesla
gegich hrdá mysl tak, že pro obhágenj swé
bezpečnosti neyprwě na oko, potom i w skutku
husitskými bludy nakwašení, wjře katolické zce-
la wýhost dali, wždy hlaubě z gednoho bludu
do horšjho padagje. Rukopis knihowny arcib-
iskupské gednánj konsistoře pod obogj, r. 1589
až k 1590 r. za času panowánj cjsaře Rudolfa

w sobě obsahujcý, tehdejší staw náboženstwý netoliko w Beranně, ale w ostatnjch městech oswědčuje, gichžto pro wětšj známost zde wýslovně uwáděti slušj.

List konsistoře pražské pod obogj na Beranského purgmistra a radu w čtvrtek po neděli 3tj w postě r. 1589.

Modlitbu naši wzkazugem páni a přátelé Pánu Bohu milj! *)

Oznamugeme wám, že gsme do obce waši od času sw. Giřj neyprwé přjštjho za správce cirkewnjho, magjcjho pěči o duše waše, muže hodného, od biskupa kněze řádně swěceného, za děkana bráti, a wám ho do obce wašj konfirmowati nujnje, wedle poručenj milostiwého Geho M. Cjsařské Pána, Pana našeho neymilostiwějšjho wám učiněného, gehož dátum gest po třech králjch léta tohoto, **) a protož z prostředku obce wašj hodného kauřadu našemu wyšlete wpátek po neděli 4. w postě, která slowe letare, wám osobu gehu gmenowati budeme, i také mjsto, z kterého by gste gehu k wám přestěhowali, ukázáno bude, a tohoto, kteréhož nynj máte, an žádný kněz nenj, časně oznamujce genu wedle poručenj Geho Milosti Cjsaře, z obce wašj wypudte. Nepochybugjce o wás, že kauřadu našemu po-

*) Tak zaslané listy týž auřad duchownj, a sice wúbec gen w češtině uwáděti obyčeg mjwal.

**) Cjsař Rudolf konsistoř pod obogj přjsně zawázal, by co neybedliwěgi o to se obstarala, by farnj kostely gen řádně od biskupa swěceným kněžstwem toliko w přigjmánj pod obogj se od ostatnjch katoljků děljcem, řadu při posluhowánj swátosti a oběti neyswětějšj zcela zachowáwagjcjm se obsadily, a žádných po lutheránsku a pikhardsku smeyslegjcjch a ućejcjch aby netrpěli.

slušnost zachowáte a wedle poručenj G. M. Cjsařské od nás kněze, řádně od biskupa swěceného, s konsistořj a administrátorem se srownáwagjejho a w řádech cjrkwě sw. katolické straně našj pod obogj zwyklého a neměnitedlně trwagjejho wděčně přigmete. S tjm Pán Bůh rač býti s wámi.

Beraunštj tjmto spisem pohodiwše, ani odpowědi, aniž co giného na něg dali, spokogeni gsauce s swým kalwinským neknězem, an se zcela wůli gegich podal; pročez Konsistoř když žádného řádně swěceného kněze za dlauhý čas nepředstawili, dle práwa a auřadu swého Adama Čbilowského Bakaláře gim za děkana ustanowila, o čemž gich vlastnjm dopisem w pondělj po památce Narozenj P. M. zprawila, nařjzugje gim, by některé z obce do Prahy wyslali, snjm o přestěhowánj se domluwili, a posla zaslaný spis odwáděgjejho zaplatili. Načež oni však ani odpowěď nedawše, zřegně na cjsaře stjžnost proti Konsistoři zadali, zčerniwše Adama Čbilowského, co známého Nedouka, a gako člowěka gen hospody w Praze protlaukagjejho geg popsali. Proti té k odpowjďánj zaslané stjžnosti, konsistoř předstawuge Cjsaři známé zásluhy Čbilowského, gakožto býwalého 13. let kaplana pražského w Teyně, pak faráře u Matky B. w Láku, odtud faráře u sw. Wáclawa na Zderaze, posléze na žádost neywyš. purkhrabj faráře w Milčjuč. Že pro nedužiwost nemoha swému auřadu zadost učiniti se opět do Prahy odstěhowal, kdež skrow-

ný stateček swúg nikoli w hospodách, ale w nabýwánj předešlého zdrawj pozbyl. Aníž že po 3 léta gehu přebýwánj w Praze žádně nestřjdmosti a neb co giněho zúwadněho na něm shledáno nebylo. Tjm konsistoř prohlašuge, všechny žaloby Beraunských proti Čbilowskému za lžiwé a utrhačné, pauze gen pro zachowánj swěho nekněze a wražděnjka dušj předsjraně.

Přinuceni gsauce opáčeným rozkazem G. M. Cjsaře, přigali sice Beraunštj Adama Čbilowského w pondělj po sw. Woršile confirmowaného za děkana ; nekněze však swěho nepropustili. I měl ubohý děkan u Beraunských horkau přjliš lázeň, gak stjžnosti gehu na Konsistoř, a od té ke dworu Cjsaře zaslaně ukazugj. Wždy odkládajce gehu přistěhowánj, teprw w pátek po Nar. Páně geg přigali, gemužto nedbagjce na poručenj konsistoře následugjčj články předložili, gichžby šetřiti měl, by lásky gegich hodna se učinil. Předně. Elewacj při mši aby nečinil, že gsau giž tomu odwykli, a tomu nechtěgj, že gest to zbytečná wěc, k tomu že nemagj ani postawnjka, ani žádných zwonů. Prwnj neděli když u nich slaužil před nowým létem, a potom na nowé léto, aby Elewacj nedělal, nedali mu kalichu, mešnj ornát na něho gako na blázna u oltáře wstrčili, a tak se mu stjm swým neknězem w kostele posmjwali. Kanon mu ze mšálu wyřezali. U weliký pátek a na welikunoc, ukládali mu, aby hrobů nedělal, ani giných wěcj při té slawnosti ná-

ležitých, že tomu mjeti nechtj. S tjm neknězem swým předešlým, tu neděli po třech králjch šli přednj osoby auřednj do chrámu na potupu děkana swého, an k pohoršenj welikému obecného lidu gim tam kázanj činil, a posluhowal, gak prw to činjwal. Aby toho nekněze swého u sebe s gehu 8 dětmi a s ženau déle chowati mohli, lid k tomu w městě rozpalowali, děkanu platy umenšili, a tomu neknězi dávali. Piwo, chléb a omastek, gakž wýpis gehu opatřený a od děkana odeslaný, G. M. cjsařské podán byl, wykazuje, děkanowi zcela odpjrali; dále Konsistoř žaluge, že děkanu swému zápowěd učinili, by tomu neknězi kterého prwé měli, žádné překážky w městě nečinil w ničemž, aniž přjčiny nedával; ten nekněz však gegich hanj geg i se swau ženau, že gest poběhlec, a že swého nic nemá, leč kostky a karty; a páni to slyšjce, nic tomu neřjkagj, ani když ten nekněz mu pohrůžky činj, že ho otráwj. Rolj, která děkanu gegich náležj k užjwánj, aby on neknězi pustil, proto že ge wyhnogil, to přjsně mu poručili. Když sobě zwonce způsobil a k elewacj pozwoniti kázal, primas mluwil na hlas w kostele: Mezkové gedau počkeyte, a spřež cjsařská pogede za nimi do města, podjwáme se. Takowá a mnohá giná protiwenstwj snášeti musel děkan, gegžto za nic nemagjce, aniž sobě newážjce, proto že k gegich wůli býti nechce.

Podobné žaloby zanášj Konsistoř ke dworu cjsařskému proti Domažlickým, Sušici, Nimbur-

ským a Jaroměřským, genž w nadgmenowaném rukopisu se obsahugj, o čemž na swém místě se ponawrhne.

c) Kosmas wystawenj městce Lochowicknj-žeti Břetislawowi, roku 1039 wjtězně z Polska se wrátiwšjmu, připisuge. W 15. stoletj Pán na Lochowicjch panoš Bořiwog z Lochowic přebýwage w Janowicjch r. 1409 obdařil kostel sw. Ondřege rybnjkem a laukau. Roku 1400 stalo se porownánj mezi farářem Lochowickým a panošem Janem z Tušoměř a z Bezděkowa, dle kterého gedna kopa auroku onomu prisauzena byla. lib. Erect. VIII. G. 5. a XIII. d. 9.

d) Pičjn. Ihned od počátku uwedenj řádu rytjřského sw. Jana Jerusalémského ginak Melitenského, tento farnj kostel pod zprávau a patronátem téhož řádu stál, a byl r. 1415. farářem Mikuláš, za gehožto času panoš Arcibiskupský Oldřich Drašowic z Hluboše za sebe a celý rod swůg založil 1 kopu pr. gr. auroků na weyročnj mši, a druhau kopu Hošek z Kotenčic dle wůle Pana Petra ze Sukdol a Obořiště též na gednu mši. lib. Er. X. e. 3.

e) Swaté Pole. Dle Balbjnowých smjšenin k. III. k. 3. f. 23. r. 1192 mělo tam býti probošstwj kláštera Cisterciáků w Nepomuku.

R. 1555 po dlauho trwagjci při mezi okolnjmi pány strany práwa patronátnjho téhož kostela a fary na sněmu pražském, práwo P. Janowi

Bišnickému purkhrabjemu hradu královského w Praze přiknuto, a we dcky zemské wtěleno bylo, an dokázal, že od P. Bořiwoge z Rabšteinu toto práwo odkaučil. Nynj patříj ten kostel patronátem k Dobříši, prwotně klášteru sw. Dobroliwé na Ostrowě, pozděgi pak Templářům patříj-
 c). R. 1412 odkázal Ilanuš z Maršowic 4 kopy auroků, njmiž za sebe a swau manželku výročnj mše založil, ginými pak 3mi kopami sobotnj mši k účtění b. P. M. Lib. E. VIII. q. 10. X. c. 4. —
 R. 1400. s půl kopau pražských grošů auroků panoš Bruno z Obořiště založil 4 weyročnj mše. R. 1414. odkázal panoš Hamel ze Sichrowa na swau a zemřelého Oldřicha z Dobříše památku 1 kopu auroku. Lib. Er. X. C. 10. XIII. k. 7.

f) Roku 1348 Jan wévoda Koritanský bratr c. krále Karla IV. kaupiw Žebrák, založil při kapli sw. Apolináře každodennj mši sw. na wěčné časy, a wykázal k tomu založenj wes Praskolesy, gjžto Karel IV. by té kapli auplně přispěl, od berni královské a giných danj a poplatků nawždy oswobodil. R. 1414. wykázala pražská měšika Dorota Bašecká 1 kopu pr. gr. auroků na lampu. Lib. Er. X. o. 10.

g) R. 1398. Arcibiskupský panoš Mařjk z Mutichowy dle wyhotoweného listu w Žebráce darowal kostelu Bezdědickému 1 k. pr. gr. auroků. R. 1399. tentýž 18 lb. olege do lampy. Lib. Er. XII. k. 3. XIII. k. 1.

R. 1396. z domu lázenského 1 kopu a r. 1411 dvě kopy auroků na statech Jaroslawa z Čechelic pogištěné, z nichžto jedna kopa na statek arcibiskupského panoše Petra Wešky, a druhá na Pana Markwarda děkana okršleku Podbrdského tehdaž faráře Bezdědického přenešena gest. Lib. Er. XII. h. 17. VIII. m. 9. X. a. 1.

h) Cerhonic, Crhonic. Tento kostel, an giž r. 1399 z celého lánú (*aratura*) polj desátek táhl, geště r. 1404 geden lán polj do vlastnosti obdržel od Zdenka z Cheywy a Otjka z Lasky. Lib. Er. XIII. k. 1. VIII. h. 1. Na to r. 1405. mezi farářem a Michalem Chabcem z Dubrawic arcibiskupským panošem stalo se porownánj ohledně desátku. Byliť pak k tomu zwoľeni rozsudj farář Zbiroský a Řehnjk z Angezdce. Lib. Er. XIII. n. 8. R. 1408. Pan Wilém z Waldeku založil za sebe a swúg rod zde a w Nowoplzenském kostele, každé suché dni mše. Lib. Er. XIII. q. 10.

i) Zdic, Wzdic. Tato wes giž na r. 1193 od wjtězstwj knjžete Gindřicha Břetislawa, spolu biskupa pražského nad Přemyslowým wogskem w letopisech poznamenaná, nepochybně giž tehdaž kostelem zaopatřena byla. R. 1392 někáký měšťan darowal tomu kostelu winici a pole. Panoš Bohuslaw z Chodiny s bratřjmi Walkomjrem, Wáclawem, Janem a Sławomjrem, přidali na lampu roku 1409 $\frac{1}{2}$ kopy pr. gr. auroku. R. 1410 zádušnj auroky od Pana Wjtky

Krušiny z Drahoúgezda na giných mjstech pogistil. Lib. Er. XII. e. 3. VIII. h. 2. m. 3.

k) Roku 1414. 7 kop pr. gr. auroků kostelu Řebříckému přináležejcch, gichž Petr Proš z Chrastě darowal, a na statecjch panoše Wogslawa Wlka ginak Rowný nazwaného, pogištěny byly, na wes Kyšice přenesl. Lib. Er. VIII. k. 5. X. b. 6.

l) Starý Knjn. R. 1380 práwo patronátnj Prokop s Markétau z Knjna a Junko ze Skuhrowa gménem swých dcer Markéty a Anny w dosazenj faráře střídně provozowali. Lib. Er. XII. e. 19. R. 1403. patronem byl Filip Kurka, an powolił kaupi sedlského statku k témuž kostelu, ohledně čehož částka powinnowaného desátku gemu se slewila. Lib. Er. XIII. m. 6. W 17tém stoletj Pán na Knjně byl Gežowský z Lub, gemužto pro zpauru proti cjsaři Ferdinandowi II. ten statek odegmut a Pánu Wratislawowi z Mitrowic prodán byl, od něgžto roku 1668 geg Křižownjci s čerwenau hwězdau kaupili.

m) Křipel, Skřipel. Roku 1397 s powolenjm Konsistoře některá zádušnj pole za giná se wyměnila. Lib. Er. XIII. h. 4. Roku 1411. panoš Čech z Chotěšowa za nebožtjka pana Waňka a Annu manželku založil gednu kopu pr. gr. auroku na výročnj mši. Lib. Er. VII. n. 6. R. 1414 pogištugj bratřj Jan a Petr Waněk z Horky ginák z Křipel na statecjch Pana Březy z Křipel, s powolenjm Gindřicha Zakawce z Lažan

4 kopy pr. gr. aurokû témuž kostelu patřej, gichž do zemských desk wtěliti welel. Lib. Er. X. d. 4.

n) Dřewnice. Spowolenjm konsistoře se některá zádušnj pole za giná panu Wiljmowi z Wčřetic patřej podala, r. 1415. L. Er. X. F. 2. Dle kroniky Beckowského ten kostel giž r. 1253 stál.

o) Kostel filiální, o němž na rok 1389 w 3 knize kost. nadání zmjuka se činj. Lib. Er. III. p. 2.

p) R. 1393 panoš Mareš z Mutichowy, a r. 1396 Pešjk z Komárowa přiznáwagj se k povinnowanému odvodu desátkû. L. Er. XII. e. 13. i. 4.

q) W tom městci narodil se roku 1420 slavné pam. Giřj Podčbradský z Kunštatu král český, gemužto Jan Rokycana farář Teynský muž u Kališnjků weliké wáznosti, ku koruně a žezlu mocně napomáhal, ač mu gedině swau twrdošjgnostj w cestě stál, že panowánj geho ne tak slavné bylo, gak se oněm Čechowé auplně nadjti mohli, a to gedině proto, že obáwage se Rokycany wůli řjmských papežů Pia a Pawla druhého pokořiti se odpjral. Druhý znamenitý willořowici roku 1593 narozený muž byl Samuel Martini z Drážowa farář prw w Litni, pak u sw. Haštala w Praze. Ten po swém wyhnanstwj r. 1620 w towařistwu Pánû Kapljřů ze Sulewic we Franské, Anglické a Holandské zemi u weliké poctiwosti stál, tak že se mu pro geho uče-

nost uřády wznešené obětowaly, a Angličané geg w staw wrozcenců pozdwihi. Balb. Bohemia docta.

r) R. 1364 Štěpán z Komárowa založil obyčejnými auroky w Mrtnickém kostele oltář, a Otjk z Komárowa dokládá r. 1384, že giž geho praděl k oltáři sw. Ondřege gisté pole wykázal. Lib. Er. I. s. 3. XII. a. 11.

s) Liteň.

t) Farář w Borku gménem Beneš s 1¹/₂ kopau pr. gr. auroků založil za sebe výroční mši. Lib. Er. XIII. o. 10. W 16. stoletj páni z Borku byli Lukawští, z nichžto roku 1620 Adamowi Lukawskému tento nynj k Suchomasti patřejcí statek na trest odňat byl.

u) Býwalá sjdelnj twrz Tetky dcery Krokowy, pak owdowělé zeměkněžny Ludmily manželky knížete Bořiwoge a báby sw. Wáclawa. Že kostel Tetjnský giž od dáwných časů, dráhne nadán byl, nelze pochybowati. R. 1378 skrze Jana Prušinu generálnjho Vikáře stala se ohledně auroku ku kostelu Tetjnskému wšeliká změna, a r. 1387 král Wáclaw IV. přiwtělil geg patronátem ku kolegiálnjmu kostelu w Karlowě Teyně, čehož s usnešenjm kapitoly Arcibiskup Jan z Genzenšteinu stwrdil. Lib. Er. II. r. 1. III. i. 1. Nad kostelem Tetjnským někdy spráwu měl náš kronikář Wáclaw Hágek z Libočan.

v) R. 1415 Duchko Korwád ze Zbjrowa, že faráře Zbirowského Čenka zawraždil, založil

na wýročnj mše za něg 40 pr. gr. auroků. Lib. Er. XIII. a 10.

x) Patron kostela Tmanského w počátku 17. stoletj byl Felix Wamberský z Rohatec, a po něm Zdenko Tomal, genž do nemilosti padl u cjsaře Ferdinanda, genuž ten statek odňat a Janowi Wenclovi za 23000 prodán byl. Rukopis Riege-rowy Statistiky w swazku 9.

y) Kostel Welizský r. 1012 od knjžete Jaromjra ke cti sw. Jana Křtitele půwodně wysta-wěn a hogně nadán byl, na poděkowánj podiw-ného ochráněnj žiwota geho; když na lowulstně od Kóchana Wršowce w hustinu lesnj zaweden, od spoludruhů geho k stromu uwázán, mučen, a konečně zavražděn býti měl, však prw než smrtná rána geg se dotknauti měla, přiskočili wěrnj sluhowé knjžete, zmocniwše se wrahů, od ukrutné smrti geg wyswobodili. Pozděgi knjže Břetislaw darowal kostel Welizský Benediktinům Ostrowským, by geg za probošstw swého klá-štera měli.

z) R. 1397 Pán na Mnjšku Hanuš, k 32 pr. gr. auroků se zawázal, by čtyry weyročnj mše za otce Jakubka a děda Zdenka se slaužily. Lib. Er. XIII. u. 8. Roku 1408 farář téhož kostela geg obdarowal s dvěma, a Theodorik z Kotečic r. 1411 gednau kopau auroků, které roku 1417 k odvodu na panoše Mikuláše z Mokropes wyká-zány byly. Lib. Er. VIII. d. 10. m. 8. Lib. Er. XI. o. 6.

8. Latinské kázanj, držené na zelený čtvrték

od Jeho Biskupské Milosti Wysoce důstojného a urozeného Pána, Pana

Františka de Paula Pištěka,

z Božj Milosti a stolice apoštolské Biskupa Azotského, Jeho Oswjcenosti (T. p.) Pána, Pana Wáclawa Leopolda. Knjžete Arcibiskupa Pražského Suffragana, hlawnjho Wikáře a Officiala, slawné kapitoly Pražské při chrámu Páně Sw. Wjta na Hradě Pražském Kanownjka, Děkana u Sw. Apolináře — gakož i slawné kapitoly Staroboleslawské starožiténého kolleģiálnjho chrámu SS. Kosmy a Damiana Děkana a t. d. *)

Hoc facite in meam commemorationem. Luc. XXII. 19.

Etsi universa Unigeniti Filii Dei cum hominibus in carne conversantis tum verba tum opera omnem mortalium mereantur exigantque attentionem, utpote ex persona Loquentis Operantisve dignitate summa, valore infinita et pretio inestimabilia: singularitamen et omnino maxima mentis reflexione, studio atque veneratione amplectamur oportet ea, quæ gravissimum redemptionis opus consumaturus humanæ salutis Auctor patravit hodie. Quodsi enim hominum a suis discedentium amorem culminari et ad maxima quæque dilectis præstanda moveri novimus, ab

*) Starým slawným to obyčegem uwedeno, že w pražském hlawnjm chrámu Páně sw. Wjta každoročně vždy na zelený čtvrték odpoledne po dokonauém poswátném obradu nohau umýwánj řeč latinská od wysoce důstojných kanownjků — w tom se střjdajjech — držáua býwá.

Eo, per quem facta sunt omnia, *) in quo omnis est scientiae et sapientiae thesaurus; **) quique cum dilexisset suos, in finem dilexit eos, i. e. perfectissime ***), non alia sane, nisi et sapientiae, charitati et omnipotentiae Ejus divinae consentanea adeoque summa potuisse relinqui amoris monimenta, eo magis agnoscere debemus; ac reapse *divitias amoris divini* in genus humanum ab Eo postremo vitae vespere fuisse effusas ****) non quotidiana solum salutarium fructuum perceptione, sed anniversaria etiam solenni gestorum celebratione docemur.

Stupendum illud theandricae demissionis portentum, mox ob oculos vestros positum, quo ad pedes discipulorum provolutus, humilitatem virtutum omnium matrem suos docuit, hodie divinus magister; — *Coeleste convivium*, quo sub panis et vini speciebus corpus suum et sanguinem suis tradidit in cibum et potum Deus — Homo; — *Incruentum* tandem sacrificium, quod ad representandum crucis suae sacrificium, in finem usque saeculorum repetendum sacerdos instituit aeternus: tres haec inquam hodiernae diei nunquam satis celebrandae memoriae, quid amabo sunt, nisi totidem et asserti mei et hodierni studii nostri argumenta perquam uberrima? — Quia vero singulis

*) Ioan. I, 3. **) Colos. II, 3. ***) Ioan. XIII, 1.

****) Trid. Scss. XIII.

pertractandis nec tempus nec vires sufficerent, ego in uno solummodo eorum sermonis metam defigendam esse constitui, et quidem in eo, quod mysteriorum diei hodiernæ censui esse maximum. Esse sacrificium incruentum, Auditores omnium Ordinum perquam lectissimi etiam, me silente intelligunt. Ne autem ultra, quam par sit, diffundatur oratio, ego *veritatem, sublimitatem et sanctitatem Sacrificii hujus in memoriam revocando et quidem eum in finem operam dabo*, ut et fideles et nos præprimis mystæ – sacrificii hujus ministri, rei, quam tractamus, gravitate altoniti, omnem, quam tanto debemus divino charismati, æstimationem in nobis excitemus. Quod jam modo sequenti partitum eo:

Sacrificium novae legis esse sacrificium verum, incruentum, cruenti realem repræsentationem, adeoque sanctissimum et omnium princeps — ostendet pars orationis prima.

Quanta igitur devotione a fidelibus et qua pietate a ministris tractandum, enucleabit pars orationis altera.

Tale jam testimonium Christi annuntiaturus velim, me in sublimitate sermonis aut sapientie non venire, arbitremini. Nolo enim cum Apostolo scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum et hunc crucifixum, *) cujus opem imploro, ut

*) 1. Cor. II.

verbis meis fides vestra non fiat in sapientia hominum, sed in virtute Dei. Favete!

P a r s I.

Quemadmodum Deum totius Universi Creatorem, Moderatorem, ac Conservatorem agnoscendi, Majestatem Ejus reverendi, sapientiæ confidendi et a bonitate ejus optima quæque præstolandi debitum ratio humana agnovit semper, ita interna illa, reverentiæ, amoris, confidentiæ et etiam grati animi sensa pandendi, actionibus depromendi, seu quod idem, Deum externe colendi debitum ab omnibus, qui non penitus obbrutuere, hominibus agnitum et apprime sacrificiis, *seu rerum quarundam sensibilibus in contestationem supremi dominii Dei a specialibus ministris aut immutandarum aut penitus destruendarum oblationibus fuisse absolutum*, historia teste convincimur adeo, ut nullam unquam fuisse gentem, nullam hominum societatem, quæ aliquam Numinis notionem habens, illud sacrificiis colendum et sibi peccatorum consciæ propitium reddendum non putasset, nec momento ancipites haerere valeamus. Usus sacrificiorum utut pro diversitate notionis Numinis diversus, omnibus tamen gentibus non minus ac temporibus adeo communis esse dignoscitur, ut si originem ejus quæsierimus, eam non nisi in indigentis naturæ hominum lapsæ et primæva ipsius Numinis æterni revelatione inveniamus.

Et nisi illa primaeva Supremi Numinis notitia temporum decursu inter homines in pejus semper ruentes evanisset ita, ut cultum Creatori debitum rebus deferre creatis, non dubitarent fere cuncti, in sacrificiorum usu ratio humana licet acerrima, nil sane, quod carpat, inveniret. Aut forsán conamen hominis, optimum gregis sui animal eligentis, illudque in contestationem: a se Deum Dominum omnium, sese vero utpote reum morte dignum agnoscí, mactantis cremantisque quis rejiciendum censeat? Sive conatum alterius ad pandendum animi sui sensum, sibi gratia Numinis vitam et omnia obvenisse, quandam frugum terrae partem destruentis carpendum putabit alius?

Tali modo saltem jamjam in primordiis generis humani — ab Abele et Caino primis fratribus, — postea ab Enoso, — Noëmo, — Abrahamo, Melchisedecho — Jobo et tota demum Abrahami propagine cultum Deo fuisse præstitum, cultumque hunc licet imperfectum, Deo tamen fuisse acceptum paginis sacris docemur.

Imperfectum dixi hunc Dei colendi modum, quia hominum tanquam entium imperfectorum, culpaque obnoxiorum occupatione nulla, etiamsi virium omnium impensione peracta, cultum Deo, utpote Entis perfectissimi et Infiniti majestate dignum posse deferri, facile dignoscimus. *Acceptum* tamen Deo asserui, quia a Deo ipso, notitiæ sui tanquam redemptionis adpromissæ fun-

damenti conservandæ causa, genti Israëliticæ præscriptum, singulari sacerdotio provisum et inito fœdere speciali sancitum non solum ciendis exsolvendisque sensis Deo debitis, mirum in modum genti huic deservisse, verum etiam ad cultum illum perfectum, quem *plenitudine temporum institui oportebat*, viam stravisse, seu ut Apostolus innuit Gentium Hæbr. I. *quasi manu duxisse* novimus.

Nullam igitur religionem sacrificiis destitutam profitentes a veritate minime deflectimus. Et religionem Christianam omnium perfectissimam atque principem externa Sacrificii ceremonia carere posse autumnabimus?

Sufficere sacrificium semel in cruce oblatum, omnes, quotquot catholico adversantur dogmati, clamitant! —

Esse sacrificium crucis rem illam atque veritatem, quam omnia cruenta legis antiquæ præsignabant sacrificia *) *praetium scilicet totius nostrae redemptionis, — lytrum, quo e captivitate daemonis et servitute peccati liberati atque Deo reconciliati sumus, — fontem omnis gratiae atque sanctificationis*, **) ita ut placandæ justitiæ divinæ nullo alio sacrificio cruento indigeamus, ineffabilem Dei miserentis benignitatem proni adorantes et nos profiteamur; sed non in-

*) Heb. IX. **) I. Joan. II, 2. I. Cor. VI, 20. Heb. V, 19. Rom. III, 13, V, 19. Gal. III, 13. Apoc. I, 5.

digere nos sacrificio alio et quidem tali, cujus ceremonia vulgo exerceri queat, ut illius ope debita nostra reddamus Deo et fructus sacrificii cruenti applicemus nobis, nequaquam concedimus et vel ideo non minus ac, quod sacrificium crucis nec potuit, nec decuit, nec debuit offerri sæpius, necessitatem alius, quod extraordinaria providentia a Jesu Christo institutum licet non ratione victimæ et sacerdotis, oblationis tamen forma a cruento est alienum, affirmamus.

Et hoc nobis esse revera, quippe sacrificium Altaris: est, quod commemorandum suscepimus.

Sed jam fidei nostræ argumenta audiamus.

Prædictum fuisse in lege nova sacrificium quoddam visibile, ubique locorum et ad finem usque sæculorum repetendum ex vaticinio discimus, quod quingentis fere ante adventum Domini annis Malachias vir spiritu sancto afflatus, verbis ad Judæos effatus est sequentibus, I. 10. *Non est mihi voluntas in vobis — dicit Dominus exercituum. Munus non accipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda.* Duo hic a propheta fuisse prænuntiata, abolitionem videlicet omnium sacrificiorum judaicorum et institutionem oblationis mundæ in eorum locum successuræ et ab omnibus gentibus nec non ubique locorum offerendæ nemo non videt, sicuti et neque sacrificium cru-

cis, neque fidelium preces a propheta potuisse intelligi, capiet, quodsi sacrificium crucis omni non potuisse offerri loco et orationes jamjam prius a gentibus imo et Judæis dispersis ubique fuisse fusas perpenderit. Nostrum igitur sacrificium incruentum actu in omni loco et ab omnibus gentibus offerri solitum *) nisi intellexerimus, vaticinium tam illustre omni carere sensu dicamus, erit necesse.

Sed quod prædictum, clarius adhuc præfiguratum seu præostensum videmus sacrificio Melchisedechi regis Salem, a quo — quia simul erat sacerdos Altissimi — in gratiarum actionem pro victoria ab Abrahamo in pugna Amorrhæorum relata panem et vinum fuisse oblatum libro Genes. XIV. legimus, et ex cujus ordine sacerdotem fore Jesum regius Psaltes vaticinatus **); — esse vero reapse divus gentium Apostolus testatus est ***). Jam si præter sacrificium cruentum nullum aliud Melchisedechi simile obtulisset Jesus, Eum potius ex ordine Aaronis utpote ad offerendas etiam victimas destinato, quam ex ordine Melchisedech — oblatione panis et vini occupato dicendum fore, quis non videt?

*) Id quoque hebraicum nomen, quo propheta utitur, מִנְחָה i. e. Minchah ostendit, quod oblationem ex Farina conflatam designat. Jam R. Salomon Levit. XXIV, 9. scribit, כֹּל דְּבַר חֶבֶא מִן תְּבוּאָה בְּכֹל מִנְחָה הוּא; id

est: Quodcumque venit ex proventu frumenti in genere, id Minchah dicitur. **) Psal. CLX, 4. ***) Heb. V, 6.

Quin imo agnum ipsum paschalem, quem oblatum igneque assum *) non tantum in memoriam liberationis ex Aegyptica servitute, sed et in spem liberationis alicujus celebrioris quotannis comedere solebant Judæi, innumerasque alias epulas sacrificales — nisi sacrificium, quo et nobis pareretur cibus potusque sacer, instituisset Jesus, ceremonias tantum inanes, typum et figuram rei et veritatis expertes, habendas fore abunde patet.

Et si tandem verba Domini ad mulierem Samaritanam de futura Patris adoratione non Jerosolimis, neque in monte Garizim, sed ubique in spiritu et veritate facienda dicta — **); sive sermonem ***) ad Judæos de cibo carnis et potu sanguinis sui dure intellectum attente scrutamur, ab ipso Domino quoque sacrificium ubique locorum offerendum et epulis sacris jungendum fuisse promissum — nullus — nobis dubitandi locus relinquitur.

Et quod tam clavis prænuntiatum vaticiniis, tam magnificis præsignatum typis, tam illustribus a Domino ipso firmatum promissis, non impletum quis opinari præsumat Christianorum?

O absit procul a quolibet temeritas tanta! — Nos, quod catholica nullo non tempore credidit ecclesia, credendo profitetur adhuc et profitendo tuetur constantissime, tuebiturque ad ultimum usque adventum Domini, et credimus et profite-

*) Exod. XII, 3. Levit. VI, 7. **) Joan. IV. ***) Joan. VI.

mur et tuemur, a Domino et quidem ultimae suae vespere — id est hodie — fuisse impletum.

In re tanti momenti tædeat neminem recordari verborum, quibus ab iis, qui viderant et audierant, imo et participes sunt facti, narratur impletum! —

Pridie ante diem Paschae, ita consentiunt omnes, *accepit Jesus panem et gratias agens benedixit, fregit et dedit discipulis suis dicens: Accipite et manducate: Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam commemorationem. Similiter et calicem, post coenavit, accipiens gratias egit et dixit: Accipite et bibite ex eo omnes. Hic est enim calix sanguinis mei novi testamenti, qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Haec quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis, ad annuntiandam quippe, ut Apostolus declarat Paulus, ad annuntiandam mortem Domini, donec veniat. *)*

Verba Domini in actu hoc sollemnissimo prolata omnia eo solum sensu, quem exprimunt, videlicet litterali eo magis intelligenda affirmamus, atque opinando, ab eo, qui verba sua a discipulis non intellecta explicuit semper, ultimæ vitæ momento obscuris uso, ansam innumeris datam esse erroribus, crimen blasphemiae incurere abhorremus.

*) Math. XXVI. Marc. XIV. Luc. XXII. Joan. XIII. -- I. Cor. XI.

Et ideo triplex in eodem actu ineffabilis benignitatis Domini distinguimus momentum : primum, quo discipulis suis corpus et sanguinem suum sub panis et vini speciebus dedit in cibum et potum, Eucharistiæ sacramentum instituens ; — alterum, quod præcedere oportebat, quo panem in corpus et vinum in sanguinem suum convertit, sacrificium incruentum ipsemet offerens ; — et tertium, quo Apostolis eorumque successoribus eadem faciendi — panem scilicet in corpus et vinum in sanguinem ejus vertendi potestatem concessit, sacrificium hoc incruentum et pro futuro tempore offerri mandans : *Hoc facite in meam commemorationem !*

Quapropter sicut corpus et sanguinem suum sub panis et vini speciebus revera suis porrexisset Dominum, verbis ejus innixi non ambigimus, ita conversionem panis in corpus et vini in sanguinem ejus reapse etiam præcessisse, eodem testimonio suffulti minime dubitamus. Et hanc conversionem — sacrificium incruentum, cruenti realem repræsentationem et mortis Domini memoriale efficax adpellamus, quia *Christum vi verborum corpus suum a sanguine sub panis et vini speciebus mystice separando et sub separatas species utpote symbolum mortis aptissimum sese statuendo semetipsum exinaniisse et ita sese suamque mortem postridie — actu subeundam aeterno Patri in contestationem supremi Domini ejus exhibuisse, seu*

*quod idem est, semetipsum obtulisse credimus, omnia, quæ ad sacrificii præprimis epulis juncti essentiam, passim requirebantur, in actu hoc reperientes. Adfuisse enim sacerdotem, et quidem Jesum ipsum, qui secundum ordinem Melchisedech benedicens protulit panem et vinum; adfuisse victimam et quidem Deo acceptissimam, corpus scilicet et sanguinem Domini sub symbolum mortis positi; adfuisse elementorum immutationem veram, et destructionem seu mortem Domini mysticam; adfuisse denique usum certe sanctissimum, a Domino enim præceptum, videmus: — verbo sacrificium hic incruentum spectamus, in quo ut ait Apostolus Heb. VI. *præcursor pro nobis introivit Jesus, Pontifex factus in æternum secundum ordinem Melchisedech*. Quia vero eadem faciendi ab eo, per quem facta sunt omnia, Apostolis datam esse potestatem audimus, quandocumque Apostolos seu illorum successores hac potestate uti, panem itaque in corpus et vinum in sanguinem Domini vertere videmus, ministerio eorum sacrificium idem, quod Dominus obtulit in cœna ultima, et ideo sacrificium verum, incruentum, cruenti realem repræsentationem, efficax mortis Domini memoriale — fructusque sacrificii cruenti nobis applicans, etiam offerri nequaquam ancipites hæremus, quam potius immensam benignitatem Domini, qui omnes antiquas hostiarum differentias in hoc sacrificio, verum Dei cultum con-*

sumante, congregare *) noverat, verebundi adoramus, — *sacrificium agnoscentes a Jesu Christo institutum, quo Christus vi verborum a legitimo ministro sui loco prolatorum corpus suum a sanguine mystice separat, et sub hoc velamine mortis praesens se suamque mortem in cruce toleratam aeterno Patri exhibet, seu ut ait Apostolus* **) : *vultui Dei compareret intercedens pro nobis, ut nobis Deum reddat propitium, meritumque passionis et mortis suae nobis applicet.*

Idem sacrificium hoc cum cruento dicimus — sola oblationis forma diversa, quia eundem in incruento aequae ac cruento reperimus sacerdotem et eandem victimam; eundem sacerdotem, quippe Jesum Christum vere, realiter ac transsubstantialiter sub panis et vini specie sese statuentem. Caeteri enim sacerdotes homines sunt, nobis constituti solummodo ministri, — homines sacerdotii dominici participes aut potius instrumenta, quorum ope aeternum Domini sacerdotium sese revelat in tempore. Eandem etiam in hoc aequae ac cruento sacrificio reperimus victimam, corpus scilicet Domini a sanguine ejus sub separatis panis et vini speciebus mystice separatum, adeoque Jesum mystice morientem. Mystice morientem, inquam, non eo sensu, quasi mors vera intercederet aut intercedere pos-

*) S. Leo. Sermo 8. de pass. Domini. **) Heb. IX, 24.

set, *quia Christus semel mortuus non moritur amplius*, *) sed eo, quo exinanitio, separatio seu mors hæc mystica, vi verborum quasi mystico cuidam gladio adscribenda sit; ex quo sacrificium nostrum etiam vivam et efficacem tolleratae mortis Domini imaginem recte appellari minime inficiamur. Et quia in eo Christus statuendo sese sub symbolo mortis semetipsum exinanire et *ita obedientiam suam usque ad mortem* **) utpote supremi dominii Dei, Ejusque sanctitatis atque justitiæ contestationem efficacissimam et munus vel ideo acceptissimum Deo Patri exhibere, adeoque Deus Deo offerri dignoscitur, sacrificium hoc incruentum, esse etiam sacrificium unice verum — cultum Dei Majestate divina dignum consumans, et ideo omnino sanctissimum omniumque princeps abunde convincimur.

A me mox dictis non meam propositam fuisse opinionem, sed veritatem ab ecclesia catholica nullo non tempore traditam, testimoniis Patrum sæculorum omnium equidem facile probare possem, sed ne molestus fiam, solum eloquii sacri Concilii Tridentini utpote omnis traditionis acervi recordabor.

„Quoniam,“ sunt verba hujus Concilii sacri — sess. XXII. — „quoniam sub priori testamento „teste Apostolo — propter Levitici sacerdotii

*) Rom. VI, 9, 10. **) Philip. II. 8.

„imbecillitatem, consumatio non erat, oportuit
„Deo Patre misericordiam ita disponente, sacerdo-
„tem alium secundum ordinem Melchisedech sur-
„gere Dominum nostrum Jesum Christum, qui
„posset omnes, quotquot sanctificandi essent, con-
„summare et ad perfectum deducere. Is igitur
„Deus et Dominus noster, etsi semel se ipsum
„in ara crucis, morte intercedente Deo Patri
„oblaturus erat, ut æternam illi redemptionem
„operaretur: quia tamen per mortem sacerdotium
„ejus extinguendum non erat, in cœna novissima,
„qua nocte tradebatur, ut dilectæ sponsæ suæ
„Ecclesiæ visibile, sicut natura hominum exigit,
„relinqueret sacrificium, quo cruentum illud se-
„mel in cruce peragendum repræsentaretur, ejus-
„que memoria in finem usque sæculi permaneret,
„atque illius salutaris virtus in remissionem eorum,
„quæ a nobis quotidie committuntur peccato-
„rum, applicaretur; sacerdotem secundum Ordi-
„nem Melchisedech se in æternum constitutum
„declarans, corpus et sanguinem suum sub spe-
„ciebus panis et vini Deo Patri obtulit, ac sub
„earundem rerum symbolis, Apostolis, quos tunc
„novi Testamenti sacerdotes constituabat, ut su-
„merent, tradidit, et eisdem eorumque successo-
„ribus, ut offerrent, præcepit per verba: Hoc
„facite in meam commemorationem, uti semper
„catholica ecclesia intellexit et docuit. Nam ce-
„lebrato veteri Pascha, novum Pascha instituit,
„se ipsum ab ecclesia per sacerdotes sub signis

„visibilibus immolandum, in memoriam transitus
 „sui ex hoc mundo ad Patrem, quando per sui
 „sanguinis effusionem nos redemit, eripuitque de
 „potestate tenebrarum et in regnum suum trans-
 „tulit. — —

„Et quoniam in divino hoc sacrificio idem ille
 „Christus continetur et incruente immolatur, qui
 „in ara crucis semel se ipsum obtulit cruento, do-
 „cet sacra synodus, sacrificium illud vere esse
 „propitiatorium, fierique per ipsum, ut si cum
 „vero corde et recta fide, cum metu et reveren-
 „tia contriti ac pœnitentes ad Deum accedamus,
 „misericordiam consequamur et gratiam inveni-
 „amus in auxilio opportuno. Hujus quippe obla-
 „tione placatus Dominus, gratiam et donum pœ-
 „nitentiæ concedens, crimina et peccata ingentia
 „dimittit. Una enim eademque est hostia, idem
 „nunc offerens sacerdotum ministerio, qui se ipsum
 „tunc in cruce obtulit, sola offerendi ratione di-
 „versa. Cujus quidem oblationis cruentæ fructus
 „per hanc uberrime percipiuntur, licet illi per
 „hanc minime derogetur.“ Ilucusque sacri con-
 cilio verba.

Habemus igitur, verba sacræ scripturæ re-
 peto — *habemus altare, de quo potestatem eden-
 di non habent, qui tabernaculo deserviunt* *).
 Habemus sacrificium, quo *participatio corporis
 et communicatio sanguinis Domini* praepra-

*) Heb. XIII, 10.

*ratur nobis *)*; habemus sacrificium, quo domini mandatum exequentes, *mortem ejus annuntiamus, donec veniet ***). Habemus oblationem hostiae mundaе, quo magnum redditur nomen Domini in gentibus. Habemus sacrificium, quo acceptissimum adorationis in spiritu et veritate, gratiarum actionis et expiationis munus offerentes, *vere ministramus Deo, et debita nostra reddimus Altissimo*. Verbo habemus sacrificium, quo sanctius nihil, nihil augustius, atque ad colendum Deum et salutem humano generi impetrandam nihil accomodatius invenitur in omnibus religionis nostrae actibus. Sed qua devotione a fidelibus et quanta pietate a ministris tractari oporteat, audiamus adhuc in alterius partis argumento.

P a r s II.

„Quod si necessario fateamur oportet,“ verbis iterum S. concilii loquor sess. XXII. — „nullum „aliud opus adeo sanctum, adeo divinum, a Christi fidelibus tractari posse, quam hoc ipsum „tremendum mysterium, quo vivifica illa hostia „qua Deo Patri reconciliati sumus, in altari per „sacerdotes quotidie immolatur, satis etiam apparet, omnem operam et diligentiam in eo esse „ponendam, ut quam maxime fieri potest, tam „interioris cordis munditia atque puritate, quam

*) I. Cor. X, 16. **) I. Cor. XI, 26.

„exterioris devotionis atque pietatis specie per-
 „agatur.“

Enim vero quamquam pretium sacrificii huius utpote a sacrificio crucis sola offerendi ratione diversi respectu Dei ejusdem sit valoris, quippe infiniti, ita ut ad redemptionem omnium hominum sufficiat, quia Christus hic præsens et sub symbolis, mortis sese exinaniens obedientiam suam Patri exhibet æterno, perceptionem pretii huius tamen ratione nostrum ab interna nostra dispositione constitui ex eo dignoscimus, quod perceptionem pretii ipsius sacrificii cruenti a præsentium hominum sensis fuisse constitutam novimus. Irrisores incredulos enim morte Domini obdurtos, meliores vero percutientes pectora abiisse salvatos — Latronum unum pœnitentem — peccatorum remissione, gratia, vita æterna donatum, alterum vero impœnitentem — irridendum socium perditum fuisse, latet neminem.

Ut igitur pretii huius participes fiant fideles, et fidem dubii expertem, et devotionem mentis a terrestribus alienæ, indignitatis consciæ, de peccatis contritæ et cœlestium cupidæ ab ipsis requiri, patulum est.

Tractandæ uberius huic materiæ perquam gravissimæ equidem lubenti immorarer animo, verum quia eorum, quæ fidelium intersint oportet, recordandi frequentior per annum datur occasio, ad ea potius, quæ a ministris desiderantur vel ideo, quod præ cæteris illorum pietati favendæ hodi-

ernus est destinatus sermo, — transgrediendum esse censeo.

Ad vos itaque Fratres perdilecti! mea sese convertit oratio, quos in adjutorium Apostolatus vocatos, sacrificii incruenti veneror ministros, seu sacerdotii Dominici socios, et in hoc sensu omnino legis novæ sacerdotes. Majori hominem a Deo non posse exornari potestate, quam quæ vobis collata est, velim nullo momento obliviscamini. Malint alii appellari magistri populi — religionis doctores, vos præcellentiam muneris in ea, quæ vobis in corpus et sanguinem Domini data est, potestate semper requirite: *Super potestate enim vestra* — sunt verba sancti Bernardi, *) *super tam singulari dignitatis privilegio stupet coelum, miratur terra, contremiscit homo, et reveretur plurimum angelica Celsitudo.*

Sed non ut superbiæ, cui resistit Deus, elati contemnatis alios, quam potius ut indignitatis vestræ memores et ex intimis animi medulis: *Domine non respice peccata mea, sed fidem ecclesiae tuæ* semper orando, humilitatem, quam gratia sua remuneratur Deus, amplexi ex sublimitate ordinis et sanetitate actionis gravitatem vestri ligaminis metiamini a me hæc dici pensate.

Vicibus Christi fungor, velim quilibet sibi acclamet sacerdos! — vicibus Christi fungor! ut

*) Bernardi Serm. in Coena Domini.

ejus loco hostiam purissimam, Eum videlicet ipsum æterno Patri in gloriam ejus et hominum salutem offeram, — panem in corpus et vinum in sanguinem ejus non solum convertam, sed in propriæ salutis pignus etiam manducem manducandumque populo sanctificando præbeam, — ut tanquam mediator Deum inter et homines positus pia in populo sensa non excitem tantum et foveam, sed excitata hæc reverentiæ, subjectionis, grati animi, contritionis et confidentiæ sensa vota-que populi ante ipsum thronum Altissimi deferam, — ut offerendo hostiam sanctissimam benedictionem cœli quamlibet et gratiam Dei omnipotentis gregi fidei impetrem: Proh quanta dignatio! — Verum ut satagam etiam, amovere a me omnia, quibus sanctitas actionis tam sublimis vel minime obumbrari, aut populi devotio possit minui; — ut durante non solum in ecclesia functione sacra, sed in omnibus prorsus vitæ relationibus etiam nil, nisi quod populi fidem et virtutis studium cieat, et verbis et actibus et gestibus et tota gerendi ratione depromere adnitar: quantum ligamen!

Quodsi, velim acclamet sibi sacerdotum quivis, quodsi ad innocenter sancteque vivendum veteris Testamenti sacerdotes, qui sacrificia offerebant solummodo typica, vitulos taurosve mac-
tando, singulari obligabantur lege, quanto magis me ad vitam innocentem sanctamque obligatum agnoscam est necesse, quisacrificium verum quo-

tidie offero et Sanctum Sanctorum, in cuius conspectu etiam angeli non inveniuntur puri et contremiscunt, non solum manibus meis gesto, sed sacrosancti agni, qui tollit peccata mundi, etiam carnibus vescor.

Quodsi, velim recordetur semper legis novae sacerdos:— quodsi ille, qui nuptialibus non induebatur induviis, manibus pedibusque ligatus in tenebras projectus est ultionis, quid pertimescendum mihi, qui quotidie cœlestibus intromittor tricliniis, si spiritualis indumenti decore, non tantum non conspicuus, sed ultro etiam cuiuscunque peccati squalore perfusus inventus fuero.

Quodsi — (*stylo ferreo tanquam in silice insculpat menti suae velim quilibet sacerdos*) — quodsi vae horrendum prædictum est illi, qui parvulum scandalizaverit unum, quantum vae pertimescendum mihi, si sordescantibus manibus sanctissima tractando plebis integræ fidem turbare — innumeros fideles scandalizare non erubuero!

Talium memori, tales veritates nullo non momento pensanti sacerdoti impossibile fore arbitror, ut *quam mundas oporteat esse manus, tam sublimia tractantis, quam puram linguam, verba consecrationis proferentis, quam sanctam animam omnis rugæ, omnis contagii expertem — corpus et sanguinem Domini quotidie percipientis* *) non agnoscat, et tantæ

*) S. Chrysost.,

gratiæ, non suis meritis, sed sola miserentis Dei benignitate acceptæ oblitus, sublimissimum ministerium suum aut sese prius maligno cuipiam spiritui immolando, aut opus Domini negligenter faciendo coinquinet, præprimis, si illam, quam prima vice offerens habuit devotionem, diligenti quotidiana præparatione — peracto sacrificio gratiarum actione et precum ab ecclesia præscriptarum attenta persolutione, vigilantia atque suimet ipsius abnegatione servare non intermiserit.

His enim exercitiis mirum in modum foveri fidem, pelli teporem, nutriri amoris ignem, vinci cujuslibet maligni spiritus tentationem; verbo ad digne tractanda sacra mysteria necessariam ministro parari sanctitatem, omnes quotquot ab Apostolorum ævo ad nostra usque tempora suam experientiam scriptis reliquere pii sanctissimi-que sacerdotes, uno quasi ore profitentur testanturque.

Quare si ulli, certe nostro utut speciali rationis cultura superbienti — morum tamen omnium ordinum perversitate majori polluto et ita etiam sacerdotibus infirmis, dormientibus, mortuis et ex ore Domini evomendi periculo expositis — multis — permultis onusto ævo vel maxime necessaria est sacerdotum admonitio: Fratres! Viam, qua gredientes antecessores ad sancte tractanda sese habiles reddidere et conservare comministri nostri — nolimus ultro contemnere. Illorum potius vestigia pressuri — cóna-

culum Christo præcedenti oratione, meditatione, mentis consciæ discussione et si opus etiam sacramentali confessione præparare nullo non die adnitamur. Monitum Apostoli:*) *Probet autem seipsum homo, et minitatio ejus: Qui manducat vel bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit non dijudicans corpus Domini*, semper resonent in auribus, adhuc autem magis in cordibus nostris. Nisi enim spiritum cœlestia meditando, terrestrium appetitui subtraxerimus, quo amabo fiet, ut cœli et terræ domini vicibus fungentes, delectemur cœlestibus — non propereamus, non cogitemus inania, non blatteremus verba sanctissima? — sed verebundam ac gravem promamus pronuntiationem non minus ac operationem? —

Peracto demum sacramento gratias agere non fastidiamus. Si a rege terreno visitaremur, num oblivisceremur gratiæ tantæ? — et regis regum — Domini dominantium præsentia recreati de hospite suavissimo non lætabimur? — quid requirat, cur et quomodo venerit, quid amore ejus fecerimus hactenus, quid facere velimus inposterum et quid faciendum denique, ut promissis stemus non meditabimur? — O totam diem reliquam, perseverantem esse oportere gratiarum actionem et ad subsequæ diei sacrificium præparationem sacerdos certe dubitabit nullus, qui devotionem

*) 1. Cor. XI. 27, 28.

hominis licet maximam, nullo tamen modo sanctitati et sublimitati sacrificii incruenti suo ministerio commissi posse æquiparari viva et fidei semper retinuerit memoria.

Sed ut ad finem jam deducam hodiernum sermonem meum, temporis velox adurget volatus. Quid dicam ultro — verbis de tam sublimi argumento hodie prolatis coronidem impositurus?

Fratres! Funestum illud temporis interval-
lum, quo et nostris diebus *venerunt gentes, polluentes sanctum templum Domini*, *) Deo misericordii ita disponente maxima ex parte esse lapsum, *lapidem, quem reprobaverunt aedificantes, fieri iterum in caput anguli*, **) pietatem in Deum et religionem — nuper adhuc publice despectam, e fluctibus emergi denuo — sicut a pisce aquam, ita a grege fidei anhelari devotionem — quotidiana lætiori convincimur experientia! Et quid? *Nos dispensatores mysteriorum Dei* — Nos ejus, *in quo solo hominum est salus*, vicarii — Nos milites Christi, custodes vineæ, duces atque pastores — nos forte dormiemus ultra — ut et in nobis antiquus piorum sacerdotum reviviscat spiritus incurii? O per *viscera misericordiae Dei* rogo atque obtestor, tempus a somno surgendi acceptabile, dies reducendis in viam pacis hominibus commodissi-

*) Psalm. LXXVIII, 1. **) Math. XXI, 42.

mos non negligamus. Præ cæteris in eo omnem ponamus curam atque diligentiam, ut ministerium altaris ea adimpleamus pietate, quam omnino meretur Ille, qui altare istud, se ipsum perennem sæculorum omnium victimam manibus nostris committendo — instituit, et ut in eo genus humanum divina majestate dignum colendi modum et suam conciliationem, Deus vero gloriam indeficientem et sanctitati et justitiæ suæ parem satisfactionem inveniatur, voluit. Sancti sacerdotii participes — sancti — piis semper exercitiis præprimis pia sanctaque vita præparati in eo administrando — ad aram crucis victoriam celebrantes consistamus, quatenus altare sanctissimum suum antiquum iterum acquirat decorem et grex fidelis pietatis suæ fomentum juste quæsitum. Si quis antea funesto hominum respectu aut malo exemplo deceptus cum Petro negante: *Non novi hominem*, dicere non horuerat, ex nova, quam experitur quotidie crucis victoria, novum capiat animum, ut cum poenitente: *non esse aliud nomen sub coelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri — nisi Dominum nostrum Jesum Christum* *), etiam ad mortem crucis paratus profiteatur. Quia vero poenitentia illorum, qui semel illuminati degustaverunt donum coeleste et tamen sunt prolapsi — rara — difficilis, imo Apostolo

*) Act. Ap. IV, 12.

Paulo teste *quandoque penitus impossibilis est**), vos — qui donum hoc aspiratis — primum sacerdotii dominici candidatos praeprimis moneo atque *per mansuetudinem et modestiam Jesu Christi obsecro*; *Mysterium dominicae mortis celebraturi* — prius membra vestra a vitiis et concupiscentiis omnibus mortificare asuescatis, quatenus non solum scientiarum notitia — verum sapientia etiam coelestis, probi mores et diuturna iustitiae observatio vos ad id ministerium commendent. Verbo omnes quotquot in sortem Domini sumus vocati, cunctas in id impendamus vires, ut ad princeps illud ac sanctissimum religionis nostrae mysterium, cui *reditum in viam pacis* non minus ac *initium nostrae salutis* in acceptis deferimus, sancte quondam celebrandum, praeprimis castae et sanctae vitae integritate nos praeparemus, aut illud celebrantes renovato spiritu celebremus, atque ita sancte et pie celebrando et gaudium Imperantis piissimi, nullius adeo quam crucis victoriae cupidissimi, et solatium devotissimi Archipræsulis nostri nil tam avide, quam *ne vituperetur ministerium nostrum*, exoptantis, et laetitiam gregis fidelis *ad portum salutis novum cum fervore accurrentis* et exultationem tandem Angelorum nobis litantibus velatis faciebus assistentium, consumemus. Dixi.

*) Heb. VI, 4.

9. Hymnus sæcularis

de divo

Joanne Nepomuceno,

ab

Wenceslao Aloysio Swoboda,

Humanitatis Professore in c. r. Gymnasio Pragæ Minoris. 1829.

Veni Bohemia,
 Venite gentes!
 Tu grata patria,
 Turbæ frequentes,

In sua majestate
 Cunctorum creatorem,
 Cœlorum regnatorem
 Devoti adorete!

En nostra gloria, —
 Stupete mentes! —
 Jam ad solennia
 Adeste gentes,

In sua sanctitate
 Joannem nostrum lumen,
 In Sanctis ejus Numen
 Supremum collaudate!

Te piis precibus
 Senes parentes,
 Natum cœlestibus
 Sacris voventes,
 Solamen orbitatis
 A Deo impetrarunt,
 Divinæ honorarunt
 Pignus benignitatis.

Cœlesti lumine
Domus ardebat,
Quæ datam Numina
Prolem fovebat;
Lux mira recens natum,
Futuram Cleri lucem,
Virtutis ornat ducem,
Exemplum terris datum.

Divinis ritibus
Hinc inhiabat,
Et sacerdotibus
Pius adstabat,
Dum cœnæ sacramentum
Cœlestis ministrabant,
Amoris celebrabant
Aeterni monumentum.

Parentum ædibus
Hinc demigravit,
Et mentem artibus
Bonis ornavit,
Decus juventæ clarum,
Ingenui fervoris,
Angelici fervoris
Exemplar sane rarum.

Qua Pater Patriæ
Nutu clementi
Sedem scientiæ
Dilectæ genti
Bohemæ collocavit,
In sede Carolina
Præcepta in divina
Solenter inhiavit.

Sacro jam ordini
Initiatur,
Aeterno Numini
Jam consecratur,
Jam mutat panem, vinum
Magnifico portento,
Verendo sacramento,
En, corpus in divinum!

Disertus prædicat
Laudes virtutis,
Exemplis indicat
Viam salutis.
Severa sceleratos
Facundia percellit,
Ab Inferis revellit,
Reducit emendatos.

Claris virtutibus
Præluces gregi,
Probatur omnibus,
Ipsique regi,
Laudatur et reginæ,
Quæ summi servum Regis
Legit, fidelem legis
Interpretem divinæ.

Cui quidquid anxium
Pectus turbarit,
Quod forte noxium
Mens improbarit;
Sincera mente credit,
Et sacris expiata,
Mirifico levata
Solatio discedit.

Minister gratiæ
Stipem egenis
Electus regiæ
Dispendit lenis,
Mœrentibus solamen,
Aegrotis fert medelam,
Oppressis fert tutelam
Et pauperi levamen.

Tantis virtutibus
Virum merentem,
Ubique laudibus
Tantis clarentem
Decorus optimatum,
Mystarum sacer cœtus
Suum Joannem lætus
Adlegit in Senatum.

Fortuna labitur,
Nec habet moras,
Mutatur, rapitur,
Fallax in horas ;
Sed virtus in tormentis
Acerbis comprobatur,
Adversis illustratur
Insigne robur mentis.

Vafriis insidiis
Rex perfidorum,
Qui jam fallaciis
Se proditorum
Deceptum sæpe vidit,
Gravi suspicione
Uxori piæ, bonæ
Ipsi miser diffidit.

Quæ in præcordiis
Imis tegantur,
Vult, jussis regiis
Ultro pandantur :
Num uxor fidem servet,
Quantumlibet neglecta,
Delusa et despecta,
Rescire totus fervet.

Joannem flagitat,
Quid sit confessa,
Qua noxa, rogitat,
Mens forte pressa ;
Arcana penetrare
Uxoræ vult mentis,
Ut sacris sacramentis
Munita, reserare.

At non obtemperat
Sacerdos illi,
Fidus, non reserat
Vinclum sigilli.
Rex illum blandimentis
Illecebrisque captat,
Tormenta tandem aptat ;
Nec elicit tormentis.

Stat is crudelibus
Minis immotus,
Divinis legibus
Adhæret totus,
Pro præmiis in cœlis
Secundam spernit sortem,
Præoptat atram mortem,
Dum Christo sit fidelis.

Tum regis oculi
Coruscant ira,
Jam nequit occuli
Libido dira,
Jam tortor aptat facem;
Sed nullus horror quassat,
Dolorque nullus lassat
Mentem recti tenacem.

In casto pectore
Regnat Maria,
Et firmat robore
Vexatum pia.
Qui spreverat honores,
Delicias inanes,
Nunc sustinet immanes
Immotus et dolores.

Non iras mitigat
Oestrus fidelis;
Sed magis instigat
Ardor crudelis.
Nil summum curans Numen,
Abduci virum fortem
In diram jubet mortem,
In altum mergi flumen.

Justi supplicia
Cælum illustrat,
Et spei somnia
Nefastæ frustrat,
En, stellæ influento,
In glaucis corpus undis
Illustrant flammis mundis
Mirabili portento !

Ut cunæ lumine
Fulsere pulcro,
Adest in flumine
Jubar sepulcro;
Et anima fidelis,
Truci soluta cæde,
Celsa potita sede,
Lætatur nunc in cœlis.

Fortis silentio,
Lux veritatis,
Refulget præmio
Jam sanctitatis;
E sedibus supremis
Defendit innocentes,
Restituit jacentes,
Præsens suis Bohemis.

Novis miraculis
Clarescit fides!
Multis post sæculis,
En, linguam vides,
Quæ fide sacramentum
Custodiit immota,
En, viget usque tota
Mirificum ostentum!

Clarum virtutibus
Te, nostrum lumen,
Beatis cœtibus
Adlegit Numen.
Te Sanctum celebramus,
Te specimen virtutis,
Te indicem salutis
Devoti collaudamus.

Laudes jam sæculum
 Tuas testatur,
 Virtutis speculum
 Te admiratur ;
 Te posteri laudabunt,
 Te præsidem tuorum,
 Decusque Bohemorum
 Nepotes celebrabunt.

Ut civis patriæ
 Vixisti bonus,
 Esto Bohemiæ
 Tuæ patronus !
 Tu mentium candorem,
 Tu pios gentis reges,
 Tu sanctas patrum leges,
 Tu priscum serva morem !

Benigne patriam
 Terram tuere,
 Avitam gloriam
 Fac nos augere,
 Virtuti nos servire,
 Ut tu recti tenaces,
 Tui nos fac sequaces,
 In cœlos pervenire.

Nota. Hymnus is neque metro neque sermone scriptus est
 eo, cui veterum Romanorum mos tanquam norma inservie-
 rit, qualemque humaniorum artium periti ab earundem ma-
 gistro forte expectassent ; sed, quod quidem fas mihi esse
 videtur, et rhythmo et sermone in sacris religionibus magis
 usitato.

II. OZNAMOWATEL.

a. Literatura swatojanská.

Cjrkewnj slawnost stoleté památky swatowylášení mučedlnjka Božjho, před tjm hlasem národu Swatého, Jana Nepomuckého mnohé na ten čas wzbudila spisowatele, kterj kgednomu cili spěchagjce, rozdjlnými se brali cestami. Někteřj se dali cestau historickau, na kteréž oswětlowali welebné žiwota ctnosti swatého Jana Nepomuckého, nám k přjkladnému následowánj pozůstawené, a pogili stau swau prácj wěcj wjce méně ascetických; ginj giným způsobem péro k papjru přičiniwše méně historické zpráwy následowali, a spjše širšj ascetickau silnicj se brali; geště ginj pauze asceticky psali, a homileticky též ginj. Gsať pak spisowé tito následugjej:

A. „Hundertjährige Jubelfeier der Heiligsprechung des heil. Johanu von Nepomuk, Martyrers und böhmischen Landespatrons. Ein Gebet- und Erbauungsbuch für katholische Christen, besonders für eifrige Verehrer dieses grossen Heiligen. Herausgegeben auf hohe Anordnung Sr. fürstlichen Gnaden des Hochwürdigsten und Hochgebornen Herrn, Herrn Wenzel Leopold, von Gottes Gnaden Fürsten-Erzbischofs zu Prag &c. von Wenzel Fr. Neumann, Domcustos an der prager Metropolitankirche, Fürst-Erzbischöflichen Konsistorialrath.“ Prag 1829.
I — X a 1 — 200 str. 24 kr. stjlb. Též českau řečj dáno.

Giž slawné gméno wysoce důstogného a učeného pana spisowatele ručj a stogj nám za podařilost této modlicj a wzdělawatelné knihy, kterážto pak také n we-

řegnosti takowé wáŕnosti nabyŕla, že w kratickém čase wjcc tisjc wýtisků se rozběhlo.

Ukazuje se nám w spisu tomto na prwnjch 38 stránkách, gakž o tom w I. swazku II. roč. běhu našeho časopisu na str. 161 a 162 giž doznámeno, — neyprwé: „Das Leben des heiligen Johannes von Nepomuk,“ gež pan spisowatel z starých wywozuge pramenů. Za tjun na str. 39 — 46 následuge: „Heilsame Sittenlehren aus dem Leben des heil. Johann von Nepomuk.“ Na to na str. 46 — 53.: „Die Verehrung unseres Heiligen seit undenklichen Zeiten, ja man muss sagen, von dem Tage seiner Beerdigung an, als eines der grössten Wunder.“ Přes to na str. 54 — 79 gedná se: „Der Allmächtige gab sein göttliches Wohlgefallen an dieser ununterbrochenen Verehrung durch besondere Wunderzeichen zu erkennen.“ Dále na str. 79 — 105 činj se zpráva: „Die vorsichtige Eröffnung und strenge Untersuchung des Grabes unseres Heiligen, als eine nothwendige Folge dessen, was vorhergegangen ist.“ K tomu geště na str. 106 — 112 wyprawuge se: „Die Heiligsprechung Johann's von Nepomuk zu Rom.“ Neyposlěze na str. 113 — 116 následuge: „Die Feier dieser Heiligsprechung in der Hauptstadt Prag.“ Závěrek činj wýborné modlitby a čtvero pjsnj. Hudba od pana Witáska, strany hudby kostelnj neywýbornějšho mistra. Přiozdoben gest tento wzácný spis třemi obrázky. Prwnj představuge sw. Jana Nepomuckého w sláwě, dle obrazu od Jana Sinlesa w Řijně l. P. 1729 rytého. Druhý představuge, gak sw. Jana Nep. s mostu házegj, ku kterémuž Geho Miřost knjžecj, arcibiskup Pražský nápis letopisný: „Labitur in aquas Nepomucenus, nec lingua lapsus,“ připogiti ráčil. Třetj gest obraz starožitný dle půwodnjho l. P. 1383 na pargaměnu malowaného sw. Jana Nep. z wody wynešeného, a u křižownjků s čerweným srdcem

ležejho, dřjwe než w hlawnjma chrámu Páně sw. Wjta pohřben byl.

Wzdáváme weřegně wegměnu všech ctitelů Swatojanských domácích i cizích wraucj díky, T. pánu spisowatelowi, genž to tak pracné djlo předsewzaw, tak šťastně wywedl, za kteréž i potomci, gak se naděgeme, wděčni budau.

Těmuž na slowo wzatěmu p. spisowateli děkujeme: „Das ruhmwürdige Triumvirat der Johannischen Verehrung,“ 4. Prag 1829, in der Fürsterzb. Buchdruckerei, 12 kr. stl. obsahujej krátké žiwotopisy třj pražských arcibiskupů (Milostj kněžecjeh), kteří se hlawnjch epoch swatojanské účty dočkali, a sice: Ferdinanda hraběte z Küenburgu, kterýžto gednánj o swatořečenj našeho Swatého, gež slawnj předkové geho giž dlawno započali, šťastně ku konci přiwedl, a neobyčegnu stkwostnostj, gakož i obecnau pobožnostj weškerého lidu plných 8 dnj w Praze slawil; — Antonjna Petra, hraběte Přichowského, za kterého se l. P. 1779 padesátiletá swatořečenj památka w Čechách konala. Ta slawnost se počala dne 15. Máge u wečer, a trwala tři dny; — potom Wáclawa Leopolda, ze starožitného rytjřského rodu Chlumčanských z Přestawlk a Chlumčan &c., který stoletau památnj slawnost prohlášenj Swatého Jana Nepomuckého w osmidennj pobožnosti s mnohau pečliwostj a přewelikým nákladem wedl, zřjdl a způsobil. „Es wird wohl Jedermann“ — pjše w předmluwě welectěný spisowatel, — „der an der Verehrung des heil. Johannes von Nepomuk herzlichen Antheil nimmt, willkommen seyn, auch eine nähere und sichere Kunde von jenen hohen und würdigen Kirchenprälaten einzuziehen, welche die Hauptepochen der johannischen Verehrung erlebt, und sich durch die fromme Besorgniss, welche sie ihnen schenkten, unvergesslich gemacht haben“ &c.

S utěšenjm dljoko na připogených obrážejch těchto třj wznešených Českých wrchnjch pastýřů a wraucejch ctitelů swatojanských; w středu stkwj se: „Wenceslaus Leopoldus,“ wedlé z prawé strany: „Antonius Petrus,“ a z lewé: „Ferdinandus,“ a pod nimi nápis: „Inclytus cultus Joannei Triumviratus.“ Poskytnut i také wýtisk památnj medalie, kterau knjžecj Milost, Wáclaw Leopold k této jubilárnj slawnosti w Mediolánu w strjžbě a mědi bjti dal. Konečně následuge: „Der gegenwärtige Stand des hochwürdigen allezeit getreuen Domkapitels während dieser hundertjährigen Jubelfeier.“

B. „Žiwotopis swatého Jana Nepomuckého, zpowědnjka králowny Johanny, když roku 1829 stoletá památka gehu w počet Swatých wnešenj se slawila. S připogenjm služeb božjch wůbec wydáwá Jan Nep. Zimmermann, kněz rytjřského řádu křižownjckého s čerwenau hvězdau.“ W Praze, nákladem Jana Pospjšila 1829. 12. str. 132. za 8 a 12 kr.

Spis to z pramenů půwodnjch mnohau pilností čerpaný, a wůbec miloplynaucjm slohem sepsaný. Dwo-gjetihodný p. spisowatel, — statečný a pilný spoluspisowatel našeho časopisu wypowjdá welmi přjgemně a historicky dobře, co mu w potkánj řjci možno bylo oklášteru Pomuckém: „Žiliť tam prý mniši djlem w rozgjmánj božjm, modljce se dnem i nocj a prozpěwugjce žalny; djlem pracugjce na winici Páně, rozsjawagjce sjmě božj wůkol a wůkol, a zastáwagjce wdow a sirotků. Kdokoli lačněl, ubjral se tam důwěrně, a nebyl oklamán; kdožkoli cestuge se unawil, došel všeho pohodlj, a kdokoli teskliw byl a přepiat kwjlenjm, byl zbawen úpěnj. Toť bylo žiwobyťj blahé, swětského zámutku prázdne“ &c. Oprawdu: užitečnosti klášterů nepoznáwati nelze; a blaze duši o neywyšší záležitost lidskau pečliwé w těchto Bohu a etnosti zasvěcených tichých přjbyt-

ejch! — hned na to wyprawuge p. spisowatel o městečku wedlé téhož kláštera, kde se sw. Jan narodil, a kteréž vlastně Nepomuk slaulo, že však na ten čas témuž klášteru náleželo, i také Pomuk se nazjwalo; — odtud zabjrá se w rozinilé a obšjrné wyprawowánj narozenj, žiwota a smrti mučedlnjka božjho, wywádj gedno po druhém w pořad běžjcej řeči, až posléze dokonalý žiwotopis z toho zrostá.

W dālšjím pokračowánj wyprawuge o počtě, která se swatému Janu Nep. od dáwných časů, kde nebylo geště pomýšlenj na gehu swatořečenj, stáwala, důwody uwáděge, kteří skutkem twrdj, že „Jan Nep. před swatořečenjm a wúbec wyhlášenjm Cjrkwj katolickau za Swatého po wšecky časy držán a ctěn byl, a to netoliko w Čechách, ale i w okolnjch kraginách, končinách a zemjch, kterážto powěst, zázraky, genž se u hrobu časem dáli, stwrzená, takorčka po weškeré Ewropě se roztrausila, a napotom missionárstwjm neb cjrkewnjm wyslanstwjm i do ostatnjch djlů swěta se roznesla.“ Str. 34. — Dále potom gedná o přjsném wyšetřowánj hrobu a zázraků u sw. Jana, o gehu swatořečenj w Řijně, a slawnosti téhož swatowyhlášenj w hlawnjm městě Pražském l. 1729. i při padesátileté památce l. 1779. Obogj slawnost welmi přjgemně se wypisuge. Následugeť zwláštnj pobožnost k swatému Janu Nepom. kterauž rozličné modlitby předcházegj, wšecky hezky se zawjragjčj: „Skrze Ježjše Krista, Pána a Spasitele našeho &c.

C. „Leben des heiligen Johannes von Nepomuk, von Vinzenz Zahradnjk, Pfarrer in Saubernitz. Leitm. Medau. 1829. str. 42. za 10 kr.

Dosáhlt slawně cjele, který si wytknul a předložil, dwogjetih. p. spisowatel, — ctěný spoluspisowatel našeho časopisu; o čemž pak sám w předmluwě zpráwu dáwá:

„Im Jahre 1729 ist zu Prag in quarto, Seitenzahl 256, in lateinischer Sprache eine Lebensbeschreibung des heil. Johannes von Nepomuk erschienen, und zwar unter dem Titel: *Historia de vita, martyrio et miraculis S. Joannis Nepomuceni Canonici Pragensis*. Dieselbe ist gründlich, mit steter Hinweisung auf die Quellen, aus welchen die erzählten Thatsachen geschöpft wurden, und sehr zweckmässig verfasst, und enthält unstreitig das Vornehmste von dem, was die Geschichte vom Johannes von Nepomuk zu sagen hat. Was in dem angezeigten, trefflich geschriebenen lateinischen Werke weitläufig erzählt wird, das findet man in dieser Schrift kurz und bündig dargestellt.“

Dokládáme k str. 14. že „Johanna Sophia Tochter des bairischen Fürsten Albrecht“ — nenj gedna, ale dvě králowny. Johanna totiž byla prwnj choť krále Wáclawa, a Žofka (Sophie), dcera Jana wévody Baworského, byla druhá.

D. „Pobožnost při stoletém, neb druhém padesátiletém Jubileum Swatowyhlášenj Jana Nepomuckého, mučedlujka Kristowa. Od Tomáše Kubelky knjžecj arcibiskupské kněhtiskárny Faktora.“ W Praze 1829. 12. str. 192. za 12 kr.

Chwalitebnau žádost, kterau p. spisowatel we-skrz a zvlášť na str. 58. pronášj, a která owšem srdce welmi nábožné gewj, slušně wážjce, dobré mjněnj za skutek běreme, tjm ochotněgi, gelikož ani okamženjm nepochybugeme, že spis gehu w rukau prostonábožneho lidu prospěti může i prospěge.

Děljť pak spisowatel žiwotopis sw. Jana Nepom. na gedenácte částek. — částka IXtá: „Dwa zázraky w shromážděnj Kardinálů přigaty.“ Mělo psáno býti čtyry. Xtá: „Wyhlášenj za blahoslaweného genž se stalo 7. čerwna.“ Ginj kladau práwě 25. čerwna. Cjsařowna

Alžběta brala se na ten čas z Karlowých Warů. XI tá: „Wyhlášenj za Swatého Jana Nepom.“ — nikoli 6 ale 8. řjgna 1729 slawnost w Praze se započala. Pak od str. 60 — 192 následugj modlitby. Ostatek mlčenjm pomjgme mnohých onde i onde se naskytugjcejch chybně twořených slow nowých.

E. „Der andächtige Pilgrim am Grabe Sct. Johannes von Nepomuk, während der neun - (acht) tägigen Jubelfeier seiner Heiligsprechung.“ Von B. Oppelt. Prag, bei Joh. Spurný 1829. 12. str. 72. za 14 kr. Také do české řeči přeloženo.

Giž na počátku s podiwenjm čteme: „Gegen die Neige des zwölften Jahrhunderts lebten zu Nepomuk... zwei Eheleute“ &c. Než, tento pohřešek historický, i druhý, kteréžtož podotkneme, paučému nedohleděnj přičten budiž, anoť o d. c. h. panu spisowateli aupné přesvědčenj máme, kterak w letopisech našich vlastenských a přiběžjch týkagjcejch se žiwota a swatowyhlašenj sw. Jana Nep. dobře zběhlý gest. Rozděluget pak p. spisowatel swau ginak užitečnau práci na dewatero dnj, a ukazuje wždy zpráwy historické, s kterýmiž pěkná rozgjmánj a modlitby pogj. Na str. 40té se čte: „Während der Zug mit der heiligen Zunge (w Řjmě), welche... von den geistlichen Zöglingen der deutschen und hungarischen Nation getragen wurde, sich vorwärts bewegte“ &c. O tom se w Praze nie newj, aniž pak také pražštj wyslancowé, kteří w Řjmě při tom byli, co takowého tam widěli; což však panu spisowateli tak dobře gako nám wědomo. Ku konci následugj některé modlitby a litanie k počtě našeho Swatého.

F. „Erbauungsbüchlein zur Jubelfeier des heil. Johann von Nepomuk. Mit Lebensabbildungen von seiner Jugend bis zu

seinem Tode.“ Von J. A. Karl Hanl. Prag 1829. 12. str. 96. za 12 kr. Do češtiny přeloženo od Fr. Bohum. Tomsy.

Činjně poručenu dotčenau knížku; buď-li hledjme na zewnitřnost, zvlášť na čisté a zdařilé obrázky, buď-li na zprávy historické, owšem kratičké, ale prawé až na stránku 15., kdežto 1375 položeno býti mělo. Agakož ctihodný pan spisowatel mnohými giž spisy národnj literatuře přispěl, naděgi o něm gistau máme, že i budoucně sobě howěti nebude.

G. „Hundertjährige Jubelfeier der Heiligsprechung des heiligen Johann von Nepomuk. Als Andachtsbuch bei dieser Feierlichkeit. Von A. C. E. k. k. Rath (Eichler cjs. kr. rada).“ Prag, bei Gerábek 1829. 12. str. 108. za 8 kr. Též česky přeloženo od J. Wlasáka.

Skrowná ze staršjch spisů dobře wybraná knížka, w kteréž se také léta historická práwě udáwagi, toliko na str. 26 mjsto 6ho mělo býti položeno 8ho řjgna. Podobně na str. 21, kde se čte: „in Gegenwart ihrer Majestät der Katharina Elisabeth,“ mělo vypuštěno býti. Neb Gegj Milost cjsařowna na ten čas z Karlowých Warů (Karlsbad) gedauc, při té slawnosti byla, nikoli ale při otewřenj hrobu. Připogené modlitby gsau wraucj, ačkoli z ohledu na stranu odpornau neboli protestantskau, gešto nám strany wzjwánj Swatých a Swětic božjch porozuměti až dosawáde se zdrábá, onde i onde dogmaticky poopraweny býti měly. I přigjmáme knížku tu s wděcnostj a ctitelům swatojanským gi poručenu činjme.

H. „Cultus Sancti Joannis Nepomuceni cum adnexo decreto Canonizationis.“ Pragæ 1829. 12. str. 94.

Spisowatel knížky této, wysoce důstogný pan Josef Ritter z Rittersheimu, na ten čas slawná rada při wyso-

ce slavné c. k. appellacj w Praze, psal gi ku prospěchu polské studujcej mládeže, gakož o tom w předmluwě zmjnu činj: „Ad promovendum cultum S. Joannis Nepomuceni tibi, chara juvenus, hocce opusculum... dedico.“ Za tau přjčinau gi toliko na rozdawky tisku podal, a zwlášť mládeži w cjs. kr. Polsku, kdežto před tm dlouhá léta auřadowal, zaslal. Mjsto žiwotopisu podává nám toliko papežské bully (listy) swatořečenj sw. Jana Nep. se týkagcej, a přikládá k nim rozličné pěkné modlitby. I slawjmeť muže slawného, učeného a nábožneho, gemu tady swau šetrnost a wděčnost weřegně pronášegjce.

I. „Hauptmomente aus dem Leben des heiligen Johann von Nepomuk, zu dem hundertjährigen Feste seiner Heiligsprechung dargestellt als Erbauungsbüchlein in 9 Kupfern, Beschreibung, Betrachtungen, Gebeten und Gesängen von W. F. Welleba. Prag, 1829. bei Maroušek 12. str. 84. za 24 kr.

Dewatero dob neboli okamženj (momentů) žiwota sw. Jana Nepomuckého dewjti obrázky ozdobených nám podal zbožnými spisy dosti známý pan spisowatel, připogiw k gednomu každému nábožné rozgjmánj a modlitbu. Obrázky gsau pěkného dĵla, rozgjmánj srdečná, a modlitby wraucj. Slowem, wšecko plno něžných i wážných citů nábožných. Na str. 59 — 81. následuge: „Andacht bei der heil. Messe“; — „Jubellied zum Feste des heil. Johann von Nep.“; — pak: „Festlicher Hochgesang &c.“ a: „Lobgesang am Schlusse erheblicher Festtage.“

K. „Kurze Andacht zur Verehrung des heil. Landespatrons Johann von Nepomuk, bei Gelegenheit der hundertjährigen Jubelfeier seiner Heiligsprechung.“ Von J. M. Raab, Kapelan an der prager neustädter Hauptkirche Sct. Heinrich. Mit

dreí Kupferu. Prag, bei Jos. Rudel. 1829. 12. str. 39.
za 7 kr.

Ochotnau wůli mladého schopného spisowatele, do kteréhož se na budoucnost mnohého naděgeme, za wděk herauce, krátký spisek geho obrázky ozdobený zvláště rodičům pro gich dobré djtky schwalugeme a poručena činjme.

L. „Die Legende des heiligen Johann von Nepomuk. Zum hundertjährigen Jubelfeste seiner Heiligsprechung für seine Verehrer in einer freien Darstellung bearbeitet von F. F. Esseuberger. Leitmeritz bei K. W. Medau, 1829, 8. str. 86, za 20 kr.

• Legenda to prawá, a sice z neyzdařilegšjch plodů literárnjch, genž k zwelebenj stoleté památnj slawnosti prohlášenj Swatého Jana Nepomuckého na swětlo vyšli. Rozdělena gest na XXV. částek, w kterýchž důstogný pan spisowatel to, co se mu neyznamenitěgšjho widělo, a děginau nás došlo, zřetědně a žiwě předstawuge, gakž o tom w předmluwě prawj: „Der Verfasser bemühte sich nur das, was ihm die Geschichte kurz und schmucklos überlieferte, anschaulich zu machen, und das Nützliche und Schöne, das er in ihr vorfand, deutlicher hervorzuheben.“ I podařil se mu welmi dobře aučel geho předložený. „Wer diese Erzählung aufmerksam gelesen hat, der wird in ihr manchen Trost, manche Belehrung gefunden haben.“ Stran. 85. Ano, legenda geho poučuge mile, powzbuzuget, potěšuge, obweseluge. Tjmtó ohlášenjm zůweme wšecky vzdělaněgšj ctitele našeho welikého českého Swatého, aby se tauto kněžkau opatřiti nedleli, a gi četli a četli opět.

M. „Der heilige Johann von Nepomuk. Zwei Reden nebst dessen kurzer Lebensbeschreibung, zur Feier des hundert-

jährigen Jubiläums-Festes des Heiligen.“ Herausgegeben von Dr. G. Riegler, Prof. der Theologie am k. b. Lyzeum zu Bamberg. Zweite umgearbeitete und vermehrte Auflage, bei Krounberger und Weber, 1829. 8. str. 60. za 12 kr.

Giž roku 1821 dwoge kázanj vyšlé, nynj pak ku slawnosti stoleté památky swatořečenj sw. Jana Nepomuckého oprawené, a opět wydané. Obsah gegich gest: „Johann von Nepomuk ein vollkommener Mann 1. im Reden, 2. im Schweigen.“ Ku konci gest připogeno: „Kurze Lebensgeschichte des heil. Johannes von Nepomuk.“

N. „Mutuum Religionis et Justitiae in Civitate foedus. Illustratum dum alma ac antiquissima Carolo-Ferdinandea Universitas Pragensis sociam se adjungeret laetabundae Bohemiae de saeculari memoria Celebritatis, qua Joannes Nepomucenus S. Metrop. Ecclesiae Pragensis Canonicus, Protomartyr poenitentiae, Vindex et Tutor de fama periclitantium Sanctorum Fastis adscriptus est. — A Joanne Nep. Kauka, Juris universi Dre, per inclytum Regnum Bohemiae advocato jurato &c. h. t. Senatus academici in publicis et politicis praeside, nec non Caes. Reg. Carolo-Ferdinandae Universitatis Procancellario et Rectore Magnifico. Die 15. Junii 1829. Praegae, typis M. I. Landau.

Swau uctiwostj k sw. Janu Nepomuckému gakožto swému druhdy andu vždy se wyznamenáwala naše slawná pražská universita, a to práwo si zachránila. k geho poetě weřegně chwalořeči držeti. Tu držel při slawnosti swatořečenj Jana Nepomuckého w hlawnjm chrámu Páně sw. Wjta pan Mikuláš Hynek Königsman obogjch práw doktor a professor, na ten čas vysokých škol Rector Magnificus; tu držel při paďesátileté slawnosti swatojanské pan Ferdinand Woldřich z Ehrefeldu, na

týž čas Rector Magnificus, a tuž držeti se dostalo při našj stoleté památnj slawnosti wyhlášenj za Swatého Jana Nepomuckého na rok 1829 wywolenému Rektorowi, geho Magnificenj welewáženému panu Janowi Nep. Kankowi.

Obsah této latinské chwalořeči značj giž gegj nápis: „Mutuum Religionis et Justitiae foedus“; což pak řečnj tak rozděluje, že napřed gedná: „quantum aeterni Numinis timor, et genuina pietas ad sacerrimam Christi legem composita conferat ad conservandam fovendamque in civitate justitiam, ad sensus recti justique inter cives nutriendos custodiendosque;“ — pak: „quantum sancta et legitima justitiae administratio, vicens in populo justii amor ipsius adeo Religionis et Ecclesiae Christi incremento prosit.“ Wykonaltě ankol swůg wýborně náš welectěný pan Rector Magnificus, poučiw nás swým hlásánjm božj swaté prawdy a roznjtiw naši horliwost swým neljčeným něžným wyznánjm: „Nemini cedo cultus pietate, qua ut prosequer Nepomucenum, apostolicum Justitiae praecorem, a teneris unguiculis sedulo me monuit dilectissimus genitor meus.... cultor indefessus Joannis, cujus verebundum nomen mihi, felicis conjugii primae soboli, salutaribus undis perfundendo, prosperrimo omine est elargitus“ &c. &c. Str. 9.

Bodeyž všickni wěrně vyplnjme, náruživostem wýhost dagjee, co we gménu našom slibuge na str. 23 přednosta vysokých škol našich: „Promittunt Theologi, se omni opere adnisiuros, ut in Bohemia nostra intemerata conservetur religionis aeternae majestas, eaque tuta semper ab adversariorum telis maneat; promittunt Jurisconsulti, nihil se sectaturos, nisi quod rectam justumque est, fore se intrepidus innocentiae clypeos; spondent Medici, fore se illius Samaritanis ad instar Christi encomio celebrati, benevolos, faciles.

promptos, impigros in levandis hominum morbis, quocumque sint ordine et loco nati; vovent Philosophi, strenue se adlaboraturos, ut quaecumque a viris, qui vero investigando omnem vitam consecrarunt, sapienter inventa et illustrata fuerint, accedant ad doctrinae coelitus patefactae robur, ad stabilienda tuendaque Sanctae Ecclesiae dogmata, ad virtutis, honestatis, pietatisque incrementum“ &c. &c. Faxit Deus, intercedatque magnus noster Indiges, Sanctus Joannes Nepomucenus!

b. Smjšeniny.

α) Cjrkewnj zpráwy.

1. Z Řjma.

Po wykonané dewjtidennj pohřebnj pobožnosti za w Pánu usnulého sw. Otce Lwa XII. shromáždil se dne 22. unora zbor kardinálů w kapli w kúru u sw. Petra, kdež neystaršj kardinál mši swatau o duchu swatém četl, a napotom o nastáwagjejm wolenj nowého ředitele cirkwe latinskau řeč držel. Na to brali se všickni kardinálowé poslednjkráte do swých paláců. W hodinu třetj odpolednj shromáždili se opět w chrámě sw. Silvestra na hoře Cavallo, a po prwnjm werši hymnu: Veni Creator Spiritus, ubjrali se od vyššjch důstognjků řjnských, duchowenstwa a šweycarské strážě doprowázení po dwau w plášťjch piwoňkowé barwy, komžjch a čerwených čepičkách (cappa paronazza) přes náměstj do Quirinalskeho paláce ke Konklave. Granátnejci a několik pluků pěšjho wogska osadili cestu od kostela až k weliké bráně, kdež nesčjslné množstwj lidu se sešlo. Dlážděnj bylo zlatým piskem poseto. Dwa hudebnj chórowé kráčeli před zástupem,

gdauce s njm až do dwora hlawnjho stawenj, kdež kardinálowé uwjtáni od prelátů, biskupů, konsulů a t. d. welkými schody do sjně konklawnj a odtud do kaple sw. Pawla se odebrali. Zde dozpjwalo se: Veni Sancte Spiritus, a ustanowená přjsaha se skládala. Diplomatický zbor a giné wznešené osoby nawštjwili na to P. P. kardinálů poslednjkráte w gegich pokogjch. Wečernjm saumrakem kázal ředitel Konklave neb Gouverneur a dědičný maršál, knjže Chigi, třikráte dáti znamenj na zwon, aby, kdož ke Konklave nepřináležj, odtud wystaupil. Po hodině třetj (18. hodinu wečer) zawřeli k tomu ustanowenj kardinálowé u přjtomnosti wně stogjejho maršála a ostatnjch prelátů a auřednjků onu gedinau dweřmi opatřenau nezazděnau bránu na několiko zákuků, a nynj přistaupilo se k swatým obřadům.

Každého dne dwakráte shromáždili se w sněmownjch sjnjch k wolenj. Každý kardinál podal swůg hlas na tištěné, uměle složené a pečetj swau opatřené ceduli, na njž gméno woleného a podpis wolence zřetedlně napsati se musel. Tři k tomu obranj kardinálowé zbjrali cedule a před očima weškerého shromážděnj ge otewřeli. Po každé, kdykoli dvě třetiny hlasů nezněly na gedno gméno, bylo wolenj neplatné, cedule roztrhány, a do pece uwrženy, kdež kauř plechowau traubau wen wycházel; načež Řjmané welmi bedliwý pozor dáwagj. Každý třetj den byli střjdau nowj předstawenj nad Konklavem ustanoweni. Každého gitra okolo hodiny 9 slyšeli všickni audowé w malé postrannj kapli mši swatau, aneb sami gi četli. Dřjwe však dělo se wolenj. Když se konečně wolenjm žádaucjho cje dosáhlo, wylásj ředitel neb wladař, že Konklave dokonáno. Wywolený usadj se na papežský stolec, a býwalj bratřj geho klekagje před njm uctiwě ruku mu ljbagj. Rychle učinj se o tom zpráwa maršálowi, na zwony u weškerém

Řjné počne se zwoniti, a hrnaučinu se sem lidu zwěstuge se z powýšeneho mjsta paláce radostná nowina lato.

Prwe však, než kardinálowé apoštolského náměstka gsau wywołili, nesmějí z uzavřenj swého wygiti, každé s wenkowskými obcowánj gest přetrženo, a oni gako u wězenj se drží. Swětlo dennj padá gim s hůry dřewěnými krby, které u oken gsau připewněny. Gjdo podává se gim u přítomnosti maršála a stráž držicjho preláta do dlauhého dwora, který třidceti střewjců wysokau zdj obehnán, po točnicjch neb obrtljkách, gako wklásterjch obyčegno. Rozstůně-li se kdo z nich, buď se musj dáti lékařům spoluzawřeným léčiti, a nebo na wždy z Konklawe wystaupiti. Lékařům a slaužjcjm nedopauštj se též gako kardinálům szewněgšjmi obcowati. Geli třeba w důležitostech cjrkewnjch sněkým gednati, nwodj se osoby, kteréž co přednosti žádagj, w gistau od Konklawe oddělenau chodbu (corridor), kdež s oněmi wnitř stogjcjm předstawenými mluwiti mohau.

Každý kardinál má k swému obywanj dwa pokojky a gedno předpokoj. Wšecky tyto pokoge gsau welni njzké a téměř žaláři podobné, a může se do nich gen z hlawnj společné chodby přigiti. Slaužjcjm wykázána gsau obydlj při zemi; lékařům pak, ranhogičům, a giným potřebným osobám w uzavřeném okřjdli na konci stawenj. Wšecky dwěře, které do zahrady a na ulici gdau, ano i okna u sklepu zazděny gsau, a okna opatřena gsau buď welikými dřewěnými krby, a nebo silnými, křižowými mřížemi. Ostatně má každý, kdokoli gest zde zawřen, swé potřebné pohodlj neb nesmj se zapomenauti, že wězenj to dobrowolné gest.

Z Řjma Diario di Roma dáwa obšjrnu zpráwu o šťastně skončeném papežském zwolenj. Sdělugjce se

o tyto zprávy s důstojnými p. p. čtenáři přikládáme i jiné známosti z sankromných, hodnowěrných listů nás došlé, nimiž se ony veřejné zprávy poněkud doplňuj. Čtyřicátého dewátého dne po uprázdněné sw. stolici, a třideátého šestého po počatém Konklave wywolen byl dne 31. března před polednem za neyvyšší hlawnu cirkwe kardinál biskup František Xaver Castiglioni, biskup Fraskatský, welko - pœnitenciar sw. cirkwe, prefekt sboru k wyznamenánj kněh a zkaušenj biskupů; přiložil si guéno Pia VIII. Padesáte kardinálů bylo w Konklave. Dle některých zpráv scházely mu kromě swého gen dwa hlasy; ginj ale prawj, že 49 hlasů měl.

Když wywolenec, na předloženau mu otázku se prohlásil, že důstognost tuto přigjmá, načez i hned od obřadnjka (magister cœremoniarum) a apoštolského notáře P. Zuchi instrument wyhotowen byl, doprowodili geg dwa přednj kardinálowé Diakoni, Albani (narozen w Řimě 1750.), posawádnj tagemnjik brew, a Caccia-Piatti (nar. w Nowaře) do sakristie, oblekše ho w papežské raucho uwedli geg opět do kaple, kdež u oltáře se posadiw poljbenj rukau od kardinálů přigjmage každého dwakrát obgal. Na to mu podal kardinál Camerlengo Galeffi (nar. w Ceseně 1770) rybárský prsten. Co se tyto obřady konaly, prorazila se zed, kteráž onu welkau pawlač nad hlawnj branau quirinálnjho paláce zawjrala, a prwnj kardinál - Diakon wyšed wen, shromážděnému lidu wolenj s následugjcjmi slowy oznámil: *Annuntio vobis gaudium magnum: „Papam habemus Eminentissimum ac Reverendissimum Dominum Franciscum Xaverium Episcopum Tusculanum S. R. E. Cardinalem Castiglioni, qui sibi nomen imposuit Pius VIII.“* a tu pustil ljtsek dolů. Gak mjle uslyšel lid etihodné gméno Pius, dal se do hlasitého plesánj a tleskánj rukama, a gméno to rozléhalo se z ust do ust. Přjmánj děl na angelském

hradě hlásalo i hned radostnou novinu tuto křesťanskému světu.

Druhého dne, totiž 1. dubna okolo hodiny desáté (o dvě hodiny později, než wyvolen byl), bral se sw. Otec v slavném průvodu od kardinálů, římského senátu a cizozemských vyslanců a wogska prowadzen w stkwostném k takowým slavnostem určeném woze z Quirinalu po tak nazvané papežské cestě (via papalis) do chrámu swatého Petra, kdež slavná přísaha věrnosti mu skládána byla.

Nelze slowy wypsati, gakyáni city se tu powznášela duše, když průvod ten do hlavního chrámu wcházel a slavným zpěwem swaté sjaě geho se rozléhaly. Sw. Otec na stolici nesen a papežskými znamenijni ozdoben žehnal lidu. Neyprwé trwal něgakau chwjtku wkapli swátosti oltářnj na modlitbách, potom doprowázen kardinály, bral se k welkému oltáři, posadil se, a Te Deum laudamus se propěwowalo. Mezi tjunto zpěwem připauštěni byli kardinálowé k poljbenj rukau a nohau, načež ge sw. Otec obgal a poljbil. Plesánj lidu bylo newyprawitedlné. Průwod tento prawěmu triumfu se rownal. Zwoněnj po celém Řjmě, hřjmánj z děl, nešějsné množstwj lidu padagjejho na zem, wolánj k swatému Otci o požehnánj, to wšecko mohlo se gen widěti, ejtiti, wšak slowy wyprawiti se to nedá.

Z chrámu sw. Petra wrátil se průwod opět do Quirinalu. Sw. Otec byl náramně pohnt, a s slzawýma očima lidu žehnal.

Dne 31. Března a 1. Dubna bylo město oswjčeno, a na weřegných náměstjch hořeli utěšnj ohňowé.

Z Řjma 8. Dubna. Dne 5. Dubna na neděli smrte-dlnau ráno hlásalo hřjmánj z děl na Angelském hradě nastáwagiej slavnost korunowánj Swatosti Papežské

Pia VIII. Průwod weden byl tak nazwanau papežskou cestau (mezi Quirinalem a chrámem sw. Petra.) Napřed kráčeli všickni preláti, po nich kardinálowé. Swatost Papežská gela na stkwostném woze, a stráže činily průradj. Před papežským wozem gel křížownjk (cro-cifero) na bjším mezkú. W nesčjslném množstwí hrnul se lid, by radostné slawnosti té se saučastnil, a tím ochotněji, an Pius VIII. krátce před tím obtížnau daň ulewil a oznámiti dal, že 30 chudých děwečat s 50 Scudi wybýti a všecky základy, neb zastawené věci, gešto-by 5 Paolů nepřewýšowaly, že nawráceny býti magj. Tříkráte na tomto průwodu zapálila se před oblčegem Papežowým kandeľ a obřadnjk pronesl při tom ta slowa: Sancte Pater, sic transit gloria mundi!

We Vatikánu byl sw. Otec slawnými rauchy a infalí ozdoben, na nosiej stolici welikými schody do před-sjnj sw. Petra nesen. Tuto byl proti sw. bráně wzdě-lán trůn, a okolo něho seděnj pro kardinály. Kapella Papežská pěla Antifonu: Tu es Petrus. Nynj poča-lo se ljbánj rukau a nohau, a obgetj kardinálů a ostat-njho zde přítomného duchowenstwa. Na to nesen byl sw. Otec do kostela, wykonaw modlitbu u neyswětějšj swátosti oltárnj, odebral se do kaple sw. Giří, kde mu opět kardinálowé a preláti nohy ljbali. Po uděleném Papežském požehnánj počala se slawná mše sw., při kteréž Geho Swatost Papežská od kardinála - Diakona s pallium přioděn byl. Po mši sw. šel průwod o-slaupenau chodbau (porticus) na welikau sň (Loggia) w kostele sw. Petra, která brunátem a zlatými koberci při-krášlena byla. Každý spěchal nynj z kostela na ná-městj sw. Petra, korunowánj spatřit, kteréž tuto se wy-konáwá. Wogsko zšikowalo se u schodů we čtwerhran. Ostatnj obšjrné prostranstwí bylo těsně lidem i wozy naplněno. Kdýž sw. Otec na trůn se posadil, utichla

hudba, a papežská kaple zpívala slavně: *Corona aurea super caput ejus*. Daleko rozléhal se tento zpěv, a přepodiwně každé srdce zanjmal.

Po krátké modlitbě šel po lewici stogjej neystarší kardinál-Diakon sw. Otcí infuli s hlavy, a po prawici stogjej kardinál-děkan wstawil mu trognásobnj korunu na hlavu, řkaucej: „*Accipe Tiaram, tribus coronis ornata, et scias, te esse Patrem principum et regum, Rectorem orbis in terra, Vicarium Salvatoris nostri J. Chr. cui est honor et gloria in secula seculorum. Amen.*“ W tomto okamženj wypálily se děla na angelském hradě, všecken lid padl na kolena, by od Otee křestanstwa požehnánj dosáhl. Ticho přepodiwně panowalo w tomto nesčislném zástupu. Nemožno gest wypsati tento srdce zanjmagjej detisk. Kardinálowé-Diaconi prohlásili nynj obyčegné odpustky, a sw. Otec sestaupil s swého trůnu. Nynj počalo se plesánj lidu. „Blaho sw. Otcí Piowí!“ po všech končinách se rozléhalo, wogsko dáwalo radostné *Salve*, na zwohy zwoněno, a hudba wogenská mjsila se w obecné weselj. Geho swatost Papežská nawrátíl se nynj do swého paláce, a lid radostně se rozešel. Nešťestj nestalo se při tom žádné. Byltě to triumf cirkwe sw. náměstku Kristowu wzdaný. Korunowánj přítomni byli: Geho Gasnost Ludwjk král Baworský, a Ruská Welko-kněžna Helena. Na oslauené chodbě chrámu byla pro Geho králowskou Gasnost zvláštnj mjsta připrawená, podobně i pro diplomatický zbor a giné wznešené hosti. Powěťřj při celém korunowánj bylo welmi pohodlné. —

Geho Swatost Papežská Pius VIII. obdržel w swé mladosti welmi dobré i učené wychowánj, a wynikal welmi chwálně učenými prácemi swými. Z té přjčiny byl také na doktorstwí w bohoslowj a duchownjch práwech na vysokých školách římských powýšen. Dosti časně stal

se také Censorem theologickým. W práwích duchownjch gest welmi důwodně a mnohostranně zběhlý. Otčina geho (Cingoli, kdež 20. list. 1761 narozen) lež na gednom wrchu nedaleko Ankony w zemi papežské, má gedn kostel a dwa kláštery. Roku 1800 zwolil geg Pius VII. za biskupa Montaltského (Montalto). Pro geho wěrnau přichylnost k wrchnjmu swému a dobrodinci, gakož i pro welikau důwěru kardinála Consalvi wypowěděn byl 1808 od cjsaře Napoleona do Francauzska, kdež začasté i neywětšj bjdu snášeti, a na holé slámě spáwati musel. Byltě tedy we škole utrpenj přjsně zkaušen a tjm k wznešené důstognosti swé prozřetedlnostj božskau připrawen. S Piem VII., gehož miláčkem byl, wrátil se 1814. opět do Řjma a 1816 stal se biskupem Cesenským. (Z Ceseny byl rodič Pius VII.) Dne 8. toho roku zwolen byl kardinálem z řádu kněžj, s tit. S. M. in Trastevere; w roce 1821 učiněn byl Welko-Poenitenciar a biskupem Fraskatským. Gako Welko-Poenitenciar mage obchod s biskupy po celém křesťanstwj nabyt známosti wšech diöcesj. Co Prefekt kongregacj indicis naučil se znáti wšecky zbrognice nepřátel ejrkwe katolické a prohlédl okem orlowým wešken způsob smeyšlenj wěku nynějšjho. To osvědčuge dosti patrně odpowěď geho, kterau dal řečnjku a wyslanci francauzskému P. Chateaubriandowi. *) S takowauto mnohostrannau známostj a zkušenosť sgednocuge i nábožnost, gjž w tomto i budaucjm žiwotě zasljběj učiněno. Postawa geho zewnitřnj gest wážná a náměstka Kristowa dostogná.

*) Tuto geho řeč, kterau co Kardinál Castiglioni w Konklave držel, gakož i řeči pánu cizozemských wyslanců, kteréž pro nedostatek mjsta do přjtoměho swazku položiti gsmě nemohli, mjjuje w přjstjm swazku důstogným p. p. čtenářům podati. —

Poznamenánj hodno gest: Papež Lew XII. posluhowal na smrtedlném loži Papeži Piu VII. a oči mu zatlačil; Pius pak VIII. gako kardinál Castiglioni posluhowal též Leonowi XII. při geho skonánj.

2. Powýšenj w Řimě.

Geho Swatost Papežská ráčil potwrditi kardinála Paccu za Prodatara; kardinála Vidoni učinil Protektorem řecké Kollege; kardinála de Gregorio Welko-Pœnitenciarem, kardinála Albani zemským tagemnjem, kardinála Bernetti legátem Boloňským; kardinála Caprara Prefektem indicis.

— rn —

3. Z Prahy.

Stoletá památka swatoslaweného Jana Nepom.

Dřjwe než ku popisowánj této slawnosti přistaupjme, slušné se nám býti widj, položiti zde přede wšjm pastýrský list našeho neydůstognějšjho Knjžete-Arcibiskupa (p. t.) k wěrným obywatelům hlawnjho města Pražského. Zuj však w tato slowa:

My Wáclaw Leopold, z Božj Milosti Knjže Arcibiskup Pražský, Apoštolské Stolice w slawném Králowstwj Českém, gakož i po Biskupstwjch, Bamberském, Mišenském a Řezenském rozený Legát, Králowstwj Českého Primas a t. d. a t. d.

Wšem w Kristu wěrným obywatelům tohoto hlawnjho města Pražského pozdrawenj a otcowské požehánj!

Sto let giž odplynulo od oné doby, kdy sw. kragan náš, a mocný u Boha přjmluwce, blahoslawený Jan Nepomucký od neywyššjho pastýře cjrkwě swaté katolické Benedikta XIII. za swatého mučedlnjka byl wyhlášen, a uctěnj geho wěřjcjm wúbec powoleno a nařjzeno bylo.

Ačkoliw že wěku běh w mnohém ohledu záhubným se ukázal, a zvláště nábožnému smyslu wěřících škoditi usilowal: nemohl předce seslabiti wážnost a poctiwost, která se onomu swatému mučedlnjku negenom w milé vlasti našj, ale i w cizině od časů dawných prokazowala. Přicházegjt dosawáde ku hrobu geho ze všech kragů vlasti našj wšelikého stawu, stárj a powołánjpautnjkové nesčislnej, uznáwagjce tjnto skutkem geho wznešené ctnosti a zásluhy, radugjce se z geho slawného wjtězstwj, které nad swětem a neprawostj zjskal, srdečně se těšjce z geho oslawenj, kteréhož aučastna učinil geg Hospodin, a powzbuzugjce se geho příkladem k wykonáwánj podobných ctnostj, které zgednaly mu mezi spoluwěkými wážnost, u potomstwa pak podiwenj. Přicházegjt dosawáde k geho hrobu duše pobožné, odewzdáwagjce se smyslem křesťanské lásky geho u Boha mocné přjmluwě, gešto dobře wědj, že prosba sprawedliwého mnoho může, a že Hospodin seslánjm žádané pomoci odměnil důwěru těch, kteřj k přjmluwě swatého Jana Nepomuckého swé brali autočiště.

Rowněž smeyšljte i Wy, milj obywatelé hlawnjho tohoto města, o swatém ochránci vlasti našj. Se srdečným poznáwáme to potěšenjm, widauce Wás častěgi nawštěwowati geho poswátný hrob, widauce Wašj z pauhé pobožnosti wynikagjej hotowost, kterau gewjwáte o každé slawnosti, tomuto Swatému ke cti a chwále konané! A gakby se mělo ginák státi? Ochabnauti - liby měli obywatelé Pražštj u ctěnj muže swatého, genž s gegich pradědy žiw gsa požehnanau po sobě zůstawil památku, a gehožto mocnau ochranu wzármutejch a tesknostech žiwota sami snad byli zakusili? Lhostegná-liby měla býti nám památka kněze swatého, genž w kosteljch, kteréž i my dosawáde nawštěwugeme,

předkům našim slovo boží hlásával, ge těšil, k Bohu wodil, za ně, ano i za nás pozdnj prawnuky gegich se modljal? Gižlibychom sobě neměli wšjmati památky služebnjka Páně, kterýž stálau mlčenliwostj poswátnj pečeti zpráwy boží hágiw, w obět powolánj swého weden byl na smrt, neotwjrage ust swých; gegž co prawého nástupce apoštolůw ani zármutek, ani auzkost, ni hlad, ni protiwenstwj, ani smrt, ani život, ni wysokost ni hlubokost nemohly odlaučiti od lásky boží, která gest w Kristu Ježjši, Pánu našem? — Nikoli! — Gméno Jana Nepomuckého powzbuzuge posawáde k následowánj geho welikých ctnostj; dosawád mluwj geho neporušený gazyk, co někdy wýmluwná usta horliwě kázala, mocným totiž slowem swatého ewangelium, genž spasi toho, kdožkoli wěřj weň.

Pročež zaplesyete, nábožnj ctitelowé swatého Jana Nepomuckého, a zwelebugte Hospodina, kterýž se mocným okazuge w Swatých swých, gežto z nesmjrného milosrdenstw swého popřiti ráčil nám dočekati se prwnj stoleté památky za swatého wyhlášenj kragana našeho weleslawného! s Námi spolu počjneyte tuto wzácnauslawnost k oslawenj gména Hospodinowa, k zwelebenj toho, genuž zaswěcena gest, Wywolence božjho, a k spasitedlnému prospěchu dušj swých, gak slušj na wěrné křesťany! A neměla-liby nás ta slawnost neobyčegná a wznešená powzbuditi k wraucjmu děkowánj Hospodinu, počátku a kenci wšj swatosti? Nemělaby nás pozdwihnauti k důwěrnosti w Boha, genž nepřigjmage osob, nádoby swé wybjrá ze všech stawů a powolánj? Neměla-liby nás utwrditi u wjře a ctnosti, an widjme tady hrdinu, genž těmi toliko prostředky, gaké i nám po wůli gsau, spolu wynasnaženj swé přičiniw k milosti boží, tak wytečného stupně swatosti byl došel? Neměl-

liby se pohnanti hříšník, a přivesti se dáti k přijímání oné spasitelné svátosti, pro gegžto rekowské zastávání smrt podstaupil Jan? Neměliž-liby věřcej nabýwati nové posily k zachovávanj obtížných powinostj stawu swého, příkladem muže, genž se mukám a smrti raděgi podrobil, nežliby se zpronevěřil powolánj swému? —

O prospěšném aučinkowánj takowého příkladu přesvědčení, slawili nábožnj předkové naši wyhlášenj Jana Nepomuckého za Swatého, a rovněž i téhož padesátiletou památku netoliko se zewnitřnj stkwostnostj, ale i s patrným pohnutjm, se slzami tiché a nábožné radosti; a pozůstawili nám utěšeného pogištěnj: že moneau přijmluwau swatého Jana Nepomuckého pomoci, potěšenj a upokogenj wnitřnjho dostalo se jim.

Následugmež, Neymilegšj! krásný příklad předků swých! užjweymež té lhůty milostiwé k očištění srdce ode wšech hříchůw, ku posilněnj etnosti swé, k milosrdným skutkům lásky křesťanské, ku chwálenj a welebenj gména Hospodinowa! Neb tjm toliko způsobem uctjme swatého ochránce swého podle smyslu cjrkwě swaté, a účastny učinjme se požehnaných aučinkůw geho mocné přijmluwy, kterýmiž nábožnj předkové naši potěšeni býwali.

Nowě wywolený swatý Otec Pius VIII.- gemuž popřegž, Bože, trwalého k prospěchu cjrkwě panowánj! — zprawen Námi o přjštj této slawnosti, spogiw se snámi w duchu lásky a pobožnosti udělil Nám na ponjženau prosbu Naši ku powýščenj horliwé pobožnosti věřcejch apoštolskau bullau ode dne 7. dubna b. r. na čas trwánj oné slawnosti, odpustkůw plnomočných. Ohlašugje Wám, milj Obywatelé pražských měst, tjmto listem přjštj slawnost prwnj stoleté památky za Swatého wyhlášenj ochránce naše

ho, a mučedlnjka Páně, Jana Nepomuckého, a spogené snjudělenj plnomocných odpustkůw: známý spolu činjme wám způsob a pořádek, kterýmž se tato slawnost we hlawnjim tomto městě a chrámu Páně na hradě Pražském slawiti bude:

1. Wýročnj památka S. Jana Nepomuckého, gak obyčegně, dne 16ho Máge b. r. slawiti se bude we všech chrámjch Páně po městech Pražských.

W hlawnjim chrámu Páně na hradě budeme sami, uchová-li Nás Bůh, konati slawné služby božj, a po gich skončenj papežským požehnánjm udělowati plnomocné odpustky všem, kdožkoli očištění swátostj swatého pokánj a posvěceni důstogným přigetjm wečeře Páně přítomni, spolu se za zwelebenj křesťanské katolické cirkwe, wykořeněnj bludůw kacjřských, a za swornost knjžat křesťanských pětkráte modlitbu Páně s pozdrawenjm andělským, a gednau apoštolské wyznánj s nábožným smyslem pomodlj.

2. Jubilárnj slawnost sama počne se 8čerwnar. b. a trwati bude až do 15 toho měsjece — den ten spolu počtjagje; a slawena bude toliko w hlawnjim chrámu Páně na hradě Pražském.

3. Protožeby však těchto osm dnj sotwa stačilo, aby všickni pobožnj ctitelowé S. Jana Nepomuckého gak z hlawnjho města, tak i z wenku gebo pozemské ostatky pohodlně spatřiti, a swau pobožnost bez roztržitosti mohli wykonati: zřjdili gsme, že giž od 16 Máge b. r. až do konce jubilárnj slawnosti, t. g. až do 15 čerwna tělo a gazyk swatého mučedlnjka na welikém oltáři k weřegněmu uctěnj wystaweny budau.

4. Na ten čas wztahuge se také lhůta od swatého Otce k zjskánj plnomocných odpustkůw wymezená, tak síce, že každý gich se aučastna učiniti bude moci, kdož mezi 16tým měsjece máge a 15. měsjece čerwna r. b.

w kterémkoli Pražském kostele, farnjm neboli klášternjm, swátost sw. pokánj a wečeři Páně důstogně přigme a tam oběti mše swaté skrauseně přjtomen, předepsané w čjsle 1) modlitby, totiž 5krát modlitbu Páně a pozdrawenj andělské a gednau wyznánj apoštolské aumyslem dotčeným wykoná, a mino to gedenkřát w čase tom hrob sw. Jana Nep. uctiwě nawšliwj. K tomu cjlí a konci postarali gsine se, aby bylo po tyto dni we wšech kosteljch Pražských w dostatečném počtu pohotowě zpowědlnjků k wyslýchánj kagjcjch, a kněžj, genžby wečeři Páně w hodinách rannjch až do polednj rozdávali.

5. Co se týče pořádku, dle kteréhož služby božj w hlawnjm chrámu Páně w čas jubilárnjho oktáwu se konati budau, nařjzujeme :

- a) Dne 7. čerwna, o swatwečer prwnjho dne jubilárnjho ohlašowati se bude slawnost přjštj wšcobecným zwněnjm po kosteljch pražských, s čjmž se rovněž druhý den t. g. 8. čerwna ráno o hodině osmé začne processj, při kteréž pontifikant gazyk swatého Mučedlnjka ponese ; a wedena bude z hlawnjho chrámu Páně po náměstj Hradčanském, odkudž po učiněném zastawenj a po wykonaných modlitbách přiměřených do chrámu Páně nazpět se ubjřati bude.
- b) Po skončenj této processj počne se o desáté hodině kázanj, a sice německé w kostele, české pak wenku, aneb nepřipustj-li tomu powětřj, w kollegiálnjm kostele u Wšech Swatých, počemž
- c) o gedenácté hodině slawná mše se konati bude.
- d) Práwě také w hodinu gedenáctau a w půl dwanácté slauženy budau wenku před kostelem při oltáři k tomu připraweném, gakož i we wšech kosteljch na Hradčanech mše swaté pro ty, kteřjž do hlawnjho chrámu dostati se moci nebudau.

- e) Po polednj o půl čtvrté hodiny počne se opět na týchž mjstech, gako dopedne, německé a české kázanj, po čemž následowati budau nešpory a požehnánj, a slawný průwod s neyswětějšj swátostj do kaple swatého Wáclawa, s čimž se služby božj dne prwnjho skoněj.
- f) W ostatnjch kosteljch farnjch a klášternjch konati se budau toho dne toliko rannj služby božj, a w obyčegně hodiny tiché mše swaté, po polednj pak požehnánj.
- g) W následugjej dni oktáwu jubilárnjho, totiž 9, 10, 11, 12 a 13. měsje čerwna, počjnati se bude w hlawnjm chrámu Páně po každý den o desáté hodině české a německé kázanj na mjstech wykázaných, o gedenácté slawná mše swatá, o třetj odpolednj nešpory, požehnánj a průwod.
- h) W sedmý den jubilárnj, t. g. w neděli neyswětějšj Trogice, budau se konati služby božj rannj i odpolednj we všech kosteljch pražských w pořádku, gak gindy obyčegněm.
- i) K závěrce jubilárnjho oktáwu, t. g. 15. čerwna powede se opět při zwoněnj všeobecněm po celé Praze, druhá slawná processj z hlawnjho chrámu Páně na hradě po náněstj Hradčanském, při němž tělo swatého Mučedlnjka všelicj stawowé ponesau, střidagje se s wyššjmi důstognjky hlawnjch měst Pražských. Potom následugj rannj služby božj w hlawnjm chrámu Páně týmž způsobem, gak w čjslech b) c) a e) na den prwnj jubilárnj ustanoweno. O třetj hodině odpolednj bude pan Rektor Magnifikus čili ředitel wysokých škol pražských w hlawnjm chrámu Páně mji řeč latinskau ke cti a chwále swatého Jana Nepomuckého, gakž obyčegem uwedeno; po té budau zpjwány nešpory, a pak při všeobecněm po celé Praze zwoněm

chwalozpěw swatého Ambrože; posléz uděl j se požehnání, s čímž se jubilární slavnost zavře.

6. Aby pak slavně a uctiwě nábožnj obywatelé Pražstj nawštíwiti mohli ostatky swatého ochránce swého w oktáwu jubilárnjm: zřjdili gsme ze wšech far měst pražských průwody do hlawnjho chrámu Páně na Hrad, a sice w následugcej dni a hodiny:

Dne 9. čerwna, t. g. druhý den jubilární, wygde ze swého farnjho chrámu Páně:

o hodině páté z rána fara Strahowská,
 — půl šesté — — swatého Františka,
 — půl sedmé — — swaté Trogice,
 — půl osmé — — swatého Wogtěcha s expositurau u sw. Trogice w Podskalj,
 — půl dewáté — — swatého Petra s expositurau sw. Josefa.

10. čerwna, totiž třetj den jubilární:

o hodině páté z rána fara u Panny Marie wjtěžné,
 — půl šesté — — — — sněžné,
 — půl sedmé — — swatého Gilgi, *s wychowanci staw. technického ústawu,
 — půl osmé — — Wyšehradská,
 — půl dewáté — — swatého Ilaštala.

11. čerwna, čtwtý den jubilární:

o hodině páté z rána hlawnj fara swato-Mikulášská,
 — půl šesté — žáci wzornj školy hlawnj,
 — šesté — — nowoměstského gymnásium,
 — sedmé — — malostranského —
 — půl osmé — — staroměstského —
 — půl dewáté — studugcej na vysokých školách Pražských.

12. čerwna, pátý den jubilarnej :

o hodině páté z rána fara swato-Tomášská,
— šesté — — swato-IIawelská,
— sedmé — hlawnj fara Teynská s žáky
hlawnj tamněgšj školy,
— osmé — fara swato-Štěpánská.

13. czerwna, šestý den jubilarnj:

o hodině páté z rána fara swato-Jakubská,
— šesté — — swatého Ducha,
— sedmé — — swato-Apolinárská,
— osmé — hlawnj fara sw. Gindřicha se
žáky hlawnj školy u Piaristů.

Wšickni nábožnj křesťané dychtjce připogiti se k těmto průwodům, segďtež se před určitau hodinau we swem farnjm kostele, odkudž se pak w hodinu wykázanau s praporci, neboli korauhwemi, farářem doprovázeni, wždy po dwau ubjreytž k cji swému. Kdežby se wychowanci dotčených ústawů učitelských scházeti, a kým doprovázeni processj wykonati měli, určeno buď od gich předstawených.

Na konci tohoto pastýřského prohlášení napomínáme Vás opět, Neymilejší! pozdvihněte wraněj modlitbau myslj swých k Bohu, aby nám všem podle nesmírného slitování swého potřebné milosti uděliti ráčil, gjžbychom počti mohli tuto wzácnu a utěšenau slawnost k slávě geho, a k welebenj geho wěrného služebnjka Jana Nepomuckého, a nabyli z nj onoho duchownjho potěšenj a prospěchu, gehož swatá cirkew katolická ctěnjm swatých docjlitj žádá. Chwalte Pána w Swatých geho; ale přičiňtež se také, žiwoťem následowati těch, kteréž ctjte! Pociťce se však rozmanitým způsobem w tyto dni milostiwé k vyš-

šj pobožnosti powzbuzeny, nezapomjneyte rozkazu apo-
štolowa: přednášegjee Hospodinu prosby,
modlitby a djkůčiněnj za wšecky lidi,
zwláště pak za krále a wšelikau wrch-
nost. Modlete se tedy za přemilého otce vlasti našj,
cjsaře a krále Františka I., aby Hospodin naň a na
wešken gehu oswjcený dům hognost požehnánj swého
wyljti, a nás blahoděgnými aučinky gehu wljdného pa-
nowánj dlauho geště blažiti ráčil; modlete se také za
trwalé zachowánj a šťastné panowánj swatého Otce
našeho Pia VIII., gežto kljčemi swatého Petra sobě prá-
wě odewzdanými, otewřel nám poklad odpustků milo-
stiwých krozhrěšenj našemu; modlete se posléze i za
Nás, swého wrchnjho pastýře, kterýž dočekage se wy-
plněnj swé neywřelegšj žádosti, s nábožným kmetem
Simeonem wolati newáhá: „N y n j p r o p a u š t j š ,
P a n e , s l u ž e b n j k a s w é h o p o d l é s l o w a t w é -
h o w p o k o g i ; n e b o t o č i m o g e w i d ě l y s p a -
s e n j t w é !“

W Praze dne 2. Máge 1829.

(L. S.) W á c l a w L e o p o l d ,
Knjže - Arcibiskup.

Tjmo hlasem wrchnjho pastýře swého powzbuzeni
počjnali negenom obywatelé měst pražských, alebrž i
nesčjslný počet pautnjkůw ze wšech kragů milé vlasti
našj a zemj sausednjch slawnost, která giž pro swoge
řjdké se nawrácenj wzácná, a zwláště kobžiwenj hnutj
nábožných byla spůsobna. Ze wšech stran hrnuli se
zástupowé pautnjkůw k ostatkům sw. mučedlnjka, spro-
stými sice, ale tklivými zpěwy welebjee Hospodina, a
chwáljee oslaweného služebnjka gehu, Sw. Jana Nepo-
muckého. Hospody i domy saukromnj přjchozjmi byly

napluěny. Zwláště pak honosili gsme se přjtomnostj Geho Eminencj, kardinála Alexandra Rudnagē z Rudny, knjžete Arcibiskupa Ostřehomského, a primasa králowstwj uherského; knjžete biskupa Churského (we Šweycarjch) a spolu probošta Wyšehradského, hraběte z Boul-Schauensteinu; W. W. D. D. biskupů Českých: Litoměřického, Králowé Hradeckého, a Buděgowického, p. biskupa Budešjnského (w Lužici); arcibiskupa Cæsareenského (in partibus infidelium), opata Mechitaristů we Wjdni; p. swětjčjho biskupa Olomuckého, hraběte Chotka, p. probošta Staroboleslawského, dwornjho rady z Jüstla, p.p. prelátůw: Teplského, Želiwského, Braunowského, Noworeyhradského, (w Morawě) a t. d.

K přjslušnému hlawnjho kostela ozdobenj napřed giž staly se potřebné přjprawy. Stříbrný hrob, z něhož poswátjnj ostatkowé sw. mučedlnjka prozatjm do kaple neyswětělgšj Trogice přenešeni byli, gakož i ostatnj stříbrné ozdoby čistě se wycjdily, nad hrobem samým zawěsil se nowý stkwostný, z čerweného damašku udělaný, a zlatým třepenjm ozdobený baldachýn. Nade hlawnjm oltářem dle způsobu gothického přiozdobeným pnul se wprostřed mezi dvěma slaupama, na gegichžto wršjch nádoba s rozkwětlým aloem se spatřowala, weliký, čerwenými koltrami, gež čtyři andělé rozpjnagi, obestřený obraz sw. Jana Nepomuckého, sláwau nebeskau ozářeného. Bylť obraz ten přede sto lety o swatoslawenj gehu w Řijně wyhotowen, během času však porauchán, až pak nynj našjm uměným vlastenským maljřem Markowským zdárně obnowen.

Uwelebená swatost dlj tady na twáři oslaweného mučedlnjka; utěšené usmjwánj hrage wúkol gehu rŭ, i rozkládá wjtěz nad nehodami swěta tohoto uswatém wytrženj ruce swé, upiatým zrakeu poprwě zabljžege

w onyno radosti, gichž žádné oko zemské geště newidělo. Po prawém boku podává mu Cherub wjtěznau palmu, giný zase u nohau geho na oblaku spočjwajjcech ponkazuje na symbol mlčeliwosti rekowského tagemnjka zpráwy boží — gazyk oslawený, kterýžto wýznam menší anděl, drže knihu otewřenau s nápisem: „Pro sigillo confessionis“ wyswětluge. Spanilý andělčec přiwinuge se k srdci miláčka djtek, s tau newinnau důwěrnosti, s gakauž někdy k spasiteli djtky chwátaly. Kromě těch obkljucj geg ginj geště otělesněnj duchowé nebeštj, gegichžto twáře gednak neyčistějšj potěšenj nad blahoslaweným služebnjkem Páně, gednak wraucj djky Hospodinu, dárci wšj swatosti, progewugj.

Pod obrazem tjm spočjwaly drahé ostatky Swatého w truhle kristalové, a nad nj postawen byl poswátný gazyk we skwostné na způsob monstrancj udělané nádobě.

Nade dwěřmi, za oltář wedaucjmi, a oponami zastřenými spatřowala se pookrauhlá wyobrazenj, z nichž ono na straně, kdež se ewangelium čjtá, Sw. Jana, králownu Johannu rozbřešugicjho, druhé na straně epištolnj shozenj geho s mostu do řeky Wltawy wypodobňowalo. Na wrechnjm náčelnjm troghranjku okrauhlé wyobrazenj před oči stawilo osloučený gazyk Sw. Jana Nepom. zborem andělů obklopeného, a pod njm obor země, gegjžto oswětlená částka, početnj pjsmeny C podobu magiej, na stoletau slawnost narážela. Swrheck ten s pobočnjmi křjedly působil auplný welký troghranjk, gehožto boky 12 malými slaupei byly opatřeny, na kterýchž wreholi za skly, na způsob plamenů obarwenými, lampy hořely. Neywejš arcibiskupský křjž se zaskwjwal. Celý strog ten s křjžem dotčeným byl zwýšj 10, zšjři 6² sáhů wjdenských.

Před kaplj sw. Wogtěcha na mjestě, kdež se gindy

mřížovými wraty mezi proboštwjm a residencj p. kanownjka Neumanna ku hlawnjmu chrámu přicházj, strměla 14 sáhů wjd. (i s podobiznau sw. Jana Nep. na wrechu postawenau) vysoká, 15 pak sáhů dlauhá wj-
lě zná brána, troje průchody magicj. Prostřednj částka ozdobena byla na koncich pobočnjch dvěma pyramjdama, a osmi korintskými, wrechnj pak čtyrmi přjstěnnými hranatými slaupy, a mezi njmi vytvořeny byly všeliké podobizny na způsob soch, a obrazy, na život, smrt a oslawenj Sw. Jana narážegj, gegichž zewrubné popsánj pro nedostatek mjsta zde pomjgme. Nade hlawnjm průchodem způsoben byl wýklenek asi dwau sáhů zšjřj, ode pat slaupů korintských 6 sáhů do wýšky se ženaucj. Na geho zadnj stěně spařiti bylo nebe otewřené, a zněho wystřelagj paprsky, osloňugj gazyk Sw. Jana, gegž dwa wznášegj se Cherubowé prawicemi, lewicemi pak wěnc a palmu drželi. Pod njni gewila se kaule zemská, gegžto oswětlená částka opět podobu početnj známky C působila. Neydolegi wyobrazen byl zbor andělů kolugjch s pletenci kwětinowými. Wznešené to djlo samo chwálilo stawitele swěho, našeho vlastenského architekta, p. Frant. Páwjčka, pod gehožto zpráwu i ostatnj ozdobowánj bylo odewzdáno.

O swatwečer jubilárnj slawnosti totiž 7. měsjce čerwna oznamowalo všeobecné zwoněnj po celé Praze, a slavné spawlačj oněno brány wjlězně potrubowánj nastáwagj slawnost.

Druhého dne po sedmé hodině shromáždiwše se všickni přítomnj pp. biskupové, kapitola Pražská, a ginj infulowanj preláti a kanownjci w sausednjch kostelu hlawnjmu pokogjch na hradě králowském, očekáwali přigetj Geho Eminencj kardinála Ostřehomského s našjm knížetem - Arcibiskupem. Po přiwjtánj do pokogů

k oblekání vykázaných uwedeni, a pluwialem a infulj přioděni, pokračowali před osmau hodinau Geho Eminencj pan kardinál, a náš knjže arcibiskup s berlau pastýřskau chodbami k. bradu ku kostelu sw. Wjta, kdež u schodů od k. modlitebnice do kostela wedaucjeh duchowenstwo ostatnj ge uwjtalo; odtud pak odebrawše se k oltári hlawnjmu na připrawené stolce se umjstili. Mezi tjm také Geho Excellencj, Neyvyššj pan Purkhra-bj a gubernialnj president s weškerým gréniúm slawné zemské vlády, páni biskupowé, preláti, a druzj infulowanj kanownjci na vykázaných mjstech se usadili.

Nynj počali zpěwáci hymnem: „Invictus heros,“ po němž, když Diakon: „Procedamus in pace“ ohlásil, a náš knjže Arcibiskup gazyk sw. Mučedlnjka, archidia-konem sobě podaný, přigal, processj swůg počátek wza-la. Do třidceti osob infulowaného duchowenstwa osla-wowalo welebný tento průwod, genž wůkol hradčan-ského náměstj až k tamněgšj soše weden byl, kdež po wykonání některých modliteb náš knjže Arcibiskup swému wznešenému hosti Geho Eminencj panu kardi-nálu poswátný gazyk odewzdal, který geg odtud, až k welikému oltári do kostela nazpět nesl, kdež opět ar-cidia-konem přigatý nade kristalowan truhlau na welkém oltári wystawen byl. Po skončeném průwodu měl W. D. Děkan kapitoly pražské w kostele německé, wenku té samé doby W. D. pan kanownjk Neumann české ká-zanj. Nynj Geho Eminencj p. Kardinál slawné služby božj počjnal, kterýmž náš knjže Arcibiskup s ostatnjmi W. W. D. D. P. P. biskupy, preláty a kanownjky přj-tomen byl. Welebná důstognost, s kteraú Geho E-minencj p. kardinál wznešenau obět mše swaté wykoná-wal, patrně se dotýkala srdce všech přjtomných; k wyš-šjmu pohnutj tomu přispjwala také přjslušná, kapelnjm

mistrem u chrámu sw. Wjta p. Witáskem skládaná hudba.

Ostatnj dni jubilárnjho oktáwu přicházely každau hodinu processj, brzy z města z určitých far, brzy z blzkých i dalekých kragů ke hrobu sw. Jana. Nehoda powětrná, kteráž od polednj 8 až do 10 bez přestánj trwala nemohla uhasiti nábožnau horliwost Pražanů i wenkowského lidu. Kostely byly naplněny pautnjky, z nichž gedni zpowj dali se, druzj wečeři Páně přigj nali, ostatnj modlili se, neboli prozpěwowali. Sotwa mohl znamenitý počet zpowědnjků postačiti k wyslýchánj zpovědj lidu kagjejho. W gediném blawnjm kostele u sw. Wjta napočítalo se od 15. kwětna do konce jubilárnj slawnosti, totiž 15 čerwna do 84,000 přigj nagicjch.

Každý den o desáté hodině kázali D. D. p. p. kawnnjci u sw. Wjta na hradě pražském welikému množstwj lidu w českém i německém gazyku. O gedenácté byla každý den slawná mše, kterauž geden z přjtomných p. p. biskupů wykonáwal. Tkliwé bylo podjwánj, widěti dwa ctihodné kmety gakoby patriarchy, a sice w úterý Geho Eminencj p. kardinála Ostřehomského swému komonstwu, w sobotu pak jubilárnjho oktáwu našeho osmdesátiletého knjžete arcibiskupa swým domácjm podáwati wečeři Páně. Na den neyswětěgšj Trogice slawil sám náš knjže arcibiskup mši pontifikálnj.

Den poslednj jubilárnjho oktáwu totiž 15 čerwna wedla se druhá slawná processj týmž pořádkem, gakým prwnj wedena byla. Weškeré pražské řeholnj duchowenstwo, znamenitý počet wšelikých auřednjků, alumni arcib. seminárium, faráři, rada města Pražského, universita, neywyššj p. p. zemštj oficjři, c. k. tagné raddy, komoři, raddy při appellacj a dckách zemských, přjsedj ej výboru zemského, c. k. raddy a předstawenj c. k. auřadů brali podj l na průwodu tom; Geho Excellencj neywyššj pan purkhrabj a gu-

berniálnj president Karel hrabě Chotek, kráčeli s weškerým gremiun c. k. zemské vlády za pontifikautem, c. k. generálstwo shromáždilo se na hradčanském náměstj w čele tu postaweného wogska. Mnohé dámy a dráhné množstwj obecnstwa doprowázely tu processj; negen všeliká prostranstwj, kterými se mezi řadami wogska průwod ten slawný pohybowal množstwjm lidu byla naplněna, alebrž i všeca okna k. hradu i všech ostatnjch domů na hradčanském náměstj, střechy i stromy, slowem každé mjstečko, odkud spatřiti se dal průwod onen, bylo osazeno.

Ačkoliwže Geho Eminencj kardinál a knjže arcibiskup Ostřehomský giž w předešlý čtврtek a W. W. D. D. P. P. biskupowé Litoměřický a Buděgowický pro swá pastýřská powolánj do swých diocesj k welikému želu našemu odgedše, této druhé processj dočekati nemohli, prowázelo gi přede 6 biskupůw, 7 prelátůw, 5 infulowaných a wjce giných cizjch kanownjků mimo weškerau kapitolu pražskou, a náš we swém apoštolském auřadu neunawený wrchnj pastýř wedl gi nesa opět gazyk sw. Mučednjka; tělo však we kristalowé truhle neseno bylo po střjdě kapitolau u hlawnjho chrámu sw. Wjta, přítomnými p. p. biskupy, preláty, deputowanými stawu panského a rytjřského, audy pražské university, raddau městskau, kanownjky kolegiálnjch kapitol arcidiocesj, farári pražskými, a representanty měšťanstwa, od kterýchž ge opět kapitola na hradě pražském přewzawši k oltáři donesla.

Po skončeném průvodu bylo české a německé kázanj, po němž Geho biskupská Důstognost pan Ferd. Maria hrabě Chotek obět inše swaté u přítomnosti Geho M. našeho knjžete arcibiskupa slawil. Hudba našjnu slawútným Tomáškem skládaná s přičiněnjm pražské gednoty ku zwelebenj kostelnj hudby zdárně byla

provedena. Po polednj o půl 4 hodiny slawil W. D. pan Fr. Karoli probošt nešpory, po nichž dle obyčege uwe-
deného nynějšj Rektor c. k. pražské university Pan Jan
Nep. K a n k a J. U. D. na zvlášť připrawenau kathe-
dru wystaupiw latinskau řeč k obecnstwu u welikém
počtu shromážděnému držel, gednage o swazku obapol-
ném mezi náboženstwjm a sprawedlnostj, se stálým o-
hledem na ctnosti oslaweného ochránce vlasti našj.

Po té počal náš knjže arcibiskup chwalozpěw sw.
Ambrože; slawné zwoněnj po celé Praze u hřměnj z
děl na hradbách ohlašowalo všemu okolj zázvěrek pa-
mátné jubilárnj slawnosti; po uděleném pak lidu pože-
lnánj nesl W. D. pontifikant welebnau Swátost do ka-
ple sw. Wáclawa, při kterémž slawném průvodu, lid
w nábožném entusiasmu starožitnau českau píseň o
sw. Wáclawu, a posléz onu sw. Wogtěchu obyčegně
připsanau: „Hospodine pomilug ny“ prozpěwowal.

Na wečer bylo na pronešenau žádost měšťanstwa
celé město oswjčeno. Nesčjslné zástupy lidu kolébaly
se po mostě a ulicjch, zvlášť pak hromadily se přede
domy, kde rozmanitá wyobrazenj a nápisy oswjčené na
žiwot a oslawenj sw. Mučedlnjka se wzťahujcj widě-
ti bylo.

Připomenauti zde konečně slušj, že při tak dráhně
schůzce lidstwa žádných různic a výstupků se nestalo,
což spolu s ostatnjmi patrnými důkazy nábožné horliwosti
každému vlasti a cirkwe swé milownému k potěšenj
poslaužj. I nenj co pochybowati, že slawnost ta s mi-
lostj božj šťastně počatá i dokonaná mnohým na čas i
wěčnost stala se spasitedlnau.

Z O l o m u c e .

Geho cjs. Wýsost a Eminencj Kardinál Arcibiskup Olomucký, Arciwévoda Rudolf nedáwno p. professora Klára, gakožto skladatele pjsně ke mši swaté w tomto našem Časopisu m. r. wyšlé, pak w českém i německém gazyku zwlášťe wytištěné následugcejm milostiwým listem pocitili a obradowati ráčili.

„Milý pane professor ! W pjsni ke mši swaté Wašnostj wůbec wydané obgewili gste neyčistějšj výrazy prawé wjry a vzdáwánj úcty Bohu, gakými při této Neyswětějšj Oběti křesťanské duše naplněny býti a k Otcí smilowánj wěčných w naděgi a lásce wznášeti se magj ; i gsem stegného sineyšlenj s welebným pražským Ordinariátem, že slawná tato a prawdiwě katolická pjeň zasluhugé, aby do chrámů Páně na wzbuzenj prawé pobožnosti uwedena byla. Z ohledu toho nařjdlil gsem spolu zdejšj mé konsistoři, aby se o to k Wašnosti dopisem přihlásila, a počet wýtisků pro mau arcidiocesj postačitedlný k obstaránj na swau wzala péči.

Zcela obsahu zpěwu toho hodno gest i nábožné wynaloženj wynosu vyplýwagjeho, a wynasnažjm se mile rád gakbych k dosaženj aumyslu tak šlechetného přispěti mohl. Přigíněte prozatjm mé djky s ubezpečenjm o mé šetrné uctiwosti a náklonnosti.

W Olomuci 25. Dubna 1829.

Rudolf. mp.

Blaze cjrkwí, která z takowýchto wrechnjch se rađuge pastýřů ; blaze i mocnárstwí tomu, kde takowáto horliwost w bohabognosti panuge, zwlášťe dáwagje se na gewo w neybližšjm okresu samého wysoce slawného trůnu, a mocným wštěpowánjm hluboké úcty a lásky wábje k následowánj !